

Prezident İlham Əliyev daha bir zavod açdı

İstehsal olunacaq məhsulların ixracı da nəzərdə tutulub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Bakının Pirallahı rayonunda "Diamed" dərman istehsalı zavodunun açılışında iştirak edib.

HAYASTANIN HIYLƏGƏR GEDİŞLƏRİ

Azərbaycanın real addımları və onların nəticələri

Bu gün hamının gördüyü və bildiyi budur ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Paşinyanın hər bir hiyləsinə puça çıxarmağı, dalından qaçdığı hər sözünü fakta çevirərək özünə qarşı istifadə etməyi, bütün bicliklərini özünüifşaya yönəltməyi, özünün istəklərini isə qısa vaxtda və uğurla həyata keçirməyi məharətlə bacarır!

Məşhur müqayisəni xatırlatsaq, əjdaha ilə cırdan vuruşa bilməz!

II Qarabağ müharibəsində hamı bu qarşıdurmanın nəticəsini əyani şəkildə gördü.

Artıq zaman Azərbaycanın xeyrinə işləyir!

Hadislərin ssenarisini yazan, prosesləri istənilən istiqamətə yönləndirən, hansı addımı haçan və nə sayaq atacağıni hamudan yaxşı bilən İlham Əliyevdir!

İndiyədək baş verənlər dediklərimizi əyani şəkildə göstərir.

Hadislərin təhlili həm də onu göstərir ki, Hayastanın baş naziri Paşinyanın "hiylə" hesabına etmək üçün dəridən-qabıqdan çıxmaqları bir daha özlərini "hüquq müdafiəçisi" kimi qələmə verən bir çox beynəlxalq qurumların, eləcə də Aİ missiyasının Ermənistanın təbliğat vasitəsinə çevrildiyini sübut edir.

MƏSƏLƏN:

* Hayastan sülh danışıqlarını müx-

təlif bəhanələrlə uzatmaqla əslində İran və Hindistandan aldığı yeni silahlar hesabına məğlub və dağıdılmış ordusunu bərpa etmək və gücləndirmək istəyindədir.

Azərbaycan müharibədən dərhal sonra kifayət qədər yeni silahlar, sursat və zirehli döyüş maşınları, təyyarələr almış, öz ordusunu əvvəlkindən də güclü vəziyyətə gətirmişdir!

Azərbaycanın iqtisadi qüdrəti hər il silahlı qüvvələrinə Ermənistanın dövlət büdcəsindəkindən də çox vəsait ayırmağa imkan verir və ayırmı da!

İlham Əliyev Vladimir Putinə başsağlığı verdi

Rusiya Federasiyasının Prezidenti zati-alləri cənab Vladimir Putinə

Hörmətli Vladimir Vladimiroviç!

Mahaçqalada yanacaqoldurma stansiyasında baş vermiş partlayış nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı barədə xəbərdən çox kədərləndim.

Sizə, həlak olanların doğmalarına və yaxınlarına Azərbaycan xalqı adından və şəxsən öz adımdan dərin hüznə başsağlığı verir, bütün xəsarət alanlara şəfa diləyirəm.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı, 15 avqust 2023-cü il

"Ermənistan Cənubi Qafqazda sülhü pozmaq istəyir?"

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev "The National Interest" qəzetində bu sərlövhəli məqaləsi dərc olunub

Ermənistan Azərbaycanın beynəlxalq şəkildə tanınan ərazilərinin 20 faizini otuz ildən artıq idi işğal etmişdi. Orada yaşayan bir milyona yaxın azərbaycanlı doğma evlərini tərk etməyə və öz ölkələrində məcburi köçkün kimi yaşamağa məcbur olmuşdu.

İşğal dövründə ictimai, şəxsi, mədəni və dini irsin misli görünməmiş şəkildə dağıdıldığı ərazilər 2020-ci ildə 44 günlük müharibədən sonra azad edildi. Bir zamanlar regionun ən böyük şəhəri olan Ağdam yer üzündən elə silinib ki, artıq "Qafqazın Hiroşiması" olaraq tanınır. Sanki işğalçılar Azərbaycanın bütün izlərini silmək istəyirdilər.

Beynəlxalq hüquq, dünya dövlətləri və BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnaməsi Qarabağ Azərbaycanın suveren ərazisi kimi tanınmasına baxmayaraq, otuz ildən artıq erməni siyasətçilər müstəqil etnik erməni ərazisinin yaradılmasını və ya işğal olunan torpaqların aneksiya yolu ilə Ermənistanla birləşdirilməsini xəyal edirlər.

Hazırkı baş nazir Nikol Paşinyan 2018-ci ildə vəzifəyə gələn zaman Azərbaycan gözlədi ki, o, münafiqin sülh yolu ilə həll üçün başqa yol tutacaq. Lakin onun cəmi bir il sonra "Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə" bəyanatı danışıqlar prosesinə olan bütün ümidləri boşa çıxardı. 2020-ci ildə müharibədən sonra bu bəyanat çətin realılıqla üzlənməli oldu və bu ilin əvvəlində Nikol Paşinyan Qarabağın Azərbaycan ərazisi olduğunu etiraf etdi.

Ermənistanın əsassız iddiaları qəti şəkildə rədd edilməlidir

Milli Məclis xarici ölkələrin parlamentlərinə müraciət ünvanladı

Müraciətdə nəzərə çatdırılır ki, Ermənistanın ardıcıl təxribatlarının iki ölkə arasında münasibətlərin normallaşması üçün tarixi imkan yarandığı bir vaxtda baş verdiyini vurğulamaq xüsusilə vacibdir. Son aylarda Azərbaycan beynəlxalq tərəfdaşların fəal iştirakı ilə normallaşma prosesinin əhəmiyyətli dərəcədə intensivləşməsinə töhfə verib. Diplomatik dialoqlar fikir ayrılıqların azaldılmasında və dayanıqlı sülh və dövlətlərarası münasibətlərin qurulmasına yönəlmiş gələcək ikitərəfli sazişin bir neçə maddəsində nəzərəcarpaacaq irəliləyiş əldə edilməsində mühüm rol oynayıb.

Ona görə də bu kritik mərhələdə beynəlxalq ictimaiyyət Ermənistanın manipulyasiya və dezinformasiya cəhdlərini rədd etməklə bağlı yüksək məsuliyyət daşıyır. Beynəlxalq ictimaiyyət Ermənistanı daha da ruhlandırmaq əvəzinə, onu Azərbaycanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü pozan hərəkətlərinə son verməyə, onun daxili işlərinə qarışmaqdan çəkinməyə və münafiqşədən sonrakı normallaşma danışıqlarında vicdanla iştirak etməyə məcbur etməlidir.

Beynəlxalq təşkilatlar Ermənistanın nazı ilə oynayır

Avropa İttifaqının İrevandakı missiyasının ədalətsiz davranışları heç bir məntiqə sığmır

Son günlər Ermənistanın siyasi manipulyasiyalarına inanan bəzi beynəlxalq təşkilatlar yenə də regionda baş verən prosesləri araşdırmadan Azərbaycanın əleyhinə müxtəlif fikirlər səsləndirməkdədirlər.

İkinci Qarabağ müharibəsindən əvvəlki dövrlərdəki ikili standartlar prinsipi yenə işə düşüb. Hətta savaştan sonra iki ölkə

arasında sülh müqaviləsinin imzalanması üçün vasitəçilik missiyasını üzərinə götürən Avropa İttifaqının Ermənistanıdakı missiyası da onların sırasına qoşulub.

Qərbi Azərbaycan İcmasının avqustun 14-də yaydığı bəyanatda da bu məsələyə toxunulub. Avropa İttifaqının Ermənistanıdakı missiyasının ədalətsiz davranışları ilə bağlı yayılan sənəddə bildirilir ki, 30 il ərzində Azərbaycan ərazilərinin iş-

ğalına, yüz minlərlə azərbaycanlının öz doğma yurdlarından qovulmasına laqeyd yanaşan təşkilatların bu gün revanşist Ermənistanı kömək etmək üçün dəridən-qabıqdan çıxmaqları bir daha özlərini "hüquq müdafiəçisi" kimi qələmə verən bir çox beynəlxalq qurumların, eləcə də Aİ missiyasının Ermənistanın təbliğat vasitəsinə çevrildiyini sübut edir.

Hayastan yenə müharibə istəyir?

Azərbaycan açıq təhdidə, sərhədləri boyunca qüvvə toplanmasına göz yummayacaq

Ermənistanın Laçın sərhəd-keçid məntəqəsi ilə bağlı "humanitar fəlakət" sövsunun əsl məqsədi yavaş-yavaş ortaya çıxır. Təvəzükar ölkə Laçın buraxılış məntəqəsinə Azərbaycanın icazəsi olmadan humanitar yük adı altında maşınları gətirib yığaraq növbəti təxribat törədir. Həmçinin son günlərdə tez-tez mövqelərimiz Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən atəşə tutulur. Bu onu göstərir ki, Hayastan nəyəso hazırlaşır.

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin yaydığı məlumatda da qeyd olunub ki, son günlər Rusiya sülhməramlı kontingentinin

müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazilərindəki qeyri-qanuni erməni silahlı birləşmələrinin və Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqlarının aktivliyi müşahidə olunur. Bildirilib ki, qanunsuz hərbi birləşmələrin üzvlərinin Qarabağ iqtisadi rayonunun bir neçə yaşayış məntəqəsində müxtəlif təyinatlı döyüş texnikası, xüsusilə də hava hücumundan müdafiə və radioteletron mübarizə vasitələrini yerləşdirməsi, mülki əhalinin kütləvi şəkildə silahlandırılması faktları da məlum olub. Planlaşdırılmış şəkildə atəş mövqeləri bir çox hallarda yaşayış evlərinin yaxınlığında yerləşdirilib.

Qeyd olunan fəaliyyətlərin dayandırılması barədə Azərbaycan tərəfinin tələblərinin dəfələrlə Rusiya sülhməramlı kontingenti vasitəsilə Ermənistanı bildirməsinə baxmayaraq, qeyri-qanuni erməni silahlı birləşmələrinin daha da aktivləşməsi və Azərbaycan ərazilərində intensiv döyüş hazırlığı tədbirlərini həyata keçirməklə yeni təxribatlara hazırlıq işlərini görməsi müşahidə olunur. Nazirlik bəyan edib ki, baş verə biləcək istənilən hadisələrə görə bütün məsuliyyət möhür Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyinin üzünə düşəcək.

"Şuşa həbsxanası ərazisində aşkarlanan insan qalıqlarının üzərində işğencə izləri müəyyən olunub"

İyunun əvvəlində Şuşa həbsxanasının ərazisində dörd insan cəsədinin qalıqlarının aşkarlandığı məzarlığın yaxınlığında tədqiqat işləri aparılıb. Müəyyən olunub ki, bu ərazidə daha çox insan qalıqları dəfn edilib. Avqustun 1-15-dək aparılan qazıntı işləri nəticəsində Şuşa həbsxanası ərazisində 17 şəxsə aid ehtimal edilən insan qalıqları aşkarlanıb.

İnsan qalıqlarının aşkarlandığı məzarlıq Şuşa həbsxanasının ərazisində çirkab sularının yığıl-

ması üçün istifadə edilən quyuyub. İşğencələr nəticəsində vəfat edən əsir və girovlarımız xatolik və nalayiq vəziyyətdə həmin quyuya atılıb. Skeletlərin vizual müayinəsindən görmək olur ki, onlar üzünə, başı aşağı, bükülmüş və qic olmuş müxtəlif formalarda dəfn olunublar. Hətta aşkarlanan altı nəfərə aid meyit qalıqlarının qarın nahiyəsində nal mismarları tapılıb. Çoxlarında kəsicideyiçici alətlərlə zərbə yerləri mövcuddur və işğencə yerləri açıq-aydın görünür.

Regionun neft-qaz ixracı mərkəzi

Prezident İlham Əliyev daha bir zavod açdı

İstehsal olunacaq məhsulların ixracı da nəzərdə tutulub

Əvvəli 1-ci sahə.

AZƏRTAC xəbər verir ki, iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbrayıl və "Diamed Development Group" MMC-nin təsisçisi Ayten Quliyeva dövlət başçısına görülən işlər barədə məlumat verdilər.

Layihənin əhəmiyyəti barədə videoçarx nümayiş olundu.

Qeyd edək ki, qeyri-neft iqtisadiyyatının inkişafı və sonayələşmə Prezident İlham Əliyevin iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi siyasətinin əsas istiqamətlərindəndir. Bu baxımdan iqtisadiyyatın digər sahələri ilə yanaşı, sonayenin inkişafına xüsusi əhəmiyyət verilir, mövcud təbii və iqtisadi resursların istehsalatda daha geniş tətbiqi istiqamətində sistemli tədbirlər həyata keçirilir.

Ölkəmizdə sonayələşmə siyasətinə uyğun olaraq ixtisaslaşmış sonayə parkları və sonayə məhəllələri yaradılır. Hazırda ölkəmizdə 7 sonayə parkı (Sumqayıt Kimya, Qaradağ, Pirallahı, Mingəçevir, Balaxanı, Ağdam və Cəbrayıl rayonunda yerləşən "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" sonayə parkları) və 5 sonayə məhəlləsi (Hacıqabul, Masallı, Nefçala, Sabirabad və Şorur sonayə məhəllələri) mövcuddur. Sonayə parkları və məhəllələrdə sahibkarlıq fəaliyyətinin inkişafı üçün əlverişli investisiya mühiti yaradılır.

Sonayə parklarının rezidentləri qeydiyyatdan keçdikdən etibarən 10 il müddətinə əmlak, torpaq, gəlir və ya mənfəət vergisindən, istehsal məqsədilə idxal etdikləri texnika, texnoloji avadanlıq və qurğular isə ƏDV-dən və gömrük rüsumlarından azad olunurlar. İndiyədək sonayə zonalarında 134 sahibkarlıq subyektinə rezidentlik statusu verilib və bunlardan artıq 68-i fəaliyyətə başlayıb. Sahibkarlar tərəfindən bu günədək sonayə zonalarına 6,56 milyard manatdan çox investisiya yatırılıb və 10 min 600-dən çox daimi iş yeri yaradılıb.

Dövlət başçısının müvafiq sərəncamı ilə özcaçılıq məhsullarının istehsalı sahəsində ixtisaslaşmış Pirallahı Sonayə Parkı da yaradılıb. Bu günədək parkda 6 müəssisə rezident kimi qeydiyyatdan keçib. Onlardan "R-Pharm" MMC və "Diamed Co" MMC artıq fəaliyyətə başlayıb. Rezidentlər tərəfindən 36,6 milyon manatdan çox investisiya yatırılıb, 130-dan çox iş yeri yaradılıb. Növbəti mərhələdə 30 milyon manat investisiyanın qoyulması və daha 250-dən artıq iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur. Bu sonayə parkının rezidentləri tərəfindən indiyədək 37 milyon manatlıq məhsul istehsal olunub.

Ölkəmizdə müasir sonayə müəssisələrinin, yeni istehsal sahələrinin yaradılması nəticəsində daxili tələbatın ödənilməsində yerli məhsulların payı əhəmiyyətli dərəcədə artır, ixrac imkanları genişləyir. Belə müəssisələrdən biri də "Diamed Development Group" MMC-nin Pirallahı rayonunda yaradılan dərman zavodudur. Bir hektar ərazisi olan zavod 3 min kvadratmetr qapalı sahədən ibarətdir.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə 2006-cı ildə fəaliyyətə başlayan "Azərbaycan İntermedya Şirkəti" Açıq Səhmdar

Comiyətinin yaradılmasının əsas məqsədi mövcud və yeni kommersiya müəssisələrinə yerli və xarici investorlar cəlb etməklə və öz vəsaiti hesabına müddətli investisiya qoyuluşları vasitəsilə ölkəmizdə iqtisadiyyatın qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsidir. Şirkətin fəaliyyətinin əsas prioritetləri birbaşa investisiyalar və yeni texnologiyaların Azərbaycana cəlb edilməsi üzrə katalizator olmaq, ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun inkişafına töhfə vermək, habelə iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və idxalı əvəzləyən proseslərə dəstək verməkdir. Şirkət fəaliyyəti dövründə 27 layihəyə 224 milyon dollar investisiya yatırılıb. Bu layihələrin 11-i xarici tərəfdaşlarla birgə icra olunub.

"Azərbaycan İntermedya Şirkəti" ASC bu dərman zavodunun tikintisinin maliyyələşdirilməsində də iştirak edib. Ümumi dəyəri 15,6 milyon manatdan çox olan "Diamed" dərman zavodunda "Azərbaycan İntermedya Şirkəti"nin payı 20 faizdir.

Bu müəssisəyə dövlət tərəfindən digər dəstək tədbirləri də göstərilib. Belə ki, layihənin reallaşması üçün İqtisadiyyat Nazirliyinin Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən 6 milyon manat güzəştli kredit verilib. Sahibkarlığın inkişafına digər bir dövlət dəstəyi çərçivəsində İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən verilmiş investisiya təşviqi sənədi sa-

yəşində müəssisə idxal etdiyi avadanlıqlara görə 1,3 milyon manat güzəşt əldə edib.

Prezident İlham Əliyev zavodu işə saldı.

İstehsal prosesi ilə yaxından tanış olan dövlət başçısına məlumat verildi ki, zavodda müxtəlif adlarda, geniş çeşiddə (NaCl 0,9 faiz; Ringer; Ringer laktat; Qlükoza və s.) və müxtəlif həcmərdə (100 ml, 200 ml, 250 ml, 400 ml, 500 ml) həyati vacib və zəruri venadaxili dərman məhəllələri istehsal olunacaq. Müəssisənin illik istehsal gücü 20 milyon litrdir. Qeyd olundu ki, ölkəmizin bu dərmanlara olan illik tələbatı isə təxminən 15 milyon litrdir. Beləliklə, müəssisədə istehsal edilən məhsulların yerli bazarın tələbatını ödəməsi ilə yanaşı, Rusiya, Gürcüstan və Orta Asiya ölkələrinə ixracı da nəzərdə tutulur.

"Diamed" dərman zavodunda 100 iş yeri yaradılıb. Müəssisənin layihəsi İsveçrə şirkəti tərəfindən Qabaqcıl İstehsal Təcrübəsinə (GMP), istehsal xətti isə Avropa Farmakopeyasına uyğun olaraq hazırlanıb. Yüksək texnologiya və tam qapalı sistemlə təchiz edilmiş zavodun istehsal avadanlıqları İtaliya, ABŞ, Almaniya, İsrail kimi ölkələrdən alınıb. İstehsal olunan məhsullar zavoda məxsus müasir laboratoriyada Avropa Farmakopeyasının tələblərinə uyğun mütəmadi olaraq yoxlanılır.

Dağıstan Respublikasının rəhbəri cənab Sergey Məlikova

Hörmətli Sergey Alimoviç!

Mahaçqalada yanacaq doldurma stansiyasında baş vermiş partlayış nəticəsində həlak olanlar və yaralananlar barədə xəbər məni son dərəcədə kədərləndirdi.

Ağır itki ilə əlaqədar dərdinizi bölüşür, Sizə, həlak olanların doğmalarına və yaxınlarına, bütün Dağıstan xalqına öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznə başsağlığı verirəm. Xəsarət alanlara şofa diləyirəm.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Baki, 15 avqust 2023-cü il

Baş nazir Əli Əsədov Dağıstan Respublikasının rəhbərinə başsağlığı verir

Avqustun 15-də Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov Rusiya Federasiyasının Dağıstan Respublikasının rəhbəri Sergey Məlikova və Mahaçqalada yanacaq doldurma stansiyasında baş vermiş partlayış nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı ilə əlaqədar başsağlığı verir.

Bu barədə AZƏRTAC-a Nazirlər Kabinetinin Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Əli Əsədov Dağıstan Respublikasının rəhbərinə, həlak olanların doğmalarına və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı verir, xəsarət alanlara şofa diləyir.

Milli Məclisin Sədri Mahaçqalada baş vermiş partlayışla bağlı rusiyalı həmkarlarına başsağlığı verir

Milli Məclisin Sədri Səhibə Qafarova Rusiya Federasiyasının Dağıstan Respublikasının Mahaçqala şəhərində yanacaq doldurma məntəqəsində baş vermiş partlayış nəticəsində baş vermiş insan tələfatı ilə bağlı rusiyalı həmkarlarına başsağlığı verir.

Parlamentin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsindən verilən məlumata görə, Milli Məclisin Sədri bunlarla bağlı Rusiya Federal Məclisinin Dövlət Dumasının Sədri Vyacheslav Volodine, Federasiya Şurasının sədri Valentina Matviyenko və Dağıstan Xalq Məclisinin Sədri Zaur Askenderova başsağlığı məktubu göndərmişdir.

Məktubda Milli Məclisin Sədri bu ağır faciə ilə əlaqədar rusiyalı həmkarlarına, həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına öz adından və Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin üzvləri adından dərin hüznə başsağlığı verir, xəsarət alanların tezliklə sağlamları diləklərini çatdırıb.

Ermənistanın əsassız iddiaları qəti şəkildə rədd edilməlidir

Milli Məclis xarici ölkələrin parlamentlərinə müraciət ünvanladı

Avqustun 15-də Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri Sahibə Qafarova, Milli Məclisin xarici ölkələrlə parlamentlararası əlaqələr üzrə işçi qruplarının rəhbərləri və beynəlxalq parlament təşkilatlarında Azərbaycan nümayəndə heyətlərinin başçıları Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdirildiyi hissədə Ermənistan tərəfindən beynəlxalq ictimaiyyəti manipulyasiya etmək və çəşdirmaq məqsədi güdən cəhdlərlə əlaqədar beynəlxalq parlament təşkilatlarının rəhbərlərinə və xarici ölkələrin parlamentlərinə müraciət ünvanlayıblar.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, müraciətdə Azərbaycanın beynəlxalq humanitar hüquqa və insan hüquqları üzrə normalara sadıq olduğu bir daha vurğulanır, Ermənistanın "blokada" və ya "humanitar böhranlar"la bağlı səsləndirdiyi əsassız iddialar qəti şəkildə rədd edilir, bunun Ermənistanın Azərbaycanı qarabağ regionundan Ermənistan mülki əhalinin hərəkəti xeyli artmış, cari il iyunun 15-dək bu məntəqədən 2000-dən çox şəxs keçib, Həmin gün Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycan sərhədlərinə və Rusiya sülhməramlı qüvvələrinə basqın edib, nəticədə Azərbaycan sərhədcisi ağır xəsarət alıb. Bu hücum təkcə Azərbaycan sərhədcilərinə qarşı yönəlməyib, həm də Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin (BQXX) əməkdaşlarına və nəzarət-buraxılış məntəqəsindən keçən mülki şəxslərə bir-bəla təhlükə yaradıb. Bu silahlı təxribat BQXX-nin Qarabağ regionundan Ermənistanın tibbi məqsədlərlə gedən bir qrup Ermənistan sakinini müşayiət etdiyi bir vaxtda baş verib, hücumun məqsədi Laciadakı yolun və sərhəd-keçid məntəqəsinin uğurlu fəaliyyətini pozmaq olub.

Ermənistan Azərbaycanın Laci yolunu qəsdən bağladığı barədə yalan iddialara əl ataraq, gələcəkdə analoji xarakterli insidentlərin törədilməyəcəyinə zəmanət verməkdən imtina edir, bununla da faktiki olaraq sərhəd-keçid məntəqəsinin işinin tam bərpaa olunmasına mane olur.

Müraciətdə vurğulanır ki, Azərbaycan öz növbəsində dəfələrlə Ermənistanı sərhəd və gömrük qurumları vasitəsilə fiziki şəxslərin, yüklərin və xidmətlərin manesiv və təhlükəsiz transsərhəd daşınmasını təşviq etmək üçün əməkdaşlığa çağırsa da, bu çağırışlar bu gündək Ermənistan tərəfindən cavabsız qalmaqdadır.

Ermənistanın Azərbaycanı silahlı qruplaşmaları təchiz etmək məqsədilə ikili təyinatlı bözi malları qaçaqmalçılıq yolu ilə keçirmək üçün BQXX-nin konvoylarından istifadə etmək inadkarlığına və ehtiyatsız cəhdlərinə baxmayaraq, Azərbaycan təcili tibbi yardım məqsədilə yerli erməni sakinlərinin Ermənistan keçidini asanlaşdırmağa davam edir. Qaçaqmalçılığa gəlincə, BQXX-nin humanitar mandatına və reputasiyasına xələf gətirən bu həyasız hərəkət təşkilat tərəfindən açıq şəkildə etiraf edilib.

Ermənistanın bəşməzliyi fonunda Azərbaycan öz digər bölgələrində Qarabağ bölgəsinə humanitar yüklərinin daşınması üçün Ağdam üzərindən

bağlı Ermənistanın müraciətini yekdilliklə və qəti şəkildə rədd edib. Bununla da məhkəmə Ermənistanın sərhəd-keçid məntəqəsinin qanunsuz olması və onun Laci yolunun hərəkətinə mane olması ilə bağlı sayıqlarını rədd edib.

Müraciətdə bildirilir ki, sərhəd keçid məntəqəsi yaradıldıqdan sonra Azərbaycanın Qarabağ regionundan Ermənistan mülki əhalinin hərəkəti xeyli artmış, cari il iyunun 15-dək bu məntəqədən 2000-dən çox şəxs keçib, Həmin gün Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycan sərhədlərinə və Rusiya sülhməramlı qüvvələrinə basqın edib, nəticədə Azərbaycan sərhədcisi ağır xəsarət alıb. Bu hücum təkcə Azərbaycan sərhədcilərinə qarşı yönəlməyib, həm də Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin (BQXX) əməkdaşlarına və nəzarət-buraxılış məntəqəsindən keçən mülki şəxslərə bir-bəla təhlükə yaradıb. Bu silahlı təxribat BQXX-nin Qarabağ regionundan Ermənistanın tibbi məqsədlərlə gedən bir qrup Ermənistan sakinini müşayiət etdiyi bir vaxtda baş verib, hücumun məqsədi Laciadakı yolun və sərhəd-keçid məntəqəsinin uğurlu fəaliyyətini pozmaq olub.

Ermənistan Azərbaycanın Laci yolunu qəsdən bağladığı barədə yalan iddialara əl ataraq, gələcəkdə analoji xarakterli insidentlərin törədilməyəcəyinə zəmanət verməkdən imtina edir, bununla da faktiki olaraq sərhəd-keçid məntəqəsinin işinin tam bərpaa olunmasına mane olur.

Müraciətdə vurğulanır ki, Azərbaycan öz növbəsində dəfələrlə Ermənistanı sərhəd və gömrük qurumları vasitəsilə fiziki şəxslərin, yüklərin və xidmətlərin manesiv və təhlükəsiz transsərhəd daşınmasını təşviq etmək üçün əməkdaşlığa çağırsa da, bu çağırışlar bu gündək Ermənistan tərəfindən cavabsız qalmaqdadır.

Ermənistanın Azərbaycanı silahlı qruplaşmaları təchiz etmək məqsədilə ikili təyinatlı bözi malları qaçaqmalçılıq yolu ilə keçirmək üçün BQXX-nin konvoylarından istifadə etmək inadkarlığına və ehtiyatsız cəhdlərinə baxmayaraq, Azərbaycan təcili tibbi yardım məqsədilə yerli erməni sakinlərinin Ermənistan keçidini asanlaşdırmağa davam edir. Qaçaqmalçılığa gəlincə, BQXX-nin humanitar mandatına və reputasiyasına xələf gətirən bu həyasız hərəkət təşkilat tərəfindən açıq şəkildə etiraf edilib.

Ermənistanın bəşməzliyi fonunda Azərbaycan öz digər bölgələrində Qarabağ bölgəsinə humanitar yüklərinin daşınması üçün Ağdam üzərindən

dən Xankəndinə gedən şimal yolu kimi alternativ və daha qısa yollardan istifadə etmək üçün BQXX ilə əməkdaşlığı intensivləşdirib.

Müraciətdə vurğulanır ki, Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Şarl Mişel Prezident Əliyevlə Baş nazir Paşinyan arasında Brüsseldə keçirilən görüşün yekunlarına dair icimai çıxışında Qarabağ sakinlərinin əsas ehtiyaclarının adekvat şəkildə ödənilməsinə təmin edən komponent qismində Ağdam-Xankəndi marşrutundan mühüm marşrut kimi istifadəni təşviq edib.

O da qeyd olunur ki, bir sıra intensiv məsləhətləşmələrdən və "məlik diplomatiyası" söylərdən sonra, nəhayət, humanitar yüklərin müxtəlif marşrutlar vasitəsilə Qarabağ bölgəsinə çatdırılması, eləcə də Azərbaycanın xüsusi nümayəndəsi ilə yerli erməni sakinlərinin nümayəndələri arasında görüşün təşkil ilə bağlı razılıq əldə olunub.

Birinci halda yerli sakinlərin ehtiyaclarını ödəmək məqsədilə BQXX tərəfindən humanitar yüklərin çatdırılmasına imkan vermək üçün Ermənistan tərəfinin Ağdam-Xankəndi yolundan istifadəsinə qoyduğu beton bloklar və bütün digər fiziki maneələr götürülməli idi. Bunun ardınca 24 saat ərzində BQXX tərəfindən Laci yolundan istifadənin intensivləşdirilməsi aparılmalı idi. İştirak edən bütün tərəflər, o cümlədən Rusiya sülhməramlı kontingenti və BQXX bu razılaşmanı praktiki olaraq həyata keçirməyə hazır idi.

İkinci halda Azərbaycanın Yevlax şəhərində Azərbaycanın xüsusi nümayəndəsi və yerli erməni sakinlərinin nümayəndələri ilə görüşün keçirilməsi barədə razılıq əldə olunmuşdu.

Təəssüf ki, revanşist əhvali-ruhiyyə ilə idarə olunan və normalaşma prosesi çərçivəsində öhdəliklərdən yayınan Ermənistan 5 avqust 2023-cü il tarixində qanunsuz olaraq qurulmuş kukla rejimi vasitəsilə son anda hər iki razılaşmadan geri çəkilib, siyasi motivli və qanunsuz ilkin şərtlər, həmçinin müxtəlif bəhanələr irəli sürüb.

Müraciətdə bildirilir ki, Ermənistan həllin bir hissəsi olmaq əvəzinə, gərginliyi süni şəkildə alovlandırmağa üstünlük verərək, Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmaq cəhdlərinə, etnik odavəti təbliğ etməyə, faktları saxtalaşdırmağa, çəşdirici məlumatlar yaymağa, "blokada" və "humanitar böhran"ların mövcudluğuna eyham vurmağa davam edir. Bu məqsədlə Ermənistan beynəlxalq ictimaiyyəti manipulyasiya etmək üçün ardıcıl

söylər göstərir və paralel olaraq yerlərdə təxribat xarakterli siyasi və hərbi fəaliyyətlə məşğul olur.

Eyni zamanda Ermənistanın təkrarlanan qeyri-konstruktiv davranış modeli Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin etnik erməni sakinlərinin Azərbaycanın bərabər hüquqlu vətəndaşları kimi reintegrasiya cəhdlərinə də mane olur. Azərbaycan hökuməti öz sərhədləri daxilində yaşayan etnik ermənilərin rifahı üçün təminat verməyə, onların Azərbaycan Konstitusiyasında və Azərbaycan qoşulduğu beynəlxalq mexanizmlərdə təsbit olunmuş bütün müvafiq hüquq və azadlıqlarını qorumağa hazırdır. Bu məqsədlə Azərbaycan bu prosesin tərkib hissəsi kimi bir neçə dəfə özünü Qarabağ bölgəsində yaşayan yerli ermənilərlə görüşlər keçirməyə hazır olduğunu bildirmişdir.

Müraciətdə nəzərə çatdırılır ki, Ermənistanın ardıcıl təxribatlarının iki ölkə arasında münasibətlərin normalaşması üçün tarixi imkan yaranmışdır. Bu vaxtda baş verdiyi vətəndaşlar üçün əməkdaşlığa xüsusi vacibdir. Son aylarda Azərbaycan beynəlxalq tərəfdaşların fəal iştirakı ilə normalaşma prosesinin əhəmiyyətli dərəcədə intensivləşməsinə töhfə verib. Diplomatik dialoqlar fikir ayrılıqların azaldılmasında və dayanıqlı sülh və dövlətlərə münasibətlərin qurulmasına yönəlməli gələcək ikitərəfli sazişin bir neçə məddəsində nəzərdə tutulmuş irəliləyiş əldə edilməsində mühüm rol oynayıb.

Ona görə də bu kritik mərhələdə beynəlxalq ictimaiyyət Ermənistanın manipulyasiya və dezinformasiya cəhdlərinə rədd etməklə bağlı yüksək məsuliyyət daşıyır. Beynəlxalq ictimaiyyəti Ermənistanı daha da rühlandırmaq əvəzinə, onu Azərbaycanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü pozan hərəkətlərinə son verməyə, onun daxili işlərinə qarışmaqdan çəkinməyə və münasibətlərdən sonrakı normalaşma danışıqlarında vicdanla iştirak etməyə məcbur etməlidir.

Son dərəcə vacibdir ki, Ermənistan regionda onsuz da kövrək olan sülh şəraitini yənidən pozmaq üçün beynəlxalq platformalardan və institutlardan istifadə etməkdən çəkinməlidir.

Müraciətin sonunda Azərbaycanın parlamentarlar tərəfindən xarici həmkarlarının qərarı və ədalətli mövqeyi nümayiş etdirəcəklərinə, Ermənistanın təbliğatını rədd edəcəklərinə, obyektivliyə, həqiqətə, beynəlxalq hüquqa söykənən davranış sərəqləmələrinə ümid ifadə olunur.

"Ermənistan Cənubi Qafqazda sülhü pozmaq istəyir?"

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev "The National Interest" qəzetində bu sərlövhəli məqaləsi dərc olunub

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev "The National Interest" qəzetində "Ermənistan Cənubi Qafqazda sülhü pozmaq istəyir?" sərlövhəli məqaləsi dərc olunub. AZƏRTAC məqaləni təqdim edir.

Ermənistan diplomatik oyunlar və kampaniyalar yürütmək əvəzinə sülh danışıqlarına və Azərbaycan ilə münasibətlərin normalaşdırılmasına fokuslanmışdır.

Ermənistan Azərbaycanın beynəlxalq şəkildə tanınan ərazilərində 20 faizini otuz ildən artıq iddii işğal etmişdir. Orada yaşayan bir milyona yaxın azərbaycanlı doğma evlərini tərk etməyə və öz ölkələrində məcburi köçkün kimi yaşamağa məcbur olmuşdu.

İşğal dövründə ictimai, şəxsi, mədəni və dini irsin misli görülmemiş şəkildə dağıdıldığı ərazilər 2020-ci ildə 44 günlük müharibədən sonra azad edildi. Bir zamanlar regionun ən böyük şəhəri olan Ağdam yer üzündən ələ silinib ki, artıq "Qafqazın Hiroşiması" olaraq tanınır. Sanki işğalçılar Azərbaycanın bütün izlərini silmək istəyirdilər.

Beynəlxalq hüquq, dünya dövlətləri və BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnaməsi Qarabağı Azərbaycanın suveren ərazisi kimi tanımasına baxmayaraq, otuz ildir erməni siyasətçilər müstəqil etnik erməni ərazisinin yaradılmasını və ya işğal olunan torpaqların aneksiya yolu ilə Ermənistanla birləşdirilməsini xoyal edirlər.

Hazırkı baş nazir Nikol Paşinyan 2018-ci ildə vəzifəyə gələn zaman Azərbaycan gözlədi ki, o, münasibətlərin sülh yolu ilə həlli üçün başqa yol tutacaq. Lakin onun cəmi bir il sonra "Qarabağ Ermənistanı və nöqtə" bəyanatı danışıqlar prosesinə olan bütün ümidləri boşa çıxardı. 2020-ci ildə müharibədən sonra bu bəyanat çətin reallıqla üzləşməli oldu və bu ilin əvvəlində Nikol Paşinyan Qarabağın Azərbaycanın ərazisi olduğunu etiraf etdi.

Kaş ki, sülh bu cür asan olardı. Lakin zaman qazanmaq üçün qarışıq kampaniyalar təşkil edərkən sülhdən danışıqqa Ermənistan rəhbərliyində çox tanışdır. Beləliklə, bu həftə Ermənistan onun tabeliyində olan Qarabağdakı separatçı rejimin rəhbərliyi ilə birlikdə sülh danışıqlarını pozmaq üçün son beynəlxalq kampaniyaya başlandı. Bu, təəccüblü deyil. Bu separatist qurumun var olma səbəbi fantazyalar uzatmaqla çətin geosiyasi faktlardan uzaqlaşmaqdan ibarətdir.

Lakin reallıq dəyişib və Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin erməni sakinlərini reintegrasiya naminə açıq və səmimi dialoqa dəvət edir. Azərbaycan dəfələrlə

Does Armenia Want to Derail Peace in the South Caucasus?

qeyd edib ki, onların Qarabağda milli azlıq kimi hüquqları, təhlükəsizlikləri və öhdəlikləri Azərbaycan Konstitusiyasına əsasən təmin olunacaq. Buraya onların din, dil və münisipal hüquqları daxildir və bu hüquqlara hörmət olunur.

Hazırda kritik olan odur ki, istənilən reintegrasiya prosesi bütün qeyri-qanunlu hərbi qrupların demobilizasiyasını və tərk silah olunmasını, Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalan hissələrinin tamamilə çıxarılmasını əhatə etməlidir. Bu cür qruplara sülh danışıqları zamanı belə davam edən silah axınına dayandırmaq üçün bu yaxınlarda Ermənistanla Xankəndi birləşdirən Laci yolu qısamüddətlik bağlandı.

Azərbaycan həmçinin regionun qida və tibbi ləvazimatlarla təmin olunması üçün gündəlik 17 mindən çox nəqliyyat vasitəsinin hərəkətinə imkan verən daha qısa olan əlavə yol təklif etdi. Həm Avropa İttifaqı, həm də Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi bu yolun istifadə olunma bilməsinə təsdiq etdi.

Ancaq Qarabağdakı separatçılar yenidən qurulmuş dördzolaqlı Ağdam-Xankəndi yolundan istifadəni dəfələrlə rədd etdilər, hətta rəhbərlərinin göstərişi ilə yolu beton bloklarla bağladılar. Bakının yüklərini Ağdam-Xankəndi yolu vasitəsilə Azərbaycan tərəfindən deyil, Qırmızı Xaç Komitəsi tərəfindən daşınması təklifi rədd edildi. Hətta bununla bağlı dialoqlar aparılması da rədd olundu. Həmin rəhbərlik şou yaradaraq yük maşınlarını "Laci" keçid məntəqəsi istiqamətində Azərbaycan sərhədi istiqamətinə gətirib. Onlar hələ də Qarabağdakı ermənilərin Azərbaycan tərəfindən etnik təmizləmə ilə üzləşdiyini bildirirlər.

Bu yalan iddiası daha da möhkəmləndirmək üçün onların rəhbərliyi Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin keçmiş prokuroru Luis Moreno Okamponu Qarabağın guya "blokada"da olduğunu, sakinləri

nin aclıqdan öldüyünü və "soyqırımı törədildiyini" iddia edən hesabat yazması üçün tələm-tələsik cəlb edib.

Azərbaycanda belə dezinformasiyaları çəşməyə öyrəşmişik, lakin beynəlxalq ictimaiyyət və xüsusən də media üçün bu cür emosional, şok effekti yaradan terminlərin işlədilməsinin əslində baş verənlərin onların təhlükə altında olduğunu iddia etmək dünyanı azərbaycanlılarla ermənilərin bir vaxtlar birlikdə yaşadığını kimi yaşaya bilməyəcəyinə inandırmaq məqsədi daşıyır.

Beynəlxalq ictimaiyyətin dəstəyini gücləndirmək üçün böhran yaradarkən onların təhlükə altında olduqlarını iddia etmək dünyanı azərbaycanlılarla ermənilərin bir vaxtlar birlikdə yaşadığını kimi yaşaya bilməyəcəyinə inandırmaq məqsədi daşıyır.

Azərbaycanın təklif etdiyi ərzaqdan imtina edən əhalini ac qoyması kimi paradoksal iddia separatçıların qondarma lideri Arayik Arutyunyan tərəfindən ortaya atılıb. O qeyd edib ki, "Azərbaycan bir əlindən bizi boğmaq üçün, digər əlindən isə ərzaqla təminat etmək üçün istifadə edir". Ona görə də bunun düzgün hüquqi əsaslandırılması aparmalıdır: işğalçıların administrasiyası Azərbaycan hökumətinin Azərbaycan bölgəsini ərzaq və dərmanla təminat etməsinə mane olur. Okamponun hesabatının heç bir yerində bu məsələyə toxunulmur.

Bu arada Qarabağın erməni sakinlərinin çəkdiyi əziyyət davam edir. Onlar Ermənistanın (ən kasıb postsəvət ölkələrindən biridir) subsidiyaları hesabına dolanmağa məcburdur. İqtisadi cəhətdən region Sovet İttifaqından sonra müstəqilliyini əldə etdiyi vaxtdakı ilə müqayisədə ümumi daxili məhsulu 100 dəfə artan Azərbaycandan geri qalır.

Ermənistan kampaniyalar və diplomatik oyunlar təşkil etmək əvəzinə, sülh danışıqlarına və ölkələrimiz arasında münasibətlərin normalaşmasına ciddi səy göstərməlidir. Bundan başqa, Ermənistanın bu həftə BMT Təhlükəsizlik Şurasına müraciət üçün etdiyi vaxtdakı ilə son nəticədə qeyri-məhsuldar cəhdi belə söyləyə hər cəhətdən zidd olan digər bir nümunədir.

Hər bir ölkənin ərazi bütövlüyü və suverenliyi toxunulmazdır. Separatizm seçktiv yanaşma qəbul edilməzdir. Ermənistan rəhbərliyinin Azərbaycan ərazi bütövlüyünün dəstəklənməsinə dair şifahi bəyanatları sülh müqaviləsi çərçivəsində imzalanmalıdır. Ermənistan nəhayət, Azərbaycana qarşı ərazi iddialarına son qoymalı və silahlı qüvvələrinin bütün hissələrini Azərbaycan ərazisindən çıxarmalıdır. İrəliyə doğru başqa yol yoxdur. Azərbaycan sülhə gedən yolun xortosisini hazırlamaq üçün ilk addımları atıb. İndi isə növbə Ermənistanın və onun siyasi rəhbərliyininədir.

Azərbaycan və Rusiya XİN rəhbərləri regiondakı vəziyyəti müzakirə ediblər

Avqustun 15-də Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və Rusiya Federasiyasının xarici işlər naziri Sergey Lavrov arasında telefon danışığı olub.

XİN-in Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, telefon danışığı zamanı Azərbaycan və Rusiya arasında mövcud əməkdaşlıq gündəliyi, Azərbaycan və Ermənistan arasında normalaşma prosesi, habelə regionda cari vəziyyət müzakirə edilib.

Nazir Ceyhun Bayramov Ermənistanın beynəlxalq hüquq normaları və prinsiplərinə zidd olaraq, Azərbaycana qarşı

hərbi-siyasi təxribatlarını intensivləşdirməsinin iki ölkə arasında mövcud normalaşma prosesinə ciddi zərbə vurduğunu diqqətə çatdırıb. Bölgədə guya "gərgin humanitar vəziyyət", "blokada"nın

mövcudluğu ilə bağlı manipulyasiyalarını davam etdirən Ermənistanın, erməni sakinlərinin tələbatlarının ödənməsi üçün Laci yolu və digər alternativ yollardan istifadə ilə bağlı məsələlərin həll olunması üçün əldə olunmuş razılaşmalara əməl etmək əvəzinə, sülh prosesinə maneçilik törətdiyi bildirilib.

Nazir Sergey Lavrov Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan liderləri tərəfindən imzalanmış 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli Bəyanatla təsbit olunmuş öhdəliklərə sadıqlıq vacibliyini qeyd edib.

Telefon danışığı zamanı həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

İspaniyanın Azərbaycanı müvəqqəti işlər vəkili Xarici İşlər Nazirliyinə çağırıldı

İspaniya Krallığının Xarici İşlər, Avropa İttifaqı və Əməkdaşlıq Nazirliyinin "X" sosial media platformasında Azərbaycan ərazilərində Ermənistanın işğalı notifikasiyasında yarıdılmış qondarma separatçı rejimi dəstəkləyən təxribat xarakterli paylaşımı ilə əlaqədar İspaniyanın Azərbaycanı müvəqqəti işlər vəkili Patricia Serrano Sañez Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyinə çağırılıb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüşdə İspaniya Krallığının Xarici İşlər, Avropa İttifaqı və Əməkdaşlıq Nazirliyinin Ermənistanın Azərbaycanı suveren ərazisində qurduğu qa-

nunsuz separatçı rejimi təbliğ edən paylaşımının qəbul edilməz olduğu və öz ərazisində separatizmlə mübarizə apararaq İspaniya kimi ölkə tərəfindən belə bir addımın atılmasının anlaşılmaz olduğu vurğulanıb. Bu qeyri-konstruktiv yanaşmanın

Azərbaycan-İspaniya münasibətlərinin ruhuna uyğun gəlmədiyi və Azərbaycan tərəfindən qətiyyətli pisləndiyi diqqətə çatdırılıb. İspaniyanın müvəqqəti işlər vəkili ölkəsinin davamlı olaraq Azərbaycan Respublikasının suve-

renliyini və ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyini və bu mövqedə heç bir dəyişikliyin baş vermədiyini bildirib. Sözügedən paylaşımın texniki nəqsən olduğunu deyən ispan diplomat bu səbəbdən də Azərbaycan tərəfinin narahatlığını

ifadə etməsindən dərhal sonra həmin paylaşımın silindiyini diqqətə çatdırıb.

Azərbaycan tərəfi belə halların bir daha təkrarlanmaması üçün müvafiq tədbirlərin görülməsini vacib olduğunu bildirib.

Mərdlik yalnız insana xas olan keyfiyyətdir!

Hiyləgərlik isə insanda da olur, heyvanda da.

Heyvan hiyləni instinklə, genində yaşadığı "kod yaddaşı" ilə edir. İnsanın hiyləgərliyi isə xislətinə bağlıdır.

Məsələn, erməni hiyləgərliyi yalnız bu millətə xasdır.

Onun içində bəcliklə yanaşı, satqınlıq, aldatmaq, etibarsızlıq, arxadan küyrəyə bıçaq saplama, yaxşı gündə ağadan bəhrələnmə, yaman gündə onu düşməyə güdüzə vermə və s. var.

Bu xisləti rus şairi A.Puşkin daha dəqiq ifadə edib: "Sən qorxaqsan, sən qulsan, sən ermənisan!"

Erməni həyatda nəyə nail olubsa, bu xislətinə görə "qazanıb":

Yaltaqlıqla vəzifə alıb, sonra aldadıb;

Hiylə ilə etibarə nail olub;

Məqam çatanda çörəkverənini zərbə altında qoyaraq sudan quru çıxıb və s.

Erməni müəyyən müddətdə bəcliyindən qazansa da, bütövlükdə bu hiylə, məkr, qırdı-qaçdıqlıq, etibarsızlıq, xəyanətə meyillilik, satqınlığı əsas fəaliyyət növünə çevirmək ona heç vaxt xeyir gətirməyib.

Rəhbərləri, diasporu qazanıb, xalq isə daim əziyyət çəkib, qaracığı həyatı sürüb, yoxsulluq içində yaşayıb, bütövlükdə "alət millətə" çevrilib.

Odur ki, nə özlərinin vətəni olub, nə mədəniyyəti, nə kilsələri, nə də tarixi abidələri.

Hamısını yaşadıkları yerlərdəki xalqlardan oğurlayıblar!

* Mənimseyiblər!
* Özlərinə bəcləndiriblər!
* Öz adlarına çıxıblar!

Çünki başqa çarələri olmayıb!
Özündə olmadığına, özü yarıda bilmədiyinə (hiylə ilə aldatmaq olur, yaratmaq yox) görə başqalarından oğurlayıb!

Erməni həm də məhir oğrudur!

Həm də təkcə mənəvi və mədəniyyət nümunələrini yox, torpağı da oğurlayıb.

Millətin daha bir "nadir" xüsusiyyəti var.

Erməni həyasızlığı və utanmazlığı.

Çox rahatlıqla və həyasızlıqla səndən oğurladığını "dəlillər"lə sübut etməyə çalışacaq ki, elə bu, onun özününküdür.

Məsələn, alban kilsələrini ələ keçirərək üzərindəki alban nişanələri dəyişib yerinə erməni xaçı qoymaqla, yaxud "erməni elementləri"ni müxtəlif üsullarla köhnətdikdən sonra (məsələn, Kəlbəcərdə olduğu kimi, daşı sirkədə saxlayıb "köhnətməklə" və digər vasitələrlə) məbədə pərçim etməklə erməni kilsəsi olduğunu "sübut" edir.

Kilsəni oğurlayıandan hansı düzlük və mərdlik gözləmək olar?!

Ömrü boyu terrorla - gizlənilib namərdcəsinə insanı qətlə yetirməklə məşğul olan ermənilərin ən böyük arzusu "soyqırımına uğramaq"dır.

Əsrlərdir ki, 1915-ci ildə olmaayan "erməni soyqırımını"ni dünyaya qəbul etmədikləri istəyirlər.

Öz millətini hiylə və qəddarlıqla qırğına verərək sonradan "yeni erməni soyqırımını" baş verdiyini car çəkərək dünyaya qəbul etmədikləri istəyirlər.

R.Koçaryan və S.Sərkisyan Qarabağda doğulmuş ermənilərdir.
Hiyləgərlik, yaltaqlıq, qəddarlıq onlara genlə keçmiş xüsusiyyətlərdir.

Torpaqların işğalında "xüsusi şücaətlər" göstərdiklərinə görə sonradan gedib Ermənistanda prezident seçildilər.

Korruptsiya və erməni xalqını talamaq hesabına dövlətdən milyardlarla dollar vəsait oğurladılar.

Sadə erməni xalqı bu yalançı millət qəhrəmanlarının əsl simalarını gördükdən sonra onlara arxa çəvirirdi.

Bu məqamdan istifadə edən "Soros uşağı" Paşinyan "xalq inqila-

HAYASTANIN HIYLƏGƏR GEDİŞLƏRİ

Azərbaycanın real addımları və onların nəticələri

Hayastan saxta, qondarma dövlət olaraq Azərbaycan torpaqları hesabına Azərbaycan ərazisində yaradılıb.

Rusiyanın niyyəti Türkiyənin qarşısında özünə bir forpost dövlət qurmaq olub.

Bu zaman niyyət həm də türkdil-dil dövlətlər arasındakı quru yolla mövcud əlaqəni kəsmək, onları birbirindən ayırmaq olub.

Məqsədlərinə çatıblar.

Haylar isə əvvəldən "peşka millət" olduqlarından hansı ağaları da ha çox müzd versə, ona mültiliklə nökrçilik ediblər.

Ta özlərinə yeni, daha "səxavətli" ağa tapana qədər...

Adətən Azərbaycanın ən çətin, ən təlatümlü günlərində ondan torpaq qoparmağı bacarıblar.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti yarananda İrəvanı "məcburi razılıq"la onlardan alaraq özlərinə paytaxt etdilər, güzəst olunan ərazilər hesabına özlərinə dövlət yaratdılar.

Azərbaycan XX əsrin sonlarında ikinci dəfə dövlət müstəqilliyinə nail olduqda 366-cı sovet alayının köməyi ilə Qarabağı və ətrafındakı iki rayonu işğal etdilər.

İşğal əbədləşdirmək üçün dostlarının və havadarlarının köməyi ilə bütün vasitələrə əl atdılar.

R.Koçaryan və S.Sərkisyan Qarabağda doğulmuş ermənilərdir.

Hiyləgərlik, yaltaqlıq, qəddarlıq onlara genlə keçmiş xüsusiyyətlərdir.

Torpaqların işğalında "xüsusi şücaətlər" göstərdiklərinə görə sonradan gedib Ermənistanda prezident seçildilər.

Korruptsiya və erməni xalqını talamaq hesabına dövlətdən milyardlarla dollar vəsait oğurladılar.

Sadə erməni xalqı bu yalançı millət qəhrəmanlarının əsl simalarını gördükdən sonra onlara arxa çəvirirdi.

Bu məqamdan istifadə edən "Soros uşağı" Paşinyan "xalq inqila-

bi" (əslində, Sorosun dünyanın bir çox ölkəsində törətdiyi "rəngli inqilablar"dan biri) hesabına Serjiki hakimiyyətdən qovdu.

Ermənistanın rəhbəri oldu. İt damın kölgəsində yatar, elə bil öz kölgəsidir - misalındakı kimi. Bu qələbə onu cyforiyaya götirdi. *Əsl həqiqətdə isə:*

* Paşinyan siyasətdə piyadadır!
* Diplomatiyadan xəbəri belə yoxdur.

* Hələ də hakimiyyətə gəldiyi "meydan soviyyəsi"ndən yuxarı qalxa bilməyib.

* Erməni xislətinə xas keyfiyyətlərlə yanaşı, əlavə olaraq yalançı, qorxaq, qırdı-qaçdı və şəxsiyyətsizdir.

Özünü layiq olmadığı yerdə görünmə müvəffəqiyyətdən başı gicəlləndi, kreslodan bərk-bərk yapışdı.

Qorxaqlığından irəli gələn instinktə dərək edir ki, vəzifədən getsə, ermənilər onu ya öldürəcək, ya da türməyə soxacaqlar.

Odur ki, nəyin bahasına olursa-olsun hakimiyyətdən getmək istəmir.

Bu yolda hansı sifətə desən, düşüb bilir.

Təza-təza vəzifə havasına Azərbaycanca bir "xox" gəldi:

"Yeni müharibə yeni ərazilər deməkdir".

Bununla öz ağı ilə Azərbaycana özlərinə sərf edən sülh müqaviləsi imzalatdırmaq istəyirdi.

Hədədən bir şey çıxmadığını gördükdə bütün ermənilərə xoş gəlsin deyər özünün "məşhur" "Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə" tezisi-ri irəli sürdü.

Paşinyan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev kimi siyasət və diplomatiya nəhəngi ilə cəngə girdiyini anlamıq iqtidarında deyil!

Əslində, bununla o, lazım olan məqamda lazım olan sözü demişdi!

İlham Əliyev Hayastanın yeni başçısının və açılmasına dərhal reaksiya vermədi.

Paşinyan elə başa düşdü ki, Azərbaycan bu hədələrdən qorxub və tezliklə onlar deyən sülhə gələcək.

İlham Əliyev isə ağılsız baş nazirin ağılsız bəyanatlarından çox məharətlə istifadə etdi!

Paşinyan hələ də dərk etmirdi ki, bununla o, sülh danışıqlarına nöqtə qoyub, Qarabağın kimə məxsusluğuna yox!

Cənab İlham Əliyev əvvəlcə Azərbaycanın sonadək münafiçisinin sülh yolu ilə çözməsində israrlı olduğunu bir daha diqqətə çəkdi!

Çünki yaxşı bildirdi ki, Azərbaycan ilk olaraq sülh danışıqlarından imtina etsə, gələcəkdə ermənilər və onların dostları bu məqamdan əleyhimizə güclü vasitə kimi istifadə edəcəklər.

Sonra Paşinyanın bu açıqlamasını beynəlxalq tədbirlərdə - əvvəlcə "Valday" Diskussiya Klubunda, sonra isə Münhen Təhlükəsizlik Konfransında yenidən gündəmə gətirməklə ictimailəşdirdi və beynəlxalq ələmin diqqət mərkəzinə gətirdi!

Paşinyan hələ də ayılmamışdı.

Odur ki, dediklərini reallaşdırmaq üçün 2020-ci ilin iyununda Tovuz əməliyyatını törətdi.

Bununla öz ələmində Ermənistanı yeni "güclü rəhbər" gəldiyi fikrini ictimai mühitə yeritmək istəyirdi.

Amma yenə də anlamırdı ki, hər addımında İlham Əliyevə ləziz olanları edir.

Çünki artıq Azərbaycanda güdrətli ordu hazır idi, əlverişli məqam yetişmişdi, Ermənistan isə rəsmən sülh danışıqlarına "nöqtə" qoymuşdu.

44 günlük müharibə dövründə Paşinyanın, əslində, kim olduğunu bütün dünyaya lap yaxından tanıdı.

Bir neçə məqama diqqət yetirək.

Hayastanın baş naziri hərbi əməliyyat zamanı hökumət başçısına xaş olmayan formada öz xalqına daldadıl, sistemli şəkildə yalan danışı.

Müharibənin ilk günlərindən uduzmalarına, hərbi texnikalarını, silah-sursatı kütləvi şəkildə ataraq qorxaqcasına qaçmalarına baxmayaraq, qalib gəldikləri, yeni əraziləri ələ keçirdikləri barədə yalan informasiyalar yayırdı.

Hətta Azərbaycanın xüsusi təyinatlıları Şuşanın əlbəyaxa döyüslərlə ələ keçirəndən, Şuşanı qorunmalı olan Ohanyan belə qaçıb gedəndən sonra da səhərin öz əllərində olduğunu dedi.

Artıq münafiçinin Hayastanın xeyrinə bitdiyini və hərbi əməliyyatlar başlanacağı halda yeni əraziləri ələ keçirəcəkləri ilə hədələyən Paşinyan bu xınanın o xınadan olmadığına inanırdı, utanmadan günlərlə çoxsaylı dövlət başçılarının zəng edərək, onları dəniz edib, zəhlələrini tökrək Azərbaycan Prezidentinə minnətçi saldı, hərbi əməliyyatların dərhal dayandırılması üçün yalvar-yaxar edirdi.

Xalqına yalan danışıq aldatdığına görə üçtərəfli Bəyanata, əslində, kapitulyasiya aktına Rusiyanın və Azərbaycanın prezidentləri kimi açıq şəkildə, mavi ekran qarşısında imza atmağa cəsarət və kişiliyi çatmadı!

Hansız qaranlıq zirzəmiyə girib, sənədə qol çəkərək üzə çıxmadı.

44 gün ərzində yalvaran, onabuna xahiş edən, daban yalayan Paşinyan hərbi əməliyyatları dayandırdıqdan az sonra yenidən erməniliyini sübut etdi:

* Sülh müqaviləsinin bağlanmasını uzatmaqdan ötrü gündə bir söz dedi.

* Bu gün sözlədiyini sabah dandı.

* Gah Moskvanı aldatdı, gah Avropa İttifaqını, gah da ABŞ-ni.

* Özüni ciğal küçə uşağı kimi aparmağa başladı.

* Hərdən öz ağı ilə olsa, "hiyləgər gedişlər" də etdi.

Məqsədi danışıqlarda hər dəfə bir yalan söyləyib, fərqli mövqə sərgiləməklə ATƏT-in Minsk qrupunun boş və mənasız müzakirələrini

yenidən davam etdirmək, darmadağın edilmiş ordusunu silahlandıraraq qisas müharibəsi yolu ilə torpaqları təzədən işğal etmək, müasir dünyadakı ikili standartlardan, müxtəlif ölkələrdə yaşayan satqın və rüşvət-xor siyasətçilərin, parlament üzvlərinin köməyindən, korruptsiyaya yuvarlanmış beynəlxalq qurum və təşkilatların ədalətsiz və riyakar mövqelərindən istifadə etməklə Azərbaycanı təsir və təzyiç göstərmək, mövcud situasiyanın öz xeyirlərinə dəyişdirilməsinə nail olmaqdır!

Ancaq bir məsələdə ciddi səhvə yol verir:

BAŞA DÜŞMÜR Kİ:
* Hiylə ağıla;
* Əyri gücə;
* Çoxüzümlü mərdliyə;

* Oyunbazlıq qətiyyətli mövqeyə;
* Həyasızlıq möhkəm iradəyə heç bir halda qalib gələ bilməz!

44 günlük müharibə nəticəsində Azərbaycanın yaratdığı yeni reallığı nəzərə almaq da istəmir.

YADDAN ÇIXARIR Kİ:

* Azərbaycan otuz il bundan qabaq Azərbaycan deyil!

* Azərbaycan güclü, nüfuzlu, sözü keçən qalib dövlətdir!

* Azərbaycan bütün parametrlər üzrə - əhəlinin sayı, iqtisadi gücü, çəvik və qabaqlayıcı siyasəti, möhtəşəm ordusu, dövlət başçısının müdrik addımları sayəsində Hayastandan müqayisəyəgəlməz dərəcədə üstündür!

◆ ◆ ◆

Bu gün hamının gördüyü və bildiyi budur ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Paşinyanın hərbi əməliyyatları dayandırmaq üçün qətiyyətli mövqeyə, bütün bəcliklərini özünüifadəyə yönəltməyi, özünün istəklərini isə qısa vaxtda və uğurla həyata keçirməyi məharətlə bacarıb!

Məşhur müqayisəni xatırlatsaq, əjdaha ilə cirtədən vuruşa bilməz!

II Qarabağ müharibəsində hamı bu qarşıdurmanın nəticəsini yəni şəkildə gördü.

Artıq zaman Azərbaycanın xeyrinə işləyir!

Hadisələrin ssenarisini yazan, prosesləri istənilən istiqamətə yönləndirən, hansı addımı nə vaxt və necə atacağını hamıdan yaxşı bilən İlham Əliyevdir!

İndiyədək baş verənlər dediklərimizi əyani şəkildə göstərir.

Hadisələrin təhlili həm də onu göstərir ki, Hayastanın baş naziri Paşinyanın hiylə hesabına etmək istədiklərini Azərbaycan artıq real olaraq həyata keçirib!

MƏSƏLƏN:

* Hayastan sülh danışıqlarını müxtəlif bəhanələrlə uzatmaqla əslində İran və Hindistandan aldığı yeni silahlar hesabına məğlub və dağıdılmış ordusunu bərpa etmək və gücləndirmək istəyindədir.

Azərbaycan müharibədən dərhal sonra kifayət qədər yeni silahlara, sursat və zirehli döyüş məşinləri, təyyarələr almış, öz ordusunu əvvəlkindən də güclü vəziyyətə gətirmişdir!

Azərbaycanın iqtisadi qüdrəti hər il silahlı qüvvələrinə Ermənistanın dövlət büdcəsindəkindən də çox vəsait ayırmağa imkan verir və ayırır da!

* Ermənistan hər yeni danışıqlar prosesi ətrafında havadarlarının və dostlarının təhriki ilə atəşkəsi pozur, Azərbaycanın ərazilərini atəşə tutur, bəzən tələfata da səbəb olur.

Azərbaycan isə belə vəziyyətdə uğurlu hərbi əməliyyatlarla həlledici yüksəklikləri ələ keçirir və orada möhkəmlənir!

* Ermənistan RSK-nin köməyi ilə Qarabağdakı separatçıların qanunsuz silahlı qüvvələrinə minə, silah-sursat daşıyır, təbii sərvətlərimizi talamağa davam edirdi.

Azərbaycan öz ekoloqlarının dinc etiraz aksiyalarından istifadə etməklə bu özbəxşinalıqlara son qoydu, 23 aprel 2023-cü ildə Laçında nəzarət-buraxılış məntəqəsi yaratmaqla sərhədlərinə sahib durdu!

* Ermənistan "humanitar fəlakət" şousu düzəldərək Laçın dəhlizi ilə bağlı Beynəlxalq Məhkəməyə müraciət etdi, dünya ictimaiyyəti Azərbaycanı qarşı yönəltməyə çalışdı.

Azərbaycan Beynəlxalq Məhkəmədə Ermənistanı qalib gəlmiş, Laçın dəhlizindəki yeni postunu legitim, qanuni hüquqlar əsasında yaratdığını sübuta yetirdi, "humanitar yardım"ın yalnız Ağdam-Xankəndi yolu ilə ünvana çatdırılma bələcəyini qəti şəkildə ortaya qoydu!

Azərbaycan həm də Ermənistanı və onun baş naziri Paşinyana anladı ki, məğlub qaliblərə şərt qoya bilməzlər!

44 günlük Zəfər müharibəsindən sonra şərti qoyan da, ona əməl etmədən Azərbaycanı!

Hiyləgərlik uşaq oyunlarında nəticə verə bilər!

Siyasətdə isə real addımlar atılır və ona uyğun nəticələr qazanılır!

Bu gün dikte edən də, reallığı öz gedişləri ilə dəyişə bilən də, sözüna sahib çıxaraq dediyini yerinə yetirən də qalib Azərbaycandır!

* Azərbaycan gecikmir!
* Azərbaycan vaxt itirmir!

* Azərbaycan addım-addım, təmkinli hədəflərinə yaxınlaşır!

* Azərbaycan dağılmış könd və səhərləri bərpa edir, tikir, qurur, cənnətə çevirir!

* Azərbaycan "Böyük qayıdış"ı reallaşdırır!

Kimin nə deməsindən, nə istəməsindən asılı olmayaraq, Azərbaycan öz iradəsini yeridir və qəbul etdirir!

Bunların nəticəsi isə Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin yaratdığı yeni reallıqlardır!

Bəxtiyar SADIQOV

"Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 11-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007, № 2, maddə 70, № 11, maddə 1046; 2009, № 6, maddə 397, № 12, maddələr 948, 949; 2010, № 7, maddə 600; 2011, № 4, maddə 259; 2013, № 4, maddə 356; 2015, № 2, maddə 84, № 4, maddə 365; 2016, № 11, maddə 1787; 2017, № 1, maddə 10, № 5, maddə 746, № 6, maddələr 1023, 1038; 2018, № 3, maddə 374, № 6, maddə 1181, № 12 (I kitab), maddə 2508; 2021, № 12, maddə 1315; 2023, № 4, maddə 451) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 1-ci maddə üzrə:
1.1.1. 1.0.1-ci maddənin birinci hissəsinə "qarşısının alınması," sözlərindən sonra "davam etdirilməsi və pozulması," sözləri əlavə edilsin, həmin hissədə "edilən" sözü"edilən," sözü ilə, "maddələri və ya onların qarışığı" sözləri "maddəsindən və ya maddələrindən, yaxud onların qarışığından ibarət olan" sözləri ilə əvəz edilsin və həmin maddənin ikinci hissəsi ləğv edilsin;
1.1.2. 1.0.2-ci maddədə ("dərman substansiyaları") sözləri çıxarılsın və həmin maddəyə "maddələr" sözündən sonra ", o cümlədən dərman substansiyaları" sözləri əlavə edilsin;

1.1.3. 1.0.3-cü maddədə ("dərman substansiyası") sözləri çıxarılsın;

1.1.4. aşağıdakı məzmununda 1.0.5-1-ci maddə əlavə edilsin:

"1.0.5-1. dərman vasitələrinin dövlət reyestrini (bundan sonra - dövlət reyestri) - bu Qanuna uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasında dövlət qeydiyyatına alınmış dərman vasitələri, dərman maddələri və tibb vasitələri barədə məlumatlardan ibarət informasiya sistemi";

1.1.5.1.0.6-cı, 1.0.8-ci və 1.0.9-cu maddələr aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"1.0.6. dərman vasitələri ilə davranış - dərman və tibb vasitələri, habelə dərman maddələri üzrə müvafiq olaraq elmi tədqiqatların aparılması, onların sertifikatlaşdırılması, hazırlanması, istehsalı, qablaşdırılması, saxlanması, daşınması, idxalı və ixracı, dövlət qeydiyyatı, keyfiyyətinə, effektivliyinə və təhlükəsizliyinə nəzarət edilməsi, satışı, istifadəsi, dərman vasitələrinə münasibətdə farmakonəzarətin həyata keçirilməsi, dərman vasitələrinin geri çağırılması, dərman vasitələrinin və dərman maddələrinin yararlılıq müddəti bitdikdə və yarasız hala düşdükdə onların məhvi, habelə onlarla bağlı digər əməliyyatların həyata keçirilməsi";

"1.0.8. dərman vasitəsinin dövlət qeydiyyatı - dərman vasitələrinin və dərman maddələrinin ekspertizası, o cümlədən dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizasının nəticələrinə əsasən dərman vasitələrinin və dərman maddələrinin, habelə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilən risk dərəcəsi daha yüksək, yüksək və (və ya) orta olan tibb vasitələrinin təhlükəsizliyinə daxil edilməsini və onların Azərbaycan Respublikasında sonayə üsulu ilə istehsalına (bu Qanunun 6.14-cü maddəsi nəzərə alınmaqla), idxalına və təbii icazə verilməsini nəzərdə tutan tədbirlər sistemi;

1.0.9. farmakopeya məqaləsi - dərman vasitələrinin və dərman maddələrinin, onların istehsalında və analizində istifadə edilən reagentlərin keyfiyyəti, qablaşdırılması, saxlanması şəraiti və müddəti, habelə keyfiyyətinə nəzarət üsulları üzrə tələbləri müəyyənləşdirən texniki normativ hüquqi akt";

1.1.6. 1.0.11-ci maddədə "fiziki və" sözləri "fərdi sahibkar və ya" sözləri ilə əvəz edilsin və həmin maddəyə "pərakəndə" sözündən əvvəl "bu Qanunla müəyyən edilən hallar nəzərə alınmaqla" sözləri əlavə edilsin;

1.1.7.1.0.12-ci maddədə "standartların" sözü "texniki normativ hüquqi aktların" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.1.8.1.0.13-cü maddədə hər iki halda "dərman" sözü"tibb" sözü ilə, "dövlət standartlarının" sözləri "texniki normativ hüquqi aktların" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.1.9. 1.0.14-cü maddədə hər iki halda "dərman" sözü"tibb" sözü ilə, "dövlət standartlarının" sözləri "müvafiq texniki normativ hüquqi aktların və istehsalçının həmin tələblərə əsasən verdiyi sənədlərə" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.1.10. 1.0.17-ci maddədə "istifadəsi təlimatında" sözləri "və dərman maddəsinin istifadəsi təlimatlarında" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.1.11. 1.0.18-ci və 1.0.19-cu maddələrə hər iki halda "vasitələri" sözlərindən sonra "və dərman maddələri" sözləri əlavə edilsin;

1.1.12. 1.0.22-ci və 1.0.23-cü maddələr aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"1.0.22. dərman vasitəsinin dövlət qeydiyyatı haqqında qeydiyyat vəsiqəsi - dərman və tibb vasitələrinin, habelə dərman maddələrinin dövlət reyestrinə daxil edildiyini təsdiq edən icazə verən orqanın orizaçıya verdiyi rəsmi sənəd;

1.0.23. dərman vasitəsinin dövlət qeydiyyatı haqqında qeydiyyat vəsiqəsinin sahibi - dərman vasitəsinin dövlət qeydiyyatı haqqında vəsiqəyə malik olan və dərman və tibb vasitələrinin, habelə dərman maddələrinin keyfiyyətinə, effektivliyinə və təhlükəsizliyinə məsuliyyət daşıyan dərman və tibb vasitələrinin, habelə dərman maddələrinin ixracatçı, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum), istehsalçısı və ya topdansatış əvəçiliyi müəssisəsi";

1.1.13. 1.0.24-cü maddəyə hər iki halda "vasitəsi" sözündən sonra "və dərman maddələri" sözləri əlavə edilsin;

1.1.14. 1.0.25-ci maddəyə hər iki halda "vasitələrinin" sözlərindən sonra "və (və ya) dərman maddələrinin" sözləri əlavə edilsin;

1.1.15. 1.0.28-ci maddəyə birinci halda "vasitəsinin" sözündən sonra "dövlət" sözü əlavə edilsin;

1.1.16. 1.0.28-ci maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 1.0.29-1.0.43-cü maddələr əlavə edilsin:

"1.0.29. tibb vasitəsi - ayrılıqda və ya birləşdirilmiş şəkildə istifadəsi istehsalçı tərəfindən tövsiyə edilən və xəstəliklərin, travma və ya əlilliyi olan şəxslərin müalicəsi, xəstəliyin simptomlarının yüngülləşdirilməsi, diaqnostikası, monitorinqi, profilaktikası, reabilitasiyası, tibbi prosedurların həyata keçirilməsi, anatomic quruluşun və ya fizioloji prosesin tədqiqi, övəzlənməsi və ya dəyişdirilməsi, insan orqanizmindən alınan nümunələrin sınaq şəraitində müayinəsi yolu ilə məlumatın alınması, dölün maya-

lanmasına nəzarət məqsədilə istifadə olunan və funksional təyinatı üzrə istifadə zamanı insan orqanizminə farmakoloji, immunoloji və ya metabolik təsir etməyən, lakin bu cür təsir edən vasitələrin funksiyasına kömək edə bilən hər hansı alət, aparat, ləvazimat, program təminatı, material və ya digər vasitələr, həmçinin həmin alət, aparat və ləvazimatın təmizlənməsi, dezinfeksiyası və ya sterilizasiyası üçün nəzərdə tutulan xüsusi vasitələr;

1.0.30. dərman vasitələrinin sertifikatı - dərman vasitəsinin və dərman maddəsinin farmakopeya məqaləsinin və digər texniki normativ hüquqi aktların tələblərinə uyğunluğunu təsdiq edən sənəd;

1.0.31. dərman vasitələrinin keyfiyyəti - dərman vasitəsinin və dərman maddəsinin farmakopeya məqaləsinin tələblərinə və istehsalçının həmin tələblərə əsasən verdiyi sənədlərə uyğunluğu;

1.0.32. qablaşdırılmamış dərman vasitələri - texnoloji prosesinqablaşdırma və markalanma mərhələləri istisna olmaqla, bütün digər mərhələlərindən keçmiş dərman vasitələri;

1.0.33. dərman vasitəsinin xarici (beynəlxalq) qeydiyyatının tanınması - siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilən ölkələrin azı birində istehsal olunmuş, dövlət qeydiyyatına alınmış və satışına icazə verilmiş və ya xarici (beynəlxalq) təşkilatlar tərəfindən istifadəsinə icazə verilmiş, həmçinin digər ölkələrdə istehsal olunmuş və həmin siyahıda olan ölkələrin azı ikisində dövlət qeydiyyatına alınmış və bu ölkələrdə satışına icazə verilmiş dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizanın nəticələrinə əsasən dövlət reyestrinə daxil edilməsi;

1.0.34. dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizası - dərman vasitəsinin xarici (beynəlxalq) qeydiyyatının tanınması və xarici (beynəlxalq) qeydiyyatı tanınmış dərman vasitəsinin idxalına icazənin verilməsi məqsədilə bu Qanunun 6.2-2-ci və 9-1.5-ci maddələrində nəzərdə tutulan sənədlərlə bağlı həyata keçirilən araşdırma;

1.0.35. dərman vasitələrinin təqib və izləmə sistemi (bundan sonra - sistem) - dərman vasitələrinin idxalı və dövriyyəsinə nəzarətin həyata keçirilməsini təmin edən, həmçinin onların istehsalı və reseptlə bağlı məlumatları ehtiva edən informasiya sistemi;

1.0.36. resept - təşkilati-hüquqi və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq bütün tibb müəssisələrində çalışan, həmçinin özəl tibb fəaliyyəti ilə məşğul olan resept yazmaq hüququna malik tibb işçiləri (həkim və tibb məntəqələrinin feldşerləri) tərəfindən dərman vasitəsinin istifadəsi üzrə klinik protokollar əsasında yazılan, elektron şəpərd formasında tərtib edilən və pasiyentin istəyi ilə kağız daşıyıcıda ona təqdim edilməli olan tibbi sənəd;

1.0.37. icazə verən orqan - dərman vasitələrinin dövlət qeydiyyatını həyata keçirən və dərman vasitələrinin idxalına icazə verən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum);

1.0.38. ərizəçi - dərman vasitələrinin bu Qanunun 6.1-ci maddəsinə uyğun olaraq dövlət qeydiyyatına vöidxalına icazə, habelə bu Qanunun 5-4-cü maddəsinin tələbləri nəzərə alınmaqla əvəçilik fəaliyyətinin növləri üzrə lisenziyaların alınması üçün müraciət edən fərdi sahibkar və ya hüquqi şəxs, o cümlədən dövlət orqanı (qurumu);

1.0.39. dərman vasitələrinin idxalına icazə - dərman vasitələrinin idxalı üzrə icazə verən orqanın verdiyi rəsmi sənəd;

1.0.40. mal partiyası - bir yükalanın ünvanına bir yükəndərən tərəfindən eyni zamanda bir qaimə və ya yük daşınması müqaviləsi üzrə çatdırılan mallar, həmçinin həmin sənədlər əsasında göndərilən, yaxud müşayiət olunan və ya müşayiət olunmayan baqaj qismində keçirilən mallar;

1.0.41. tibb müəssisələri üçün qablaşdırılmış dərman vasitələri - yalnız tibb müəssisələrində istifadə üçün nəzərdə tutulan və pərakəndə satışı qadağan edilən qablaşdırılmış dərman vasitələri;

1.0.42. klinik protokol - həkim və ya feldşer tərəfindən hər hansı xəstəlik və ya xəstəlik əlamətləri zamanı tibbi yardım göstərilməsi ilə bağlı qərar qəbul edilməsində istifadə edilən və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq edilən qaydalar toplusu;

1.0.43. Eitərlili İstehsalat Təcrübəsi (bundan sonra - EİT) - dərman vasitələrinin texniki normativ hüquqi aktların tələblərinə uyğun istehsal olunduğunu və yoxlanıldığını, öz təyinatına, dövlət qeydiyyatı sənədlərinin və bu dərman vasitəsinə dair aparılmış klinik sınaqların nəticələrinə uyğunluğunu qiymətləndirilməsinə dair prosedür";

1.2. aşağıdakı məzmununda 1-1-ci maddə əlavə edilsin:

"Maddə 1-1. Bu Qanunun tətbiq dairəsi

Bu Qanunun məqsədləri üçün tibb vasitələri (bu Qanunun 2.2-ci, 4.1.5-ci, 4.1.6-cı, 4.2.4-cü, 4.2.6-cı, 4.2.7-ci, 4.2.9-4.2.11-ci, 4.2.13-cü, 4.2.15-ci, 4.3-cü, 4.5-4.7-ci, 5-ci, 6.1-ci maddənin ikinci abzası, 6.2-ci, 6.3-cü, 6.5.2-ci, 6.5.8-ci, 6.6-1-ci, 6.9-cu, 6.13-cü, 6-1-ci, 6-2-ci, 8.2-ci, 8.3-cü, 8.6-cı, 9.5-ci, 9.6-cı, 9-1-ci, 11-ci, 12-1-ci, 13-cü, 14-1-ci, 15-ci, 16.1-16.5-ci, 16-1-ci maddələri istisna olmaqla) və dərman maddələri (bu Qanunun 4.1.5-ci, 4.2.7-ci, 4.2.11-ci, 4.3-cü, 4.5-4.7-ci, 6.13-cü, 6-2-ci, 6.5.3-cü, 6.5.4-cü, 6.5.6-cı, 6.5.8-ci, 6.5.9-cu, 9.6-cı, 9-1-ci, 11-ci, 12-1-ci, 13-cü, 14-1-ci, 16.4-cü, 16-1-ci maddələri istisna olmaqla) dərman vasitələrinə bərabər tutulur";

1.3. 4-cü maddə üzrə:

1.3.1. 4.1.5-ci maddəyə "vasitələrinin" sözündən sonra "(yalnız ixrac üçün Azərbaycan Respublikasında istehsal edilmiş dərman vasitələri istisna olmaqla)"sözləri əlavə edilsin;

1.3.2. 4.2.2-ci maddə aşağıdakı redaksiyada verilsin:
"4.2.2. dövlət reyestrini aparır";

1.3.3. 4.2.4-cü maddədə "yeni" və "ekspertizadan keçirir və" sözləri çıxarılsın;

1.3.4. 4.2.6-cı və 4.2.7-ci maddələr aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"4.2.6. dərman vasitələrinin və dərman maddələrinin istehsalına, daşınmasına və saxlanmasına dair texniki normativ hüquqi aktları təsdiq edir;

4.2.7. həyati vacib, təcili hallarda istifadə edilən və resept olmadan buraxılan dərman vasitələrinin siyahılarını təsdiq edir";

1.3.5. 4.2.8-ci maddədə "dərman vasitələrinə" sözləri "tibb vasitələrinə" sözləri ilə, "normativ-texniki sənədləri" sözləri "texniki normativ hüquqi aktları" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.3.6. 4.2.13-cü maddəyə "ekspertizanın" sözündən sonra ", o cümlədən sadələşdirilmiş ekspertizasının" sözləri əlavə edilsin;

1.3.7. 4.2.13-cü maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 4.2.14-4.2.16-cı maddələr əlavə edilsin:

"4.2.14. Azərbaycan Respublikasında istehsal olunan dərman vasitələrinin siyahısını hazırlayır, ictimaiyyətin məlumatlandırılması məqsədilə rəsmi internet səhifəsində yerləşdirir və bu Qanunun 16.6-cı maddəsində nəzərdə tutulan məlumatlar əsasında həmin siyahını rübdə bir dəfə yeniləyir;

4.2.15. klinik protokolları hazırlayır, onların elektron bazasını yaradır və özünün rəsmi internet səhifəsində yerləşdirir;

4.2.16. dərman vasitələrinə dair EİT-in tələblərini müəyyən edir.";

"4.2.18. 4.3-1-ci maddə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"4.3-1. Dərman vasitələrinin keyfiyyətli, effektiv və təhlükəsiz olmamasına dair əsaslandırılmış faktlar aşkar edildikdə, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) həmin dərman vasitələrinin dövlət reyestrinə daxil edilməsindən imtina edir, dövlət qeydiyyatına alınmış həmin dərman vasitələrinin təhlükəliliyi barədə ictimaiyyəti məlumatlandırır";

1.3.9. 4.5-ci maddədə "ekspertiza" sözü "ekspertizası, o cümlədən sadələşdirilmiş ekspertizası" sözləri ilə, "qiymətləri" sözü "topdan və pərakəndə satışı qiymətlərinin yuxarı həddi" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.3.10. 4.7-ci maddədə "fərqli" sözü "yuxarı" sözü ilə əvəz edilsin və həmin maddədə ("dövlət satınalmaları zamanı və ya tibb müəssisələrinə təklif edilən topdansatış qiymətlərdən aşağı qiymətlər istisna olmaqla)" sözləri çıxarılsın;

1.3.11. aşağıdakı məzmununda 4.6-1-ci, 4.9-4.11-ci maddələr əlavə edilsin:

"4.6-1. Bu Qanunun 16.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş müddətdə qiymət tənzimlənməsi üçün müraciət edilmədiyi hallarda dərman vasitələrinin qiymətləri bu Qanunun 4.5-ci və 4.6-cı maddələrində nəzərdə tutulan qaydalara uyğun olaraq tənzimlənilir";

"4.9. Bu Qanunun 6.5.8-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş dərman vasitələri istisna olmaqla, dövlət reyestrinə daxil edilməyən dərman vasitələrinin ölkə ərazisində topdan və pərakəndə satışı qadağandır.

4.10. Tibb müəssisələri üçün qablaşdırılmış dərman vasitələrinin bu Qanunun 4.6-cı maddəsində nəzərdə tutulan qaydaya uyğun olaraq yalnız topdansatış qiymətlərinin yuxarı həddi tənzimlənilir və həmin dərman vasitələrinin pərakəndə satışı qadağandır.

4.11. Dərman vasitəsi bu Qanunun 6.14-cü maddəsinə uyğun olaraq dövlət qeydiyyatına alındıqda, onun qiyməti tənzimlənilir. Həmin dərman vasitəsinin dövlət qeydiyyatına alındıqdan sonra Azərbaycan Respublikasının ərazisində satışı nəzərdə tutulduğu halda isə həmin dərman vasitəsinin qiyməti dərman vasitələri istehsalçısının müraciəti əsasında bu Qanunun 4.5-ci və 4.6-cı maddələrinə uyğun olaraq tənzimlənilir";

1.4. 6-cı maddə üzrə:

1.4.1. 6.1-ci maddənin birinci abzasında "müvafiq icra hakimiyyəti orqanında" sözləri "icazə verən orqan tərəfindən" sözləri ilə əvəz edilsin və həmin maddənin ikinci abzası aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Dövlət qeydiyyatı məqsədilə dərman vasitələrinin və dərman maddələrinin nümunələrini Azərbaycan Respublikasının ərazisində dərman vasitələrinin ekspertizası üçün bu Qanunun 6.8-ci maddəsində nəzərdə tutulan qaydalar ilə müəyyən edilən miqdarda, dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizası üçün isə bu Qanunun 6-2.2.9-cumaddəsində göstərilən miqdarda müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum), dərman vasitələrinin ixracatçı, istehsalçısı və ya topdansatış əvəçilik müəssisəsi idxal edə bilər. Bu zaman dərman vasitəsinin və dərman maddəsinin dərman vasitələrinin ekspertizası əsasında dövlət qeydiyyatına alınması üçün dərman vasitələri ixracatçı, istehsalçısı və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) orizaçı kimi müraciət edir.";

1.4.2. 6.3.5-ci maddədə "dərman vasitələrinin istehsalında təsiredici maddə kimi istifadə olunan" və ("dərman substansiyaları") sözləri çıxarılsın;

1.4.3. 6.5-ci maddənin birinci abzasında "vasitələri" sözü "vasitələrinin" sözü ilə, "qeydiyyatına alınmış" sözləri "qeydiyyatı tələb olunmuş" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.4.4. 6.5.2-ci maddədə "həkim resepti" sözləri "resept" sözü ilə əvəz edilsin;

1.4.5. 6.5.4-cü maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin;

1.4.6. 6.5.3-cü və 6.5.7-ci maddələr ləğv edilsin;

1.4.7. 6.6-cı maddə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"6.6. Müxtəlif dərman vasitələrinin eyni ömtəə nişanı adı altında (eyni istehsalçının (və ya həmin istehsalçının lisenziyası əsasında istehsal olunmuş) eyni ömtəə nişanı adı altında, lakin təsiredici maddənin dozası, farmasevtik forması, ticarət qablaşdırması və ya qablaşdırma miqdarı fərqli olan dərman vasitələri istisna olmaqla) bu Qanuna uyğun olaraq dövlət qeydiyyatına alınmasına yol verilir";

1.4.8. aşağıdakı məzmununda 6.6-1-ci maddə əlavə edilsin:

"6.6-1. Tibb müəssisələri üçün qablaşdırılmış dərman vasitələri bu Qanunun 6.8-ci maddəsinə uyğun olaraq dövlət qeydiyyatına alınır";

1.4.9. 6.7-ci və 6.8-ci maddələr aşağıdakı redaksiyada verilsin:
"6.7. Azərbaycan Respublikasında dövlət qeydiyyatına alınmış dərman və tibb vasitələri, habelə dərman maddələri dövlət reyestrinə təkrarlanmayan nömrə ilə daxil edilir.

6.8. "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və bu Qanunun tələbləri nəzərə alınmaqla dərman və tibb vasitələrinin dövlət qeydiyyatına alınması, dövlət reyestrinə daxil edilməsi və dövlət reyestrinin aparılması qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən

müəyyən edilir. Tibb vasitələrinin risk dərəcəsinə əsaslı olaraq təsnifatı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilir.";

1.4.10. aşağıdakı məzmununda 6.11-6.14-cü maddələr əlavə edilsin:

"6.11. Dərman və tibb vasitələrinin, habelə dərman maddələrinin dövlət qeydiyyatı haqqında vəsiqə 5 (beş) il müddətində qüvvədə olur.

6.12. Dövlət qeydiyyatının qüvvədə olduğu müddət ərzində ölkə daxilində dövriyyəyə buraxılmış dərman vasitələrinin dövlət qeydiyyatının qüvvədə olma müddəti bitdikdən sonra onun son istifadə tarixi bitənədək satışına və istifadəsinə yol verilir.

6.13. Dərman vasitələrinin ekspertizası əsasında qablaşdırılması Azərbaycan, türk, rus, ingilis, alman, ispan, italyan, fransız və macar dillərində olan, dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizası əsasında isə beynəlxalq patentləşdirilməmiş adı və ömtəə nişanı adı latın və ya kiril əlifbasında olmaq şərti ilə qablaşdırılması hər hansı dildə olan dərman vasitələri dövlət qeydiyyatına alınaraq dövlət reyestrinə daxil edilir və həmin dildə olan qablaşdırma ilə idxalına, satışına və istifadəsinə yol verilir.

6.14. Azərbaycan Respublikasında istehsal olunan və yalnız ixrac edilməsi nəzərdə tutulan dərman vasitələrinin istehsalçısı onların dövlət qeydiyyatına alınması ilə bağlı icazə verən orqana müraciət edə bilər. Bu zaman həmin dərman vasitələrinin dövlət qeydiyyatı bu Qanunun 6.8-ci maddəsinə uyğun həyata keçirilir və dövlət reyestrində onun yalnız ixrac üçün nəzərdə tutulduğu ilə bağlı qeyd əks olunur.";

1.5. 6-1-ci maddə üzrə:

1.5.1. 6.1-1-6.1-4-cü maddələr müvafiq olaraq 6-1.1-6-1.4-cü maddələr hesab edilsin;

1.5.2. 6-1.1-ci maddəyə aşağıdakı məzmununda ikinci cümlə əlavə edilsin:

"Dərman vasitələrinin dövlət qeydiyyatı, o cümlədən yenidən dövlət qeydiyyatı üçün təqdim edilmiş sənədlərin ilkin ekspertizasının müddəti 15 (on beş) iş günündən, ixtisaslaşdırılmış ekspertizasının müddəti isə 90 (doxsan) təqvim günündən çox ola bilməz";

1.5.3. 6-1.2-ci maddəyə "ekspertizasının" sözündən sonra "o cümlədən sadələşdirilmiş ekspertizasının" sözləri əlavə edilsin;

1.5.4. 6-1.4-cü maddədə "6.1-3-cü" sözləri "6-1.3-cü" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.6. aşağıdakı məzmununda 6-2-ci maddə əlavə edilsin:

"Maddə 6-2. Dərman vasitəsinin xarici (beynəlxalq) qeydiyyatının tanınması

6-2.1. Dərman vasitəsinin xarici (beynəlxalq) qeydiyyatının tanınması "Lisenziyalar və icazələr haqqında", "İnzibati icraat haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarına və bu Qanuna uyğun olaraq həyata keçirilir. Ərizəçi dərman vasitəsinin xarici (beynəlxalq) qeydiyyatının tanınaraq dövlət reyestrinə daxil edilməsi üçün icazə verən orqana orizo ilə müraciət edir.

6-2.2. Ərizəyə aşağıdakılar əlavə edilir:

6-2.2.1. hüquqi şəxslərin dövlət reyestrində çıxarışın surəti;

6-2.2.2. ərizəçinin vergi ödəyicisi kimi uçota alınması haqqında şəhadətnamənin surəti;

6-2.2.3. dərman vasitəsinin istifadə təlimatı və onun Azərbaycan dilinə notariat qaydasında təsdiq edilmiş tərcüməsi;

6-2.2.4. dərman vasitəsinin forması, dozası barədə məlumatlar və fiziki və ya elektron formada təqdim edilən etiketləmə nümunəsi;

6-2.2.5. dərman vasitələrinin qeydiyyatını tənzimləyən orqan tərəfindən xarici ölkədə və ya beynəlxalq səviyyədə verilmiş və müraciət zamanı qüvvədə olma müddəti ən azı 6 (altı) ay olan dərman vasitəsinin istifadəsinə verilən icazənin (qeydiyyat vəsiqəsinin) surəti;

"Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Əvvəli 5-ci sahə.

6-2.7. Ərizəçi ərizədə və ona əlavə edilmiş sənədlərdə (məlumatlarda) aşkar olunmuş çatışmazlıqları bu Qanunun 6-2.6-cı maddəsində qeyd olunan müddətdə aradan qaldırmadığı icazə verən orqan ərizənin baxılmamış saxlanılması haqqında qərar qəbul edir və bu barədə məlumatı növbəti iş günü ərzində ərizəçi-yə sifarişli poçt göndərişi ilə və ya elektron qaydada təqdim edir.

6-2.8. Ərizədə və ona əlavə edilmiş sənədlərdə (məlumatlarda) çatışmazlıqlar aşkar edilmədikdə, icazə verən orqan ərizənin qeydiyyatına alındığı tarixdən 2 (iki) iş günü müddətində ərizəçi-yə sifarişli poçt göndərişi ilə və ya elektron qaydada dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizasının aparılmasına dair müqaviləni və həmin ekspertizanın dəyərini ödənilməsi üçün hesab-fakturanı təqdim edir.

6-2.9. Ərizəçi müqaviləni aldıqdan sonra 2 (iki) iş günü müddətində onu imzalayır və hesab-faktura üzrə dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizasının dəyərini icazə verən orqanın bank hesabına ödəyir.

6-2.10. İcazə verən orqan ərizəçi tərəfindən dəyəri ödənilmədən və onu təsdiq edən sənəd təqdim edildikdən sonra 3 (üç) iş günü müddətində ərizəyə əlavə edilmiş sənədlərin (məlumatların) aradan qaldırılması yolu ilə dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizasını həyata keçirir.

6-2.11. Dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizasının nəticəsi müsbət olduqda, icazə verən orqan dövlət rüsumunun ödənilməsi barədə ərizəçiyə 1 (bir) iş günü müddətində sifarişli poçt göndərişi ilə və ya elektron formada məlumat verir. Ərizəçi məlumatı aldıq tarixdən 2 (iki) iş günü müddətində dövlət rüsumunu ödəyir və ödənişi təsdiq edən sənədi icazə verən orqana təqdim edir.

6-2.12. İcazə verən orqan dövlət rüsumunun ödənilməsinə təsdiq edən sənədi aldıqdan sonra növbəti iş günü ərzində dərman vasitəsinin xarici (beynəlxalq) qeydiyyatını tanıyaraq dövlət reyestrinə daxil edilir və dərman vasitələrinin dövlət qeydiyyatı haqqında vəsiqəni ərizəçiyə təqdim edir.

6-2.13. Dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizasının nəticəsinə uyğun olaraq ərizəyə əlavə edilmiş sənədlərdən (məlumatlardan) hər hansı birinin düzgün olmadığı müəyyən edildikdə, icazə verən orqan növbəti iş günü ərzində dərman vasitəsinin xarici (beynəlxalq) qeydiyyatının tanınmasından və dövlət reyestrinə daxil edilməsindən imtina haqqında qərar qəbul edir və ərizəçiyə təqdim edir.

6-2.14. Dərman vasitəsinin xarici (beynəlxalq) qeydiyyatının tanınmasından və dövlət reyestrinə daxil edilməsindən imtina haqqında qərar əsaslandırılmaldır. Ərizəçi həmin qərardan inzibati qaydada və məhkəməyə şikayət verə bilər.

6-2.15. Dövlət reyestrinə dərman vasitələrinin münasibətə "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 8.1-ci maddəsində qeyd olunan məlumatlardan əlavə, aşağıdakı məlumatlar da daxil edilir:

6-2.15.1. dərman vasitəsinin latin və ya kiril qrafikasında əmtəə nişanı adı;

6-2.15.2. dərman vasitəsinin ingilis dilində beynəlxalq patentləşdirilməmiş adı;

6-2.15.3. dərman vasitəsinin təsiredici maddəsinin dozası;

6-2.15.4. dərman vasitəsinin farmasevtik forması;

6-2.15.5. dərman vasitəsinin ticarət qablaşdırması;

6-2.15.6. dərman vasitəsinin qablaşdırma miqdarı;

6-2.15.7. dərman vasitəsinin orijinal və ya generik olması;

6-2.15.8. dərman vasitəsinin reseptlə və ya reseptsiz buraxılması;

6-2.15.9. dərman vasitəsinin global identifikasiya nömrəsi (olduğu halda);

6-2.15.10. dərman vasitəsinin istehsalçısı;

6-2.15.11. dərman vasitəsinin istehsal edildiyi ölkə;

6-2.15.12. dərman vasitəsinin qeydiyyatı alındığı xarici ölkə;

6-2.15.13. dərman vasitəsinin qeydiyyatı alan xarici qurum;

6-2.15.14. dərman vasitəsinin dövlət reyestrinə daxil edildiyi tarix və təkrarlanmayan reyestr nömrəsi;

6-2.15.15. dərman vasitəsinin xarici (beynəlxalq) qeydiyyatının tanınması üçün bu Qanunun 1.0.33-cü maddəsində qeyd olunan əsas.

6-2.16. Dərman vasitəsinin təsiredici maddəsinin dozası, farmasevtik forması, ticarət qablaşdırması və ya qablaşdırma miqdarı müxtəlif olduqda dərman vasitələrinin dövlət reyestrinə hər biri ayrıca reyestr nömrəsi ilə daxil edilir.

6-2.17. Xarici (beynəlxalq) qeydiyyatı tanınan dərman vasitəsinin dövlət qeydiyyatı 5 (beş) illik müddətində qüvvədə olur.

6-2.18. Xarici (beynəlxalq) qeydiyyatı tanınaraq dövlət qeydiyyatına alınmış dərman vasitəsinin yenidən dövlət qeydiyyatına alınması məqsədilə ərizəçinin müraciətində bu Qanunun 6-2-ci maddəsində nəzərdə tutulan qaydada baxılır.

6-2.19. Xarici (beynəlxalq) qeydiyyatı tanınaraq dövlət qeydiyyatına alınmış dərman vasitəsinin bu Qanunun 6-2.2-ci maddəsində qeyd olunan sənədlərində (məlumatlarında) hər hansı dəyişiklik olduqda, ərizəçi dəyişikliyin dövlət qeydiyyatına alınması üçün icazə verən orqana müraciət edir.

6-2.20. Mürciatə icazə verən orqan tərəfindən bu Qanunun 6-2.4 -6-2.13-cü maddələrində nəzərdə tutulan qaydada baxılır, dövlət rüsumunun ödənilməsinə təsdiq edən sənədi aldıqdan sonra dəyişiklik dövlət qeydiyyatına alınaraq dövlət reyestrinə daxil edilir və dərman vasitəsinin dövlət qeydiyyatı haqqında yeni vəsiqə ərizəçiyə təqdim edilir. Bu zaman reyestr nömrəsi və dövlət qeydiyyatı haqqında vəsiqənin nömrəsi dəyişmir.;

1.7. 7-ci maddə üzrə:

1.7.1. adında "Dərman vasitələrinin" sözləri "Dərman və tibb vasitələrinin, habelə dərman maddələrinin" sözlərilə əvəz edilsin;

1.7.2. 7.1-ci maddədə "dərman" sözü "tibb" sözü ilə əvəz edilsin;

1.7.3. 7.1-1-ci maddədə "maddəsində" sözü "və 7.2-ci maddələrində" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.7.4. 7.2-ci maddə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"7.2. Azərbaycan Respublikasında istehsal olunan və dövlət qeydiyyatına alınan dərman vasitələri "Uyğunluğun qiymətləndirilməsi sahəsində akkreditasiya haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) akkreditasiya edilmiş uyğunluğu qiymətləndirən qurumu və ya akkreditasiya edilmiş uyğunluğu qiymətləndirən qurumlar tərəfindən sertifikatlaşdırılır.;"

1.8. 8-ci maddə üzrə:

1.8.1. 8.1-ci maddədə "istehsalı," sözlündən sonra "idxalı," sözü əlavə edilsin;

1.8.2.8.3-cü maddədə "Nəzarət" sözü "Dərman vasitələri üçün nəzarət" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.9. 9-cu maddə üzrə:

1.9.1. 9.1-ci maddədə "və ixracatı qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada" sözləri "icazə əsasında" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.9.2.9.2-ci maddənin ikinci cümləsində "qeydiyyatına alınmayan" sözləri "reyestrinə daxil edilməyən" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.9.3.9.3-cü maddədə "Azərbaycan Respublikasında dövlət qeydiyyatına alınmayan" sözləri "dövlət reyestrinə daxil edilməyən" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.9.4.9.4-cü maddədə "qeydiyyatından keçməyən" sözləri "qeydiyyatına alınmayan dərman vasitələrini, həmçinin bu Qanunun 9.6-cı maddəsində qeyd olunan" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.9.5. 9.5-ci maddənin birinci cümləsində "istehsal" sözü "dərman vasitələrinin istehsalçıları" sözləri ilə və "fəaliyyəti ilə məşğul olan müəssisələr" sözləri "müəssisələri" sözü ilə əvəz edilsin, ikinci cümləsi üçüncü cümlə hesab edilsin və həmin maddədə aşağıdakı məzmununda ikinci cümlə əlavə edilsin:

"Tibb vasitələrinin idxalı ilə əlaqədar icazə alınması üçün dərman vasitələrinin istehsalçısı və ya topdansağı özəcaçılıq müəssisəsi olmayan hüquqi şəxs və ya fərdi sahibkar da ərizəçi kimi müraciət edə bilər.;"

1.9.6. 9.6-cı maddə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"9.6. Bu Qanunun 12-1.6-cı maddəsində nəzərdə tutulan qaydada təsdiq edilmiş reseptə yazılan, dövlət reyestrinə daxil edilməyən dərman vasitələrini pasiyentin sifarişində topdansağı özəcaçılıq müəssisələr, aptek təşkilatları, və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) yalnız reseptdə yazılan miqdarda ölkəyə götürə bilərlər. Həmin dərman vasitələrinin resept yazılan şəxs istisna olmaqla, ölkə ərazisində satışı qadağandır.;"

1.9.7. aşağıdakı məzmununda 9.7-ci maddə əlavə edilsin:

"9.7. Dərman vasitələrinin gömrük ərazisinə gətirilməsinə və ya bu ərazidən aparılmasına Azərbaycan Respublikası Gömrük Məcəlləsinin 215.1-ci maddəsinə əsasən məhdudiyətlər müəyyən edilə bilər.;"

1.10. aşağıdakı məzmununda 9-1-ci və 11.3-cü maddələr əlavə edilsin:

"Maddə 9-1. Dərman vasitələrinin Azərbaycan Respublikasının ərazisinə idxalına icazə verilməsi"

9-1.1. Dərman vasitələrinin idxalına icazənin, onun dublikatının verilməsi, icazənin yenidən rəsmiləşdirilməsi, dayandırılması, bərpası və ləğvi "Lisenzialar və icazələr haqqında", "Inzibati icraat haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarına və bu Qanuna uyğun olaraq həyata keçirilir.

9-1.2. Dərman vasitələrinin idxalına icazə bir mal partiyası şəklində idxal edilən mallara verilir və həmin mallara münasibətdə qüvvədə olur.

9-1.3. Bu maddənin müddəaları bu Qanunun 6.5.4-cü, 6.5.6-cı, 6.5.9-cu, 9.2-ci, 9.3-cü və 9.6-cı maddələrində nəzərdə tutulan dərman vasitələrini, habelə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən dərman vasitələrinin idxalı hallarına şamil edilmir.

9-1.4. Dərman vasitələrinin idxalına icazənin alınması üçün ərizəçi dərman vasitələri, qablaşdırılmamış dərman vasitələri, dərman maddələri və tibb vasitələri Azərbaycan Respublikasının gömrük ərazisinə daxil olmamışdan əvvəl icazə verən orqana ərizə ilə müraciət edir.

9-1.5. Dərman vasitələri, qablaşdırılmamış dərman vasitələri və dərman maddələri idxal olunarkən ərizəyə aşağıdakı sənədlər əlavə edilir:

9-1.5.1. hüquqi şəxslərin dövlət reyestrindən çıxarışın surəti;

9-1.5.2. ərizəçinin vergi ödəyicisi kimi uçota alınması haqqında şahadətnamənin surəti;

9-1.5.3. dərman vasitələrinin istehsalı və (və ya) topdansağı fəaliyyəti növlərinin həyata keçirilməsi üçün ərizəçiyə verilmiş lisenziaların və onun əlavəsinin surəti;

9-1.5.4. lisenzialarda və ya onun əlavəsində göstərilən obyektlərin (idxalın həyata keçirilməyi anbarların, sahələrin) üzərində ərizəçinin mülkiyyət, istifadə və ya icarə hüququnu təsdiq edən sənədin surəti;

9-1.5.5. idxal olunan malın alqı-satqı müqaviləsinin notariat qaydasında təsdiq edilmiş surəti (müqavilə xarici dildə olduqda, həmçinin onun Azərbaycan dilinə notariat qaydasında təsdiq edilmiş tərcüməsi);

9-1.5.6. kağız və ya elektron hesab-fakturanın (invoysun) surəti (idxal olunan malın hər birinin seriyası hesab-fakturada əks olunmadığı halda, həmçinin qablaşdırma vərəqəsi);

9-1.5.7. malın hər bir partiyasının keyfiyyətinə dair istehsalçının verdiyi sertifikatın surəti;

9-1.5.8. mənşə sertifikatının surəti.

9-1.6. Dövlət qeydiyyatı məqsədilə dərman vasitələri, dərman maddələri və qablaşdırılmamış dərman vasitələri idxal olunarkən ərizəyə bu Qanunun 9-1.5.1-ci, 9-1.5.2-ci və 9-1.5.6-cı maddələrində qeyd olunan sənədlər əlavə olunur.

9-1.7. Sərgidə nümayiş etdirilmək üçün nəzərdə tutulan dərman və (və ya) tibb vasitələrinin, habelə dərman maddələrinin müvəqqəti idxal olunarkən ərizəyə aşağıdakı sənədlər əlavə edilir:

9-1.7.1. ərizəçi hüquqi şəxs olduqda, hüquqi şəxslərin dövlət reyestrindən çıxarışın surəti, ərizəçi fərdi sahibkar olduqda, şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surəti;

9-1.7.2. ərizəçinin vergi ödəyicisi kimi uçota alınması haqqında şahadətnamənin surəti;

9-1.7.3. hesab-fakturanın (invoysun) surəti;

9-1.7.4. serginin təşkilatçısının sərgidə iştirak edəcək ərizəçi və onun sərgidə nümayiş etdirəcəyi nümunələr barədə məlumatların qeyd olunduğu məktubunun (sənədinin) surəti.

9-1.8. Sərgidə nümayiş etdirilmək üçün ölkəyə müvəqqəti idxal olunan dərman və (və ya) tibb vasitələrinin, habelə dərman maddələrinin nümunələri sərgi bitdikdən sonra ən gec 14 (on dörd) təqvim günü ərzində geri qaytarılır. Həmin nümunələr satıla bilməz və onların qablaşdırılmalarının üzərində "Nümunədir, satıla bilməz." sözləri yazılmalıdır.

9-1.9. Tibb vasitələri idxal olunarkən ərizəyə aşağıdakı sənədlər əlavə edilir:

9-1.9.1. ərizəçi hüquqi şəxs olduqda, hüquqi şəxslərin dövlət reyestrindən çıxarışın surəti, ərizəçi fərdi sahibkar olduqda, şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surəti;

9-1.9.2. ərizəçinin vergi ödəyicisi kimi uçota alınması haqqında şahadətnamənin surəti;

9-1.9.3. ərizədə qeyd olunan tibb vasitələrinin idxalının həyata keçirilməsi obyektlərin (anbarların, sahələrin) üzərində ərizəçinin mülkiyyət, istifadə və ya icarə hüququnu təsdiq edən sənədin surəti;

9-1.9.4. idxal olunan tibb vasitələrinin alqı-satqı müqaviləsinin notariat qaydasında təsdiq edilmiş surəti (müqavilə xarici dildə olduqda, həmçinin onun Azərbaycan dilinə notariat qaydasında təsdiq edilmiş tərcüməsi);

9-1.9.5.kağız və elektron hesab-fakturanın (invoysun) surəti (hesab-fakturada əks olunmadığı halda, həmçinin idxal olunan tibb vasitələrinin hər birinin tam adı, seriya nömrəsi, istismar və ya yararlılıq müddətinə dair istehsalçı (satıcı) tərəfindən verilən məlumat);

9-1.9.6.tibb vasitələrinin hər bir seriyasının onun spesifikasiyasına uyğun olmasını təsdiqləyən istehsalçının keyfiyyət göstəricilərinin nəticələrini əks etdirən sənədin surəti;

9-1.9.7. mənşə sertifikatının surəti.

9-1.10. İstifadə edilmiş tibb vasitələri idxal olunarkən ərizəyə bu Qanunun 9-1.9-cu maddəsində qeyd olunan sənədlərlə yanaşı, həmin tibb vasitələrinin istifadəyə yararlılığına dair istehsalçı (satıcı) tərəfindən verilən sənədin surəti əlavə edilir.

9-1.11. İcazə verən orqan tərəfindən bu Qanunun 9-1.4-cü maddəsində nəzərdə tutulan ərizəyə baxılarkən bu Qanunun 6-2.3-cü, 6-2.5 - 6-2.9-cu maddələrinin tələbləri tətbiq edilir.

9-1.12. Ərizə icazə verən orqan tərəfindən "Inzibati icraat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 31-ci maddəsinə uyğun olaraq qəbul edilir və qeydiyyatına alınır. İcazə verən orqan ərizəyə, ona əlavə edilmiş sənədlərə (məlumatlara) baxılmasının, dərman vasitələrinin və ya dərman maddələrinin ekspertizasının nəticəsi əsasında 23 (iyirmi üç) iş günü, dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizasının nəticəsi əsasında 13 (on üç) iş günü müddətində dərman vasitələrinin idxalına, tibb vasitələrinə münasibətə isə "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.9-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş müddətdə icazəni və onun əlavəsini verir və ya icazənin verilməsindən imtina haqqında qərar qəbul edir.

9-1.13. Ərizəçi aşkar olunmuş çatışmazlıqları aradan qaldırdıqdan sonra dərman vasitələrinin idxalına icazənin alınması üçün təkrar ərizə ilə icazə verən orqana müraciət edə bilər.

9-1.14. İcazə verən orqan ərizəçi tərəfindən dəyəri ödənilmədən və onu təsdiq edən sənəd təqdim edildikdən sonra icazənamə dərman vasitələrinin və ya dərman maddələrinin ekspertizasının və (və ya) dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizasının aparılması üçün 1 (bir) iş günü müddətində bu Qanunun 9-1.5-ci maddəsində göstərilən malların hər partiyası üzrə nümunələrin götürülməsi üçün tədbirlər görür və 17 (on yeddi) iş günündən çox olmayan müddətdə dərman vasitələrinin və ya dərman maddələrinin ekspertizasını, 7 (yeddi) iş günündən çox olmayan müddətdə isə dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizasını həyata keçirir.

9-1.15. Dərman vasitələrinin və ya dərman maddələrinin ekspertizasının, habelə dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizasının nəticəsinə uyğun olaraq icazə verən orqan növbəti iş günü ərzində müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurumun) "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa nəzərə alınmaqla təsdiq etdiyi formada dərman vasitələrinin idxalına icazəni və onun əlavəsini verir və ya dərman vasitələrinin idxalına icazənin verilməsindən imtina haqqında qərar qəbul edir və ərizəçiyə təqdim edir.

9-1.16. Dərman vasitələrinin idxalına icazənin verilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edilir:

9-1.16.1. ərizəyə əlavə edilmiş sənədlərdən (məlumatlardan) hər hansı birinin dərman vasitələrinin dövlət qeydiyyatı ilə bağlı təqdim edilmiş sənədlərə (məlumatlara) uyğun olmadığı müəyyən edildikdə;

9-1.16.2. idxal olunan dərman vasitələri (dövlət qeydiyyatı məqsədilə idxal edilən, sərgidə nümayiş etdirilmək üçün nəzərdə tutulan, nadir hallarda rast gəlinən və spesifik müalicə tələb edən xəstəliklərin müalicəsi üçün nəzərdə tutulan dərman vasitələri istisna olmaqla) dövlət reyestrinə daxil edilmədikdə və ya dərman vasitələrinin idxalına icazə veriləndə dövlət qeydiyyatının qüvvədə olma müddəti bitdikdə;

9-1.16.3. bu Qanunun 12.3-cü maddəsinə uyğun olaraq geri çağırılan dərman vasitəsinin idxalının dayandırılmasına dair qərar qəbul edildikdə;

9-1.16.4. idxal olunan dərman vasitələrinin və dərman maddələrinin ekspertizasının, o cümlədən dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizasının nəticələrini mənfi olduqda.

9-1.17. Dərman vasitələrinin idxalına icazənin verilməsindən imtina haqqında qərar bu Qanunun 9-1.16-cı maddəsində qeyd olunan imtina hallarına istinad edilməklə əsaslandırılmaldır. Ərizəçi həmin qərardan inzibati qaydada və məhkəməyə şikayət verə bilər.

9-1.18. İcazə verən orqan dərman vasitələrinin idxalına verdiyi icazə barədə məlumat icazənin verildiyi tarixdən 1 (bir) təqvim günündən gec olmayaraq elektron qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) təqdim edir.

9-1.19. Dərman vasitələrinin idxalına icazə "Lisenzialar və icazələr" portalı vasitəsilə verildikdə bu Qanunun 9-1.18-ci maddəsində qeyd olunan məlumatın ötürülməsi həmin portal vasitəsilə həyata keçirilir.;"

"11.3. Dərman vasitəsinin Azərbaycan dilində olan istifadə təlimatı qablaşdırmanın içərisində və ya qablaşdırmanın yanında dərman vasitəsinin müəyyən etmədiyi təqdirə istehlakçının tələbi əsasında aptek təşkilatı tərəfindən kağız formasında çap edilərək ona təqdim olunur. Həmin dərman vasitəsinin qeydiyyat vəsiqəsinin sahibi aptek təşkilatını Azərbaycan dilində olan istifadə təlimatı ilə təmin etməyə borcludur.;"

1.11. aşağıdakı məzmununda 12-1-ci maddə əlavə edilsin:

"Maddə 12-1. Dərman vasitələrinə reseptlərin yazılması"

12-1.1. Bu Qanunun 12-1.5-ci maddəsində qeyd olunan hal istisna olmaqla, reseptdə dövlət reyestrinə daxil edilməyən dərman vasitəsinin yazılması qadağandır.

12-1.2. Reseptin forması müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilir.

12-1.3. Təyin edilmiş dərman vasitəsinin beynəlxalq patentləşdirilməmiş adının (təsiredici maddənin adının) olmadıqda hallarda (üç və daha artıq tərkibli, bioloji oxşar dərman vasitələri qrupuna aid olduqda) reseptdə latin əlifbasında əmtəə nişanı adı yazılır.

12-1.4. Reseptdə dərman vasitələrinin beynəlxalq patentləşdirilməmiş adı (təsiredici maddənin adı) ingilis dilində, təsiredici maddənin dozası, dərman vasitəsinin farmasevtik forması və dərman vasitəsinin istifadə qaydaları isə Azərbaycan dilində yazılır.

12-1.5. Klinik protokollara əsasən xəstələrin müalicəsi üçün zəruri hesab olunan, lakin beynəlxalq patentləşdirilməmiş adı (təsiredici maddənin adı) ilə dövlət qeydiyyatına alınmayan dərman vasitəsi reseptdə yazıla bilər. Bu halda həmin dərman vasitəsinin tələb olunan miqdarı göstərməklə resept sistem vasitəsilə mü-

vafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) təqdim edilir.

12-1.6. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) 2 (iki) iş günü müddətində həmin reseptin klinik protokollara və xəstənin elektron sağlamlıq kartındakı məlumatlara uyğunluğunu yoxlayır və nəticəsinə uyğun olaraq resepti elektron sistemdə təsdiq edir və ya təsdiqindən imtina edir.

12-1.7. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən resept təsdiq olunduqdan sonra reseptdə göstərilən dövlət qeydiyyatında olmayan dərman vasitəsi bu Qanunun 9.4-cü və 9.6-cı maddələrində uyğun olaraq ölkəyə gətirilə bilər.

12-1.8. Reseptdə düzəlişin edilməsinə zərurət yarandıqda, həmin resept elektron sistemdə nüsxəsi saxlanılmaqla ləğv edilir və yeni resept yazılır.

12-1.9. Aptek təşkilatı istehlakçının müraciəti əsasında təkrarlanmayan nömrə vasitəsilə sistemdə reseptə baxa bilər.

12-1.10. İstehlakçının tələbi əsasında resept yazmaq hüququna malik tibb işçiləri (həkim və tibb məntəqələrinin fərdləri) və ya aptek təşkilatı tərəfindən elektron sənəd formasında olan resept kağız daşıyıcıda ona təqdim olunmalıdır.

12-1.11. Resept xəstənin elektron sağlamlıq kartına onun FİN-i vasitəsilə inteqrasiya olunur.;"

1.12. 13-cü maddə üzrə:

1.12.1. aşağıdakı məzmununda 13.2-1-ci maddə əlavə edilsin:

"13.2-1. Azərbaycan Respublikasında istehsal olunan dərman vasitələrinin siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq edilir. Həmin siyahıya daxil edilmiş dərman vasitələrinin istehsalçının müraciəti əsasında aptek təşkilatlarında olması məcburidir. Aptek təşkilatı həmin dərman vasitələrinin qəbulunu, istehsalçı isə onların aptek təşkilatında yerləşdirilməsini təmin edir.;"

1.12.2. 13.3-cü maddəyə "ləvazimatlar," sözlündən sonra "pərakəndə satış üçün nəzərdə tutulan özcaçılıq məhsulları (pambıq, təniz, bint, sarğı materialları, leykoplasterlər və digər analoji məmulatlar)," sözləri əlavə edilsin;

1.12.3. 13.4-cü maddədə "Həkim resepti" sözləri "Resept" sözü ilə əvəz edilsin;

1.12.4. aşağıdakı məzmununda 13.6-cı maddə əlavə edilsin:

"13.6. Reseptə yazılmış təsiredici maddə üzrə aptek təşkilatında mövcud olan dərman vasitələri və onların qiymətləri barədə aptek təşkilatının satıcısı tərəfindən istehlakçıya məlumat verilməlidir.;"

1.13. 14-1-ci maddə üzrə:

1.13.1. 14-1.1-ci maddənin ikinci cümləsində "həkim reseptinə" sözləri "reseptə" sözü ilə əvəz edilsin;

"Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 14 iyul tarixli 979-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 6 fevral tarixli 528 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 14 iyul tarixli 979-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqini təmin etmək məqsədilə qərara alıram:

1. Müəyyən edilsin ki:

1.1. "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 1.0.8-ci, 1.0.23-cü, 1.0.33-cü, 1.0.37-ci, 1.0.42-ci, 4.3-1-ci maddələrində, 6.1-ci maddəsinin ikinci abzasının birinci və ikinci (hər iki halda) cümlələrində, 6.8-ci maddəsinin birinci və ikinci cümlələrində, 7.2-ci maddəsinin birinci cümləsində, 9-1.3-cü, 9-1.15-ci, 9-1.18-ci, 12-1.2-ci maddələrində, 12-1.5-ci maddəsinin ikinci cümləsində, 12-1.6-cı, 12-1.7-ci maddələrində, 13.2-1-ci maddəsinin birinci cümləsində, 16.4-cü və 16.6-cı (hər iki halda) maddələrində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.2. həmin Qanunun 1.0.33-cü maddəsində və 6.8-ci maddəsinin birinci cümləsində nəzərdə tutulmuş orqanın (qurumun) səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir;

1.3. həmin Qanunun 16.6-cı maddəsində (birinci halda) "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti nəzərdə tutulur;

1.4. həmin Qanunun 1.0.8-ci, 1.0.23-cü, 1.0.37-ci, 1.0.42-ci, 4.3-1-ci maddələrində, 6.1-ci maddəsinin ikinci abzasının birinci və ikinci (hər iki halda) cümlələrində, 6.8-ci maddəsinin ikinci cümləsində, 7.2-ci, 9-1.3-cü, 9-1.15-ci, 12-1.2-ci maddələrində, 12-1.5-ci maddəsinin ikinci cümləsində, 12-1.6-cı, 12-1.7-ci maddələrində, 13.2-1-ci maddəsinin birinci cümləsində və 16.6-cı maddəsində (ikinci halda) "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi nəzərdə tutulur;

1.5. həmin Qanunun 9.6-cı maddəsinin birinci cümləsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi və Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi nəzərdə tutulur;

1.6. həmin Qanunun 9-1.18-ci maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi nəzərdə tutulur;

1.7. həmin Qanunun 16.4-cü maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Tarif (qiymət) Şurası nəzərdə tutulur.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

2.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 14 iyul tarixli 979-VIQD nömrəli Qanununa uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini iki ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.2. dörd ay müddətində:

2.2.1. həmin Qanunun 1.0.33-cü maddəsinə uyğun olaraq, dər-

man vasitəsinin xarici (beynəlxalq) qeydiyyatının tanınması şamil olunan ölkələrin və xarici (beynəlxalq) təşkilatların siyahısını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla təsdiq etsin;

2.2.2. həmin Qanunun 1.0.35-ci maddəsinə uyğun olaraq, "Dərman vasitələrinin təqib və izləmə sistemi"nin Əsasnaməsini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla təsdiq etsin;

2.2.3. həmin Qanunun 6.8-ci maddəsinin birinci cümləsinə uyğun olaraq, bu Qanunun 1.0.8-ci maddəsi, 6.1-ci maddəsinin ikinci abzası, 6.13-cü, 6-1.2-ci, 6-2.15-ci, 6-2.17-ci və 6-2.19-cu maddələri nəzərə alınmaqla dərman vasitələrinin, dərman maddələrinin və tibb vasitələrinin dövlət qeydiyyatına alınması, dövlət reyestrinə daxil edilməsi və dövlət reyestrinin aparılması qaydalarını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla təsdiq etsin;

2.2.4. həmin Qanunun 16.6-cı maddəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasında istehsal olunan dərman vasitələrinin istehsalçıları tərəfindən təqdim edilən məlumatların dairəsini müəyyən edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

2.3. bu Fərmanın 3.2-ci bəndinə əsasən yaradılacaq "Dərman vasitələrinin təqib və izləmə sistemi"nin formalaşdırılması, aparılması və saxlanması ilə əlaqədar xərclərin cari ildə dövlət büdcəsinə nəzərdə tutulmuş vəsait çərçivəsində maliyyələşdirilməsi üçün, növbəti illərdə isə dövlət büdcəsi layihələrində müvafiq vəsaitin nəzərdə tutulması üçün tədbirlər görsün;

2.4. "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 14 iyul tarixli 979-VIQD nömrəli Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi:

3.1. aşağıdakı normativ hüquqi aktları üç ay müddətində təsdiq edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

3.1.1. "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 1.0.8-ci maddəsinə uyğun olaraq, risk dərəcəsi daha yüksək, yüksək və (və ya) orta olan tibb vasitələrinin siyahısını;

3.1.2. həmin Qanunun 4.2.16-cı maddəsinə uyğun olaraq, Etibarlı İstehsalat Təcrübəsinə dair tələbləri;

3.1.3. həmin Qanunun 6.8-ci maddəsinin ikinci cümləsinə uyğun olaraq, tibb vasitələrinin risk dərəcəsinə əsaslı olaraq təsnifatını;

3.1.4. həmin Qanunun 9-1.15-ci maddəsinə uyğun olaraq, dərman vasitələrinin və dərman maddələrinin idaxılma icazənin formasını;

3.1.5. həmin Qanunun 13.2-1-ci maddəsinin birinci cümləsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasında istehsal olunan dərman vasitələrinin siyahısını;

3.2. həmin Qanunun 1.0.35-ci maddəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 12 sentyabr tarixli 263 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət informasiya ehtiyatları və sistemlərinin formalaşdırılması, aparılması, inteqrasiyası və arxivləşdirilməsi Qaydaları" nəzərə alınmaqla, "Dərman vasitələrinin təqib və izləmə sistemi"nin yaradılmasını 2024-cü il yanvarın 1-dək təmin etsin və həmin informasiya sisteminin Elektron Hökumət İnformasiya Sistemini inteqrasiyası üçün Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi ilə birlikdə zəruri tədbirlər görsün;

3.3. həmin Qanunun 1.0.42-ci və 4.2.15-ci maddələrinə uyğun olaraq, klinik protokolların hazırlanmasını, onların elektron bazasının yaradılmasını və özünün rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilməsini, habelə təşkilati-hüquqi və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq bütün tibb müəssisələrinin, həmçinin özəl tibb fəaliyyəti ilə məşğul olan resept yazmaq hüququna malik tibb işçilərinin (hökim və tibb montaqolərinin fərdləri) həmin elektron bazaya çıxışı dörd ay müddətində təmin etsin;

3.4. həmin Qanunun 12-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş reseptin formasını, habelə dərman vasitələrinə reseptlərin elektron formada yazılmasına imkan verən sistemin tətbiqini, təşkilati-hüquqi və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq bütün tibb müəssisələrinin, həmçinin özəl tibb fəaliyyəti ilə məşğul olan resept yazmaq hüququna malik tibb işçilərinin (hökim və tibb montaqolərinin fərdləri) həmin sistemə qoşulmasını 2024-cü il yanvarın 1-dən təmin etsin;

3.5. "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 14 iyul tarixli 979-VIQD nömrəli Qanunundan irəli gələn digər məsələlərin həlli üçün zəruri tədbirlər görsün.

4. Azərbaycan Respublikasının Tarif (qiymət) Şurası "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 4.5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş dərman vasitələrinin sadələşdirilmiş ekspertizası xidmətlərinin tariflərini, o cümlədən dərman vasitələrinin topdan və parakəndə satış qiymətlərini yuxarı həddini bir ay müddətində təsdiq edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin.

5. "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 6 fevral tarixli 528 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007, № 2, maddə 94, № 11, maddə 1111; 2009, № 4, maddə 226, № 6, maddə 417; 2014, № 10, maddə 1199; 2015, № 3, maddə 273, № 9, maddə 991; 2016, № 12, maddə 2065; 2017, № 5, maddə 830; 2018, № 10, maddə 2016; 2019, № 5, maddə 840; 2022, № 12, maddə 1437) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

5.1. 2.1-ci bənd 2.1-2-ci bənd hesab edilsin, həmin bənddə "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun sözləri "həmin Qanunun" sözləri ilə, üçüncü halda "ikinci" sözü "üçüncü" sözü ilə əvəz olunsun və həmin bənddən "6.1-ci maddəsinin ikinci abzasında (birinci halda), 6.1-2-ci, 6.8-ci" sözləri çıxarılsın;

5.2. aşağıdakı məzmununda 2.1-ci, 2.1-1-ci, 2.1-3-cü və 2.1-4-cü bəndlər əlavə edilsin:

"2.1. "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 1.0.8-ci, 1.0.23-cü, 1.0.33-cü, 1.0.37-ci, 1.0.42-ci, 4.3-1-ci maddələrində, 6.1-ci maddəsinin ikinci abzasının birinci və ikinci (hər iki halda) cümlələrində, 6.8-ci maddəsinin birinci və ikinci cümlələrində, 7.2-ci maddəsində, 9.6-cı maddəsinin birinci cümləsində, 9-1.3-cü, 9-1.15-ci, 9-1.18-ci, 12-1.2-ci maddələrində, 12-1.5-ci maddəsinin ikinci cümləsində, 12-1.6-cı, 12-1.7-ci maddələrində, 13.2-1-ci maddəsinin birinci cümləsində, 16.4-cü və 16.6-cı (hər iki halda) maddələrində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

2.1-1. həmin Qanunun 6-1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir;"

"2.1-3. həmin Qanunun 1.0.33-cü maddəsində və 6.8-ci maddəsinin birinci cümləsində nəzərdə tutulmuş orqanın (qurumun) səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir;"

2.1-4. həmin Qanunun 16.6-cı maddəsində (birinci halda) "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti nəzərdə tutulur;"

5.3. 2.2-ci bənddən "6.1-ci," sözləri çıxarılsın;

5.4. 2.3-1-ci bənddə "4.3-1-ci maddələrində, 6.1-ci maddəsinin ikinci abzasında (ikinci halda), 6.1-1-ci, 6.1-3-cü" sözləri "6.1-1-ci maddəsinin birinci cümləsində, 6.1-3-cü" sözləri ilə əvəz olunsun və həmin bəndə "14-1.6-cı" sözlərindən sonra "maddəsinin birinci cümləsində," sözləri əlavə edilsin;

5.5. aşağıdakı məzmununda 2.3-2-ci və 2.3-3-cü bəndlər əlavə edilsin:

"2.3-2. həmin Qanunun 1.0.8-ci, 1.0.23-cü, 1.0.37-ci, 1.0.42-ci, 4.3-1-ci maddələrində, 6.1-ci maddəsinin ikinci abzasının birinci və ikinci (hər iki halda) cümlələrində, 6.8-ci maddəsinin ikinci cümləsində, 7.2-ci, 9-1.3-cü, 9-1.15-ci, 12-1.2-ci maddələrində, 12-1.5-ci maddəsinin ikinci cümləsində, 12-1.6-cı, 12-1.7-ci maddələrində, 13.2-1-ci maddəsinin birinci cümləsində və 16.6-cı maddəsində (ikinci halda) "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi nəzərdə tutulur;

2.3-3. həmin Qanunun 9.6-cı maddəsinin birinci cümləsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi və Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi nəzərdə tutulur;"

5.6. 2.4-cü bənddə "və 16.4-cü maddələrində" sözləri "maddədə" sözü ilə əvəz edilsin;

5.7. aşağıdakı məzmununda 2.4-1-ci bənd əlavə edilsin:

"2.4-1. həmin Qanunun 16.4-cü maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Tarif (qiymət) Şurası nəzərdə tutulur;"

5.8. 2.5-ci bəndin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz olunsun və aşağıdakı məzmununda 2.5-1-ci bənd əlavə edilsin:

"2.5-1. həmin Qanunun 9-1.18-ci maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi nəzərdə tutulur;"

6. Bu Fərmanın 1.4-cü və 2.3-2-ci bəndləri ("Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 12-1.2-ci maddəsinə, 12-1.5-ci maddəsinin ikinci cümləsinə, 12-1.6-cı və 12-1.7-ci maddələrinə münasibətdə) 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Baki şəhəri, 15 avqust 2023-cü il

Hayastan yenə müharibə istəyir?

Azərbaycan açıq təhdidə, sərhədləri boyunca qüvvə toplanmasına göz yummayacaq

Əvvəlki 1-ci səh.

Ermənistan nə qədər silahlansa da, xeyri yoxdur

Milli Məclisin deputatı Sahib Əliyev qəzetimizə açıqlamasında deyib ki, Azərbaycanın Müdafiə Nazirliyinin yaydığı məlumatda Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqların yeni təxribat hazırlıqları gördüyü bildirilir və qarşı tərəfdən belə hallara son qoyulması tələb edilmiş də, noticə yoxdur. Onlar bunun əksinə davranırlar.

Deputat vurğulayıb ki, sözügedən ünsürlər yeni müdafiə hədləri, sənədlər, uzunmüddətli fortifikasiya qurğuları yaradır, yeni minalar basdırır, intensiv döyüş hazırlığı tədbirləri həyata keçirir, yaşayış məntəqələrində müxtəlif təyinatlı hərbi texnika, xüsusilə də hava hücumundan müdafiə və radioelektron mübarizə vasitələrini yerləşdirir, hətta mülki əhalini də kütləvi şəkildə silahlandırırırlar: "Müdafiə Nazirliyinin "baş verə biləcək istənilən hadisələrə görə bütün məsuliyyətin məhz Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyinin üzünə düşəcəyi" xəbərdarlığı onu göstərir ki, işğalçı, terrorçu və separatçı ünsürlərə yaxşı heç nə vəd etməyən o "istənilən hadisə" hər an gözlənilir. Düşmən özünü yenə də bizim bir məsələdə keçir kimi aparır. Ermənistan ordusu son günlər Səderəyin Heydərabad və Kəlbəcərin Mollabayramlı kəndlərindəki mövqelərini də atəşə tutur. Özü də o yerlərdən atəşə tutur ki, onlar bir zamanlar azərbaycanlılar yaşamış kəndlərdir".

Sahib Əliyev vurğulayıb ki, həyrlər bir gün geri dönməyimizi yaxşı bildiklərimizdən Qərbi Azərbaycandakı onlarla kəndi yaşayış üçün tam yararlı hala salıblar. Amma bu gün işğaldan azad olunmuş torpaqlarımızda necə quruculuq işləri aparılırsa, Qərbi Azərbaycandakı kəndlərimiz də o cür abadlaşdırılacaq. İrovandakılar

öz davranışlarıyla o gün də daha da yaxınlaşdırırlar: "Əgər düşünlər ki, Azərbaycan ərazi bütövlüyünü açıq təhdidə, Hindistan 750 milyon dollar dəyərində silah-sursatın alınıb götürülməsi, Fransaya İrandan hərbi texnika və avadanlıqların ötürülməsi, sərhədlərimiz boyunca qüvvə toplanmasına göz yumacaq, çox yanılırlar".

Rusiyanın xarici işlər nazirinin müavini Qaluzinin Ermənistanın səfiri Harutunyanla görüşürək Qarabağdan danışıqlı xətrilərdən deputat əlavə edib ki, əgər Moskva regionda sülhün yaranmasında maraqlıdırsa, onda Qaluzinlə Harutunyan arasında söhbətin predmeti "blokada", "humanitar fəlakət" deyil, Qarabağdakı qanunsuz silahlı birləşmələri və terrorçu ünsürlərin oradan çıxarılması olmalıdır.

O xatırladı ki, Rusiya üçtərəfli Bəyanda üzvlərini belə bir öhdəlik götürsə də, indiyədək yerinə yetirilməyib.

Hayastanın əməlləri növbəti müharibəyə hazırlaşdığını göstərir

Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov qeyd edib ki, Ermənistan sözə sülh danışıqları aparsa da, əməlləri növbəti müharibəyə hazırlaşdığını göstərir.

İrovanın Azərbaycanla müharibə aparacaq gücü olmadığını vurğulayan deputat

bildirib ki, amma bu xəyanətərk ölkə həmişə başqalarına arxalanıb, qonşu xalqlarla apardığı müharibələrdə daim onların silahından, imkanlarından istifadə edib: "İkinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycan təkə Ermənistanı məğlub etmədi, həm də onun arxasında duran gücləri məhv etdi. Bugünkü hay-küy də həmin məğlubiyyətdən qaynaqlanır. Ermənistan uğursuzluqlarına baxmayaraq, yenidən BMT Təhlükəsizlik Şurasını siyasi, hərbi və informasiyaönlü manipulyasiya kampaniyası üçün alətdən istifadə edib. Hayastan otuz il yaxın müddət ərzində BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ilə qəbul olunan dörd qətnaməsinin icrasına və Təhlükəsizlik Şurası sədrinin işğalçı qüvvələrinin Azərbaycan ərazisindən tam, dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən bir sıra bəyanatlarına məhəl qoymayan bir ölkədir".

Bu qətnamələri qəbul edən, altına imza atan ölkələrin sonra yaradılan ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədr ölkələri olduğunu xatırladı A.Hüseynov deyib ki, hər üçü dünyada nüfuzlu, sayılan ölkə imicini itirənə qədər Azərbaycan-Ermənistan münasibətində ədalətin yanında durmadılar, ermənilərin işğalçı əməllərini dəstəklədilər. "Həmin ölkələr məsələyə yanaşmada forma və üslublarını dəyişsələr də, mahiyyətlərini dəyişməyiblər. Bu gün Ermənistanın BMT Təhlükəsizlik Şurasına müraciəti tam əsassızdır, çünki etiraz predmeti Azərbaycan torpaqları, əraziləridir. Rəsmi Bakı suveren ərazilərində baş verənləri özünün daxili məsələsi hesab edir, separatçılığı, təxribat əməlləri törəndənləri və onun arxasında duranları cəzalandırmağın yollarını da bilir. Dünya birliyi, nəhayət, həqiqətin yanında yer almalıdır. Əks təqdirdə çox şey itiriləcək".

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Beynəlxalq təşkilatlar Ermənistanın nazı ilə oynayırlar

Avropa İttifaqının İrovandakı missiyasının ədalətsiz davranışları heç bir məntiqə sığmır

Əvvəlki 1-ci səh.

Həmin təşkilatların belə qərəzli və qeyri-obyektiv davranışları etimadsızlıq mühtinin yaranmasına səbəb olur, Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normallaşmasına, regionda sülh və sabitliyin təmin edilməsinə əngəl yaradır.

Ümumiyyətlə, Vətən müharibəsindən ötən üç ilə yaxın müddətdə Azərbaycan ərazilərində erməni silahlı qüvvələrinin mövcudluğuna, ərazilərimizin hər fürsətdə minlərlə mülki sakinə, qadın və uşaqlara qarşı törədilən cinayətlərə, məcburi köçkünlərin öz evlərinə geri qayıtmasına əngəl yaradılmasına görə yuman bir sıra təşkilatların bu gün Ermənistanın manipulyasiyalarına aldabp qərəzli bəyanatlar vermələri riyakarlıq göstəricisidir. Bu beynəlxalq qurumlar Ermənistanın 10 noyabr üçtərəfli Bəyanda müəyyən olunan öhdəliklərinə zidd olaraq, silahlı tör-töküntüləri torpaqlarımızdan çıxarmamasına nöinki qarşı çıxır, hətta Laçın yolu vasitəsilə onları silah-sursatla təchiz edilməsinə də əngəl yaradır. Qərbi Azərbaycan İcması bəyanatında da qeyd edilib ki, AI-nin icmanını müraciətlərinə əməli reaksiya verməməsi onun beynəlxalq hüquqa, başqarı döyürlərə və prinsiplərə fərqli yanaşma nümayiş etdirdiyini göstərir.

BMT-nin ermənipərəst mövqeyi göz önündədir

Ermənistan digər təşkilatlar kimi BMT Təhlükəsizlik Şurasını da hərbi-siyasi və informasiyaönlü manipulyasiya alətinə çevirməyə cəhd göstərir. BMT Təhlükəsizlik Şurası da 30 il ərzində dörd qətnaməsinə və işğalçıların Azərbaycan ərazilərindən tam, dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən bir sıra bəyanatlarına məhəl qoymayan Ermənistanın nazını çəkir. Bu qurum bəyannamə qətnaməsinə BMT TŞ-yə əsaslı iddialarla müraciətində həssas yanaşmaqla, əslində separatçılığı, işğal və quldurluğa haqq qazandırır. Nəzərə almaq lazımdır ki, Laçın sərhəd buraxılış məntəqəsindən Xankəndiyə humanitar yük adlı iddiaların həyata keçirilməsinə icazə verməmək, əvəzində isə erməni

nirlərə daha sərfəli, alternativ Ağdam-Xankəndi yollu təklif etmək Azərbaycanın suveren hüququdur.

BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının bəzi xüsusi məruzəçiləri və müstəqil ekspertləri də təxminən bir həftə əvvəl guya Azərbaycan tərəfindən Laçın dahlizinin "blokada" saxlandığı və Qarabağ bölgəsində "gərgin humanitar vəziyyət" yarandığı iddiası ilə çıxış ediblər.

Azərbaycan ərazilərinin işğalına düz 30 ilə yaxın göz yuman təşkilatın nümayəndələrinin belə qərəzli fikir səsləndirməsi BMT orqanlarını, döğrudən də, siyasi manipulyasiya alətinə çevrilməsinə sübut edir. Bu bir daha göstərir ki, BMT-nin əslində yenidən, səlahiyyətlili orqan kimi təşkil olunmasına ciddi ehtiyac var. Aİ və BMT də daxil olmaqla beynəlxalq qurumlar, hansısa saxta və naməlum ekspertlərə deyil, həqiqi faktlara istinad etməli, erməni lobbisinin təsiri altında fəaliyyət göstərən şəxslərə və ya qurumlara inanmamalıdır.

Ədaləti bərpa etmək üçün şəffaf beynəlxalq müdaxilə zəruridir

Qərbi Azərbaycan İcması həmçinin "Human Rights Watch" və "Amnesty International" təşkilatlarına da məktublər göndərərək Ermənistanın etnik təmizləməsinə məruz qalan, öz ata-baba yurdlarından didərgin düşən azərbaycanlıların pozulmuş hüquqlarının bərpasında iştirak etmələrini istəyib.

Məktubda bildirilib ki, azərbaycanlı əhalinin Ermənistandan zorla qovulması insan ləyaqəti və bərabərlik prinsiplərinə xələf gətirməklə, beynəlxalq konvensiya və müqavilələrə zidd olmaqla, insan hüquqlarının çoxsaylı və kobud pozuntularına səbəb olub. Ermənistan orada yaşamış azərbaycanlılara qarşı qırğın, terror, hədə-qorxu törətməklə, əmlaklarını qanunsuz ələ keçirməklə onları hərəket azadlığını və resurslara çıxışını məhdudlaşdırmaqla etnik təmizləmə aparır. Həmçinin icma tərəfindən qeyd olunub ki, "Sizin müdaxiləniniz, Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların məruz qaldıqları böyük haqsızlıqların aradan qaldırılmasında və

onların pozulmuş hüquqlarının bərpasında mühüm rol oynayacağına inanırıq".

Danılmaz faktdır ki, Ermənistanın davranışları Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsi, "Mülki və siyasi hüquqlar haqqında" Beynəlxalq Pakt, "İrqi ayrı-seçkililiyin bütün formalarının ləğv edilməsi haqqında" Konvensiya və digər beynəlxalq sənədlərə təsdiq edilmiş bərabərlik, ayrı-seçkililiyi yox etməyə və insan ləyaqəti prinsipləri ilə tamamilə ziddiyyət təşkil edir. Bu pozuntuların aradan qaldırmaq, zərərçəkmiş soydaşlarımızın hüquqlarını bərpa etmək, eləcə də insan haqlarına, ədalət və bərabərliyi sadıqlığı təsdiqləmək üçün şəffaf və güclü beynəlxalq müdaxilə zəruridir.

Azərbaycan bölgənin ən nüfuzlu ölkəsinə çevrilib

Görünür odur ki, uzun illər boyunca Ermənistanın ölkəmizə qarşı törətdiyi müxtəlif formalı təxribat və cinayətlər sözügedən beynəlxalq təşkilatlar, eləcə də tarixin arxivinə yola salınmış Minsk qrupunun keçmiş həmsədrləri tərəfindən susqunluqla qarşılıb. Lakin Azərbaycan suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə edilən hörmətsizlikləri unutmur, beynəlxalq qurumların ölkəmizin daxili işlərinə qarşınmaq cəhdlərini və ikili yanaşmalarını qəbul etmir. Elə ikinci Qarabağ müharibəsində şüblü zəfər çalan, torpaqlarını hərbi yolla işğaldan azad edən Azərbaycan BMT-nin 28 ilik qətnamələrinin pozulmuş hüquqlarının bərpasında iştirak etmələrini istəyib.

"Şuşa həbsxanası ərazisində aşkarlanan insan qalıqlarının üzərində işgəncə izləri müəyyən olunub"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının qarşısına qoyduğu əsas məqsədlərdən biri itkin düşmüş şəxslərin sonrakı taleyinin müəyyən olunması və bu barədə onların ailələrinə məlumat verilməsidir. İtkin düşmüş şəxslərin sonrakı taleyinin müəyyən-ləşdirilməsi dövlət başçısının daim diqqət mərkəzində olub. Bu, xüsusilə Azərbaycan Ordusunun 44 günlük Vətən müharibəsində qazandıqı zəfərdən sonra ön plana çəkilib. Dövlət Komissiyasının sədri Əli Nəgıyevin təsdiqlədiyi tədbirlər planına əsasən, işğaldan

azad olunmuş ərazilərdə son dövrlərdə qazıntı-axtarış işləri nəticəsində fərdi və kütləvi məzarlar aşkarlanıb. Növbəti mərhələdə belə qazıntı işləri beynəlxalq ekspertlərin iştirakı ilə Şuşa şəhərindəki keçmiş həbsxana ərazisində həyata keçirilib. İyunun əvvəlində Şuşa həbsxanasının ərazisində dörd insan cəsədinin qalıqlarının aşkarlandığı məzarlığın yaxınlığında tədqiqat işləri aparılıb. Müəyyən olunub ki, bu ərazidə daha çox insan qalıqları dəfn edilib. Avqustun 1-15-dək aparılan qazıntı işləri nəticəsində Şuşa həbsxanası ərazisində 17 şəxsə aid ehtimal edilən insan qalıqları aşkarlanıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu jurnalistlərə açıqlamasında Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının əməkdaşı Zaur İsmayılov deyib. "İnsan qalıqlarının aşkarlandığı məzarlıq Şuşa həbsxanasının ərazisində çirkab sularının yığılması üçün istifadə edilən quyuyub. İşgəncələr nəticəsində vəfat edən əsir və girovlarımız xətir və nəliyi vəziyyətdə həmin quyuya atılıb. Skeletlərin vizual müayinə-sindən görmək olar ki, onlar üzünə, başa, bükülmüş və qic olmuş müxtəlif formalarda dəfn olunublar. Hətta aşkarlanan altı nəfərə aid meyit qalıqlarının qarın nahiyəsində nal mismarları

tapılıb. Çoxlarında kəsici-deşici alətlərlə zərbə yerləri mövcuddur və işgəncə yerləri açıq-aydın görünür", - deyən Z.İsmayılov qeyd edib. Onun sözlərinə görə, Şuşa həbsxanasının ərazisində ümumilikdə yay ərzində 34 nəfərə aid insan qalıqları aşkar edilib. Burada aşkarlanan insan qalıqlarının üzərindəki işgəncə izlərinə baxarkən bir daha Ermənistan tərəfinin beynəlxalq hüquq normalarına və konvensiyaların tələblərinə zidd hərəkət etmələri, onlara riayət etməmələri və heç bir tələblərə məhəl qoymayaraq insan hüquqlarının pozulması faktları əksini tapır.

Türkiyə jurnalistləri Şuşada azərbaycanlıların kütləvi basdırıldığı məzarlıqda olublar

Türkiyə Respublikasının gəlmiş bir qrup media nümayəndəsi Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda səfər çərçivəsində Ermənistanın işğaldan azad edilmiş Şuşa şəhərində olublar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Türkiyə jurnalistləri erməni hərbiçilərinin Birinci Qarabağ müharibəsində Şuşa şəhərindəki həbsxanada azərbaycanlıların kütləvi basdırıldığı məzarlığa baş çəkiblər. Məlumat verilib ki, avqustun 1-15-dək aparılan qazıntı işləri nəticəsində Şuşa həbsxanası ərazisində 17 şəxsə aid ehtimal edilən insan qalıqları aşkar olub. Ümumilikdə isə işğaldan azad edilən ərazilərdə indiyədək Ağdam rayonunun Sarıcalı, Şuşa rayonunun Daşaltı, Xocavənd rayonunun Edilli, Xocalı rayonunun Fərrux, Füzuli rayonunun Yuxarı Seyid-əhmədli kəndlərində, Kəlbəcərdə, Ağdamda və digər yaşayış məntəqələrində kütləvi

məzarlıqlar aşkar edilib. Qarabağ ölkənin jurnalistləri kütləvi məzarlıqda çöküşlər ediblər.

Ombudsman Şuşada növbəti kütləvi məzarlığın aşkarlanması ilə bağlı açıqlama verib

Azərbaycanın insan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) Səbinə Əliyeva Şuşada növbəti kütləvi məzarlığın aşkarlanması ilə bağlı açıqlama verib.

AZƏRTAC ombudsmanın açıqlamasını təqdim edir. "Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş Şuşa şəhərində bu gün növbəti dəfə kütləvi məzarlıq aşkarlanıb. Aparılan qazıntı işləri nəticəsində 17 şəxsə aid edilən sümüklər üzə çıxıb, onlardan 11-i bütöv, 6-sı isə skeletin hissələri şəklində tapılıb.

Şuşa həbsxanası ərazisindəki çirkab quyusunda aşkarlanmış kütləvi məzarlıqla bağlı dəhşətli faktlardan biri də 6 nəfərin qalıqlarının qarın nahiyəsində mismarların aşkarlanmasıdır ki, bu da həmin şəxslərə bu üsulla işgəncə verildiyini göstərir. Eyni zamanda qalıqlara keçirilən ilkin baxış zamanı həmin şəxslərin bədənləri üzərində güllələnmiş izlərin olduğu, müxtəlif

küt zərbələr endirildiyi, kəsici-deşici alətlərdən istifadə edildiyi, habelə başlarının bədənə ayrı olaraq dəfn edildiyi məlum olub. Qeyd edək ki, Ermənistan tərəfindən işğal dövründə Şuşa həbsxanası ərazisində azərbaycanlı əsir və girovların saxlanması, onlara işgəncələr verilməsi, qeyri-insani rəftara məruz qalmaları müxtəlif şahid ifadələri ilə təsdiqlənib. Bundan öncə iyun ayında da

Şuşa həbsxanası ərazisində insan qalıqları üzə çıxıb. Bu faktlar Ermənistanın azərbaycanlılara qarşı nifrət siyasətinin, əsir və girovlarla əməliyyatlarının daha bir təzahürüdür. Təəssüf ki, beynəlxalq səviyyədə təzyiqlərin olmaması, uzun illər davam etmiş cəzasızlıq mühiti nəticəsində Ermənistan qanunsuz əməllərini rahatlıqla davam etdirir və dünya ictimaiyyətinin diqqətini öz dəhşətli

əməllərindən yayındırmaq məqsədilə hazırda müxtəlif dairələrə müraciətlər ünvanlayaraq saxta iddialarını yeritməyə çalışır. Ümumilikdə azad edilmiş ərazilərimizdə bu gündəki çoxsaylı kütləvi məzarlıqlar üzə çıxıb, 500-ə yaxın insan qalıqları tapılıb. Ermənistan tərəfi isə kütləvi dəfn yerləri barədə məlumatları təqdim etməsinə çağırmağa dəvət edirik".

qurumlar tərəfindən Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı itkin düşmüş 4000-ə yaxın azərbaycanlının taleyinə aydınlıq gətirilməsi məqsədilə növbəti kütləvi dəfn yerlərinin aşkarlanması və müvafiq ekspertizaların aparılması istiqamətində işlər davam etdirilir.

Azərbaycan ombudsmanı olaraq, itkin düşmüş soydaşlarımızın taleyi məsələsini dəfələrlə beynəlxalq təşkilatlar qarşısında qaldıraraq, həmin şəxslərin ailələrinin uzun illərdir davam edən iztirablarına son qoyulması üçün bu mövzuda ölkəmizə dəstək verilməsi ilə bağlı müraciətlər etmişəm.

Bütün qeyd olunanları nəzərə alaraq, bir daha beynəlxalq təşkilatları aşkar edilən bu cür faktlara qəti reaksiya verməyə, nifrət cinayətlərinin təkrarlanmaması üçün zəruri tədbirlər görməyə, Ermənistanı itkin düşmüş azərbaycanlıların barədə məlumatları təqdim etməsinə çağırmağa dəvət edirik".

Türkiyə jurnalisti: "Dünya Ermənistanın törətdiyi vəhşiliyi görməli, soyqırımını tanımalıdır"

"Bu gün Şuşada şahidi olduqlarım içimi sıladı. Burada ermənilər tərəfindən öldürülərək basdırılan 17 azərbaycanlının məzarı aşkar olub. Bildiyimə görə, 30 il ərzində 4 minə yaxın azərbaycanlı itkin düşüb. Ümid edirik onların məzarları da qısa müddətdə tapılar".

Bunu AZƏRTAC-a müsahibə-sində Türkiyənin "Ülke TV" televiziyasının

li, soyqırımını tanımalıdır", - deyər Türkiyə jurnalisti vurğulayıb.

jurnalisti Onur Cənlikoğlu deyib. "Qarabağda ilk dəfə gölmürəm. Burada gördüklərimdən dəhşətə gəldim. Xüsusən Ağdamda evlərin dağıldığını, məscidlərin, tarixi yerlərin vandalizmə məruz qalmasını şahidi oldum. Dünya Ermənistanın törətdiyi vəhşiliyi görməli, soyqırımını tanımalıdır", - deyər Türkiyə jurnalisti vurğulayıb.

Habib Kazımov: "Otuz il keçməsinə baxmayaraq, əsirlikdəki işgəncələri unuda bilmirəm"

"Əsirlikdə olduğum müddətdə olmanın işgəncələr görmüşəm. Hər bir vəhşiliyin şahidi olmuşam. Otuz il keçməsinə baxmayaraq, əsirlikdəki əzabları, işgəncələri unuda bilmirəm".

Bunu AZƏRTAC-a müsahibəsində 1993-1995-ci illərdə Şuşa həbsxanasında ermənilər tərəfindən işgəncələrə məruz qalmış Həbib Kazımov deyib. O bildirib ki, 1993-cü il avqustun 31-də Qubadlı rayonu Ermənistan silahlı bölmələri tərəfindən işğal olunan zaman başından yaranaraq huşsuz halda əsir düşüb. Şuşa

həbsxanasına gətirilən Həbib burada olmanın işgəncələrini, qeyri-insani davranışların şahidi olub. "Əsirlərə çox əzablar veriblər. Bizi dəmir, odunla döydürdülər. Şəxson məni də dəfələrlə döyərək koma vəziyyətinə salıblar. Öldürdük-ləri əsirləri donuzlara yedirirdilər. Bir dəfə əsirlərdən

birini asmışdılar. Donuzlar onun cəsədini ağızları çatan yere qədər yemişdilər. Əsirlərin üzünə it sahdılar. Bu gün Şuşa şəhərindəki həbsxanada aşkar edilən kütləvi məzarlıqdakı skeletlər işgəncələrə öldürülən əsirlərə aiddir. O zaman əsirləri aparır və geri götürmürdülər. İndi bilirəm ki, həmin əsirləri öldürüb buradakı məzarlıqda basdırıblar. Şahidi olduğum vəhşilikləri indi də məni incidir", - deyər Həbib Kazımov bildirib.

May ayından bəri Şuşada 34 şəxsə aid insan qalıqları aşkar edilib

"Əsrlərboyu ermənilər çirkin niyyətlərinə nail olmaq məqsədilə millətçiliyi, qonşu türk xalqına qarşı nifrət ideologiyasını rəhbər tutaraq planlı şəkildə vəhşiliklər törədiblər. Ermənilər mərhələli olaraq Azərbaycanın on minlərlə kvadratkilometr ərazisinin zəbt olunmasına, yüz minlərlə azərbaycanlının doğma torpaqlarından deportasiya olunmasına və zəbt edilən torpaqlarda süni yollarla müxtəlif ərazi vahidlərinin, o cümlədən erməni döv-

lətinin yaradılmasına nail olublar. Təkcə XX əsrin sonlarında erməni millətçiliyi tərəfindən törədilmiş soyqırım, deportasiya və insanlıq əleyhinə müharibə cinayətləri nəticəsində 20 minə yaxın azərbaycanlı qətlə yetirilib".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu Hərbi Prokurorluğun Xüsusi İstintaq Şöbəsinin rəisi Emil Tağıyev jurnalistlərə açıqlamasında söyləyib.

O bildirib ki, 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra Prezident İlham

Əliyevin tapşırığına əsasən, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə Birinci Qarabağ müharibəsi dövründə itkin düşmüş şəxslərin meyit qalıqlarının axtarışı prosesinə başlanılıb. May ayından bəri Şuşada aparılan axtarışlar nəticəsində azı 34 şəxsə məxsus insan qalıqlarının aşkar edildiyini deyən E.Tağıyev diqqətə çatdırıb: "Bu qalıqların Birinci Qarabağ müharibəsi dövründə əsir və girov götürülərək burada saxlanılan azərbaycanlılara məxsus olması ehti-

mal edilir. Şuşa həbsxanasında saxlanılan azərbaycanlılara həmin dövrdə əməliyyat edilmiş ermənilər tərəfindən işgəncələrə məruz qalması, başları kəsilib, qətlə yetirilib və elə burada basdırılıb. Aparılan qazıntı işləri nəticəsində həbsxana ərazisində 17 şəxsə aid ehtimal edilən insan qalıqları aşkarlanıb. Qalıqların bəziləri tam, bəziləri isə səpələnmiş olaraq tapılıb. Hazırda işğaldan azad edilmiş ərazilərdə insan qalıqlarının axtarışı prosesi davam etdirilir".

Azərbaycanda akkreditə olunmuş hərbi attaşələr erməni hərbiçilərin qanunsuz fəaliyyətləri barədə məlumatlandırılıb

Avqustun 15-də Müdafiə Nazirliyinin Beynəlxalq Hərbi Əməkdaşlıq İdarəsində Azərbaycan Respublikasında akkreditə olunmuş xarici hərbi attaşələr və beynəlxalq təşkilatların ölkəmizdəki nümayəndələri üçün brifinq keçirilib.

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyindən AZƏRTAC-a verilən xəbərə görə, brifinqdə son günlər Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvafiq qəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazilərindəki qeyri-qanuni erməni silahlı birləşmələrinin və Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqlarının aktivliyinə dair faktlarla bağlı xarici ölkələrin hərbi nümayəndələrinə ətraflı məlumat verilib. Bildirilib ki, Laçın yolunun qanunsuz hərbi daşınmaları üçün istifadəsi yolverilməzdir. Azərbaycan tərəfinin alternatıv olaraq təklif etdiyi Ağdam-Xankəndi yolu zəruri yüklərin

Qarabağ iqtisadi rayonunda yaşayan erməni sakinlərə vaxtında çatdırılmasını, eləcə də onların Azərbaycan Respublikasına reintegrasiyasını daha da sürətləndirəcəkdir. Həmçinin Ermənistan tərəfinin yeni təxribatlara hazırlıq məqsədilə Qarabağ iqtisadi rayonunda qeyri-qanuni silahlı birləşmələrinin döyüş məqsətlərini gücləndirməsi, eləcə də bir neçə yaşayış məntəqəsində müxtəlif təyinatlı döyüş texnikası, xüsusilə də hava hücumundan müdafiə və radioelektron mübarizə vasitələrini yerləşdirməklə mülki əhalini kütləvi şəkildə

silahlandırması faktları tərəfi-mizdən qeyd olub. Bu kimi təhriki fəaliyyətlərin Ermənistanın Azərbaycanla serti sərhədi istiqamətində döyüş texnikası və artilleriya qurğularını cəmləndirməsi ilə müşayiət edilməsinin bölgədə gərginliyin artmasına səbəb olduğu diqqətə çatdırılıb. Öz qanunsuz əməllərində don geyindirmək məqsədilə Avropa İttifaqının Ermənistan-dakı missiyasını da alət etməyə çalışan qarşı tərəfin bu kimi fəaliyyətlərinin beynəlxalq ictimaiyyətdə yanlış rəy formalaşdırmaq məqsədi daşıdığı və yolverilməz olduğu xüsusü vurğulanıb. Sonda brifinqdə qeyd edilən faktlarla bağlı videomaterialar nümayiş olunub və nümayəndələri maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

IV Yay Düşərgəsinin iştirakçıları beynəlxalq təşkilatlara Ermənistanın müharibə cinayətləri ilə bağlı müraciət ünvanlayıblar

"Heydər Əliyev-100" Diaspor Gənclərinin IV Yay Düşərgəsinin iştirakçıları Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzkar siyasəti ilə bağlı məlumatlandırma aksiyası keçiriblər.

Diasporla iş üzrə Dövlət Komitəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, aksiya çərçivəsində Ermənistanın mina xəritələrini və Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı itkin düşmüş azərbaycanlılar haqqında informasiyaları Azərbaycana təqdim etməsinə, 30 il ərzində işğal altında saxladığı Azərbaycan torpaqlarında törətdiyi ekoloji terrora etiraz bildirilib. Düşərgə iştirakçıları bununla bağlı BMT-yə, Avropa Şurasına, Avropa İttifaqına, beynəlxalq təşkilatlara, xarici ölkələrin parlamentlərinə, dövlət və hökumət başçılarına yüzlərlə məktub göndərilib.

"Yaşıl enerji" sahəsində fəaliyyət göstərən xarici şirkətlərin nümayəndələri Laçın rayonuna səfər ediblər

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq göstərişinə uyğun olaraq, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə "yaşıl enerji" zonasının yaradılması istiqamətində tədbirlər davam etdirilir. Məlum olduğu kimi, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə ciddi bərpa olunan enerji potensialına malikdir və xarici investolar bu sahəyə böyük maraq göstərirlər.

Energetika Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Energetika Nazirliyi yanında Bərpa Olunan Enerji Mənbələri Dövlət Agentliyinin direktoru Cavid Abdullayev və başlıqları ilə Azərbaycanın müvafiq sahədə fəaliyyət göstərən "Masdar", "ACWA Power" və "Gezhouba Group" şirkətlərinin nümayəndələri işğaldan azad edilmiş ərazilərə səfər ediblər.

Səfər çərçivəsində evləncə Laçın rayonunda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Məsim Məmmədovla görüş keçirilib. Görüşdə Laçın rayonunda "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərində 2022-2026-cı illərdə "yaşıl enerji" zonasının yaradılması üzrə Tədbirlər Planı"na

uyğun olaraq həyata keçirilən layihələr, rayonun Minkend ərazisində külək-elektrik stansiyasının tikintisi üçün nəzərdə tutulan ərazilər barədə fikir mübadiləsi aparılıb. Bioenerji, enerji səmərəliliyi, binalarda günəş enerjisindən istifadə ilə bağlı həyata keçirilən tədbirlər barədə məlumat verilib, günəş və külək-elektrik stansiyalarının tikintisi ilə bağlı məsələlər müzakirə edildi. Bərpa olunan enerji sahəsində milli kontentin yaradılmasının xüsusi maraq kəsb etdiyi vurğulanıb. Bildirilib ki, "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Programı"nın icrası məqsədilə Laçın və Kəlbəcər rayonlarında külək enerjisi potensialının yüksək olduğu nəzərə alınaraq bu ərazilərdə külək-elektrik stansiyalarının tikintisi planlaşdırılıb. "Masdar", "ACWA Power" və "Gezhouba Group" şirkətlərinin nümayəndələri işğaldan azad edilmiş ərazilərdə "yaşıl enerji" layihələrinə investisiya yatırmaqda maraqlı olduqlarını bildirib. Tərəflər arasında növbəti görüşlərin keçirilməsi və müzakirələrin aparılmasına qərar verilib. Səfər zamanı nümayəndə heyəti Zəngilan rayonunda "ağıllı kənd" konsepsiyası əsasında salınmış Ağalı döndəyə də olublar.

İŞİMİZ, GÜZƏRANIMIZ

DSMF-nin xərcləri 15 faiz artıb

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyindəki Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun (DSMF) gözlərləri bu ilin 7 ayında proqnozla müqayisədə 7 faiz və ya 243 milyon manat çox olmaqla 3 milyard 848 milyon manat təşkil edib.

Fondun gözlərləri tərkibində məcburi dövlət sosial sığorta daxil olmaları yanvar-iyul aylarında proqnozla nisbətən 9 faiz və ya 243 milyon manat artaraq 2 milyard 985 milyon manat olub.

Həmin dövrdə DSMF-nin xərcləri 3 milyard 513 milyon manat təşkil edib ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 15 faiz və ya 460 milyon manat çoxdur.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə növbəti maarifləndirmə tədbirləri keçirilib

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi ilə birgə ölkəmizin işğaldan azad olunmuş ərazilərində əməyin mühafizəsi və mina təhlükəsizliyinə dair maarifləndirmə tədbirlərini davam etdirir.

Növbəti belə tədbirlər Ağdam rayon mərkəzində və onun bir neçə kəndində keçirilib. Tədbirlərdə həmin ərazilərdə fəaliyyət göstərən 26 işəgötürən üzrə 500-dək şəxs iştirak edib. Onlara iş yerlərində əməyin mühafizəsi və mina təhlükəsizliyi ilə bağlı ötraftı məlumatlar verilib, sualları cavablandırılıb.

Qeyd edək ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə bu ilin aprel ayından başlayaraq 4 rayonda (Füzuli, Laçın, Törtər (Suqovuşan, Talış) və Ağdam) 62 işəgötürən üzrə 1000 nəfərdən çox işçinin iştirakı ilə əməyin mühafizəsi və mina təhlükəsizliyinə dair maarifləndirici tədbirlər keçirilib. Həmçinin iştirakçılara qeyd olunan mövzularda yaddaş kitabçası və bukletlər təqdim edilib.

Yolumuz abad, məqsədimiz aydındır

Azərbaycanda həyata keçirilən bütün sosial-iqtisadi layihələr sülh məramlıdır

Azərbaycan bu gün yol infrastrukturunu mükəmməl inkişaf etdirən ölkələrdən hesab olunur. Son misal. Xəbər verdiyi kimi, Prezident İlham Əliyev avqustun 7-də dövlət sərhədi magistral avtomobil yolunun Gəncə-Qazax-Gürücistan ilə dövlət sərhədi (130,15 km) hissəsinin 4 zolağa genişləndirilməsi sayəsində yenidən qurulan, ümumi uzunluğu 102 kilometr olan Gəncə-Qazaxbəyli hissəsinin açılışında iştirak etmişdir.

"Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı" çərçivəsində yenidən qurulan yolun bu hissəsində 67 alt keçid, 17 qovşaqlar və 20 körpünün tikintisi başa çatdırılmışdır. Yol iri yaşayış məntəqələrindən kənar keçir ki, bu da təhlükəsizlik baxımından vacib şərtir.

Qeyd edək ki, Bakı-Qazax-Gürücistan ilə dövlət sərhədi magistral avtomobil yolu beynəlxalq naqliyyat dəhlizinin Azərbaycanın keçən tərkib hissəsi kimi xüsusi əhəmiyyət daşıyır və Avropa-Asiya və Yaxın Şərqi ölkələri ilə, həmçinin respublika ərazisində bu istiqamətdə əlaqələrin inkişafında mühüm rol oynayır.

Böyük ləkə yolunun Azərbaycanın keçən hissəsi kimi bu yol Avropa ilə Asiya arasında avtomobilə beynəlxalq və daxili yuqdaşmaların artmasına müsbət təsir etmək imkanına malikdir.

Artıq Azərbaycan yeni saldıqlı yollar vasitəsilə şimal cənubu, şərqə qərbi bir-birinə bağlayan, kommunikativ əlaqələri yüksək səviyyədə qura bilən ölkədir.

Vaxt var idi bütün supergüclərin maraqlarının kəskin qarşılaşdığı ölkəmiz ağır münaqişələrin mərkəzinə çevrilmişdi. Azərbaycan Prezidentinin gücü ondadır ki, o, müharibələrə köklənən yollardan sülh körpülərini sala bilmiş və Azərbaycanın yeni imicini formalaşdırmışdır. İlham Əliyev qarşısı yalnız müasir, beynəlxalq standart

lara cavab verən yolların çəkilməsini yox, həm də yollardan ölkəmizin milli maraqlarına maksimum istifadə etmək vəzifəsini qoymuşdur.

Bədnam qonşumuz isə ərazisində yollara artan tələblərin öhdəsindən gələ bilmir, bu məqsədə ayrılan qəpik-quruşla böyük dəyişikliklər əldə etmək mümkün olmadığından ağı yalanların hesabına xal qazanmaq istəyir. Biz iqtisadiyyatımızın istənilən sahəsində Ermonistandan qat-qat öndəyik. Dövlət başçısının regionlara son səfəri zamanı eyni gündə bir neçə mühüm obyektin açılışında iştirakı da bunu təsdiq edir.

Qeyd etdiyimiz avtomobil yolunun, "Venzana" mebel fabrikinin və bir neçə digər obyektin açılışının bir gündə baş tutması ölkədə atılan zəruri iqtisadi addımların nə dərəcədə sanballı olduğunu göstərir. "Venzana" "Salıqlu" mebel istehsalı müəssisəsinin nəzdində yaradılıb. 2000-ci ildən mebel istehsalı və satışı ilə məşğul olan "Salıqlu" ölkəmiz

de kifayət qədər tanınır. Şirkətin istehsal etdiyi məhsullar daxili bazarın tələbatını ödəməklə yanaşı, həm də ixrac edilir. 425 nəfər çalışdığı müəssisənin illik istehsal gücü 14 min 260 mebel dördükdür. "Salıqlu"nun bu səviyyəyə çatmasında dövlətin də dəstəyi olmuşdur. İndiyə qədər müəssisəyə istehsal fəaliyyətini genişləndirmək üçün Sahibkarlığın İnkişafı Fondundan 10 milyon manat güzəştli kredit ayrılmışdır. Nəticədə "Salıqlu" müəssisəsi işini daha uğurla qura bilmiş, dünyanı aparıcı mebel şirkətləri ilə sıx əməkdaşlıq yaratmış, mebel istehsalı sahəsində innovativ həllərin, qabaqcıl texnologiyaların və iş təcrübəsinin Azərbaycanla gətirilməsi və tətbiqi istiqamətində önə çıxmışdır.

Yeni açılan "Venzana" mebel fabrikinə gəldikdə onun da məhsullarının daxili bazarda satışı ilə yanaşı, Rusiya, Qazaxıstan, Gürcüstan, Almaniya və digər ölkələrə ixracı nəzərdə tutulur. Layihənin davamı olaraq 20 hektar ərazidə ümumi dəyəri 27,2 milyon manat olan 4 yeni fabrikin (masa və oturmaq, stüger, metal məmulatları və dökək istehsalı fabrikləri) tikilməsi nəzərdə tutulur. Digər mebel istehsalı müəssisələrinin xammal tələbatının yerli istehsal hesabına təmin edilməsinə hesablanan bu layihə 2025-ci ildə tamamlanaçaq.

Bu baxımdan Ermonistanın bizimlə rəqabət aparmaq cəhdləri güclüncükdür, hərçənd erməni təbliğat məşini öz halvasına şirin deməkdən yorulmur. Nə dəyə bil-

rik. Ermənilər hələ "halva-halva" taktikası ilə iqtisadiyyatlarını "canlandırmaqla" başlarını qatırlar. Onların politoloqları min höq-qadan çıxır, qararıqlara köllə vurub heç kimin ağına gəlməyən uydurma faktlarla "təbliğat yallısı" gedirlər. İşğal yuxusundan ayıla bilməyən bu ölkə bütün regional layihələrdən, beynəlxalq dəhliz və yol qovşaqlarından kənardadır, Azərbaycan və Türkiyə ilə bütün iqtisadi əlaqələri sıfırlayıb. Ona görə ermənilər inkişafdan danışıqda uydurmalarsız, saxta rəqəmlərsiz ötürə bilmirlər. Fərqi nə varmırlar ki, həmin saxta rəqəmlər olsa-olsa onların iqtisadi xəyallarının göstəricisidir.

Bahadır İMANQULİYEV,
"Azərbaycan"

Regionun neft-qaz ixracı mərkəzi

Səngəçal terminalı gündə 1,2 milyon barel neft və 100 milyon standart kubmetr qaz ötürmək gücündədir

artıq 25 ilə yaxındır fəaliyyət göstərir.

İxrac kəmərlərinin ahəngdar işləməsi dənizdəki yataqlardan hasilatın fasiləsiz daxil olmasına əsaslanır. Elə əməliyyatçı şirkətin məlumatında da göstərilir ki, birinci yarımildə "Azəri-Çıraq-Günəşli" və "Şahdəniz" yataqlarından neft və qazın sualtı boru kəmərləri vasitəsilə Səngəçal terminalına göndərilməsi qaydasında davam edib.

Azərbaycan qazının isə buradan dünyaya yolu 2006-cı ilin sonlarından başlayıb. Cənubi Qafqaz Boru Kəməri əvvəlcə mavi yanacaq Gürcüstana, bir neçə ay sonra isə Türkiyə sərhədində birləşdirildiyi əlavə xətlə Ərzuruma çatdırıb (Səngəçaldan Ərzurumadək uzanan bu boru xətti bütövlükdə Bakı-Tbilisi-Ərzurum kəməri adlanır). Genişləndirilmiş CQBK isə "Cənub qaz dəhlizi"ni yaradan üç kəmərdən birincisidir.

Hazırda dünyanın 6 ölkəsinə ixrac olunan qaz Xəzərin Azərbaycan sektorundakı növbəti "Şahdəniz" yatağından - "Şahdəniz Alfa" və "Şahdəniz Bravo" platformalarından hasil edilir. Cari ilin ilk altı ay ərzində terminaldan gündə orta hesabla təxminən 72 milyon standart kubmetr (təxminən 2 milyard 542 milyon standart kubfut) "Şahdəniz" qazı göndərilir.

AÇG-dən çıxarılan səmt qazının Azərbaycan dövlətinə təhvil verilməsi də osason Səngəçal terminalı, həmçinin "Neft Daşları"ndakı qurğu vasitəsilə həyata keçirilir. Mavi yanacaq terminalın qaz emalı obyektlərini "Azəriqaz"ın qaz-paylama sistemi ilə birləşdirən ölkəmizə məxsus kəmərlə ixrac olunur. Bu yolla ilin birinci yarısında Azərbaycan gündə orta hesabla 6 milyon kubmetr, ümumilikdə isə 1,1 milyard kubmetr səmt qazı verilib.

Xatırladaq ki, hasil edilən səmt qazının qalan hissəsi təzyiqli saxlamaq məqsədilə yenidən kollektora vurulur. bp-dən bildirilir ki, hazırda terminalın texniki emal sistemləri gündə 1,2 milyon barel neft və kondensatı texniki cəhətdən emal etmək gücündədir. "Şahdəniz" qazı

üçün bu göstərici təqribən 81 milyon standart kubmetrdir. AÇG səmt qazı da daxil olmaqla Səngəçal terminalı ümumilikdə gündə təqribən 100 milyon standart kubmetr qaz emaldan keçirmək və ixrac etmək gücünə malikdir.

Bu rəqəmlər də göstərir ki, Səngəçal terminalı necə növbəti obyektidir. Yeri gəlmişkən, terminal 542 hektar ərazini əhatə edir. Əlbəttə, onun böyüklüyü tək bununla ölçülmür. Əsas məsələ ərazidəki qurğuların müasirləşdirilmə, gücləndirilmə, belə ki, terminal Xəzərdən sualtı xətlərlə gələn karbohidrogenləri qəbul edir, texniki emaldan keçirir, saxlayır və ixracatı göndərir. Əvvəlcə İlk Neft Layihəsi hissəsindən ibarət olan obyekt sonra böyük bir proqram əsasında genişləndirilmiş və hər yeni layihə ilə qurğuların sayını artırmış, təkmilləşdirilmişdir.

Dünyada böyük neft terminalları çoxdur. Böyük qaz terminalları da az deyil. Lakin növbəti neft-qaz terminalı tək-təkdir ki, onlardan biri də məhz bizim Səngəçal terminalıdır.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

ACE platformasının üst modulları və dayaq bloku birləşdirildi

Bir həftə əvvəl inşa edildiyi Bayıl tikinti-quraşdırma sahəsində dənizə yola salınan "Azəri Mərkəzi Şərqi" (ACE) platformasının üst modulları "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) sahəsində dayaq blokunun üzərində yerləşdirilib.

ACE-nin dayaq bloku Xəzərdə suyun 137 metr dərinliyində quraşdırılıb. Platformadan ilk neftin gəlmə ilin əvvəlində əldə ediləcəyi gözlənilir. Xatırladaq ki, 6 milyard dollarlıq ACE layihəsi AÇG-nin işlənməsinin növbəti mərhələsidir. Layihəyə gündəlik 100 min barelədək hasilat gücündə yeni dəniz platforması və digər qurğular daxildir. Layihənin istismar müddəti ərzində ümumilikdə 300 milyon barelədək neft hasil olunacağı proqnozlaşdırılır.

ACE layihəsi üzrə yekun investisiya qərarı 2019-cu ilin aprelinde qəbul olunub. Bu, 2017-ci ildə AÇG üzrə Hasilatın Pay Bölgüsü Sazişinin (HPBS) 2050-ci ilin əvvəlində uzadılması çərçivəsində böyük investisiya qərarıdır.

ACE "Azəri-Çıraq-Günəşli" platformaları arasında uzaq məsafədə idarə edilən ilk platforma olacaq. Qurğu Səngəçal terminalından, yəni kənardan idarə ediləcək. Bunun üçün platformanın idarə mexanizmini innovativ sistem avtomatlaşdırılmalı daxil edilib və Səngəçal terminalında yeni ACE idarəetmə mərkəzi tikilib. Terminalda idarəetmə mərkəzi artıq tam hazırdır və işlək vəziyyətdə gətirilib ki, saxta aparmaq mümkün olsun.

ACE-nin tikintisi yerli resurslardan istifadə olunmaqla ölkə daxilində həyata keçirilib. İşlərin pik dövründə Azərbaycanda layihə üzrə tikintidə 8500 nəfərdən çox insan çalışıb.

"Azərbaycan"

AAYDA ötən həftədə gördüyü işləri açıqlayıb

Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi (AAYDA) avqustun 7-dən 14-dək ölkə ərazisində yolların təmiri və bərpa işləri ilə bağlı görülən işlər barədə məlumat açıqlayıb.

Agentlik bildirir ki, keçən həftə ərzində Bakı-Qazax-Gürücistan ilə dövlət sərhədi avtomobil yolunun Gəncə-Qazaxbəyli hissəsinin açılışı olub. Siyozan-Dağ Quşçu-Ərziküş avtomobil yolunun yenidən qurulması, Toğanalı-Kəlbəcər-İstisu yolunun və 5 tunelin inşası, eləcə də M3 magistral avtomobil yolunun Yenikənd-Biləsuvar hissəsinin yenidən qurulması və M1 magistral avtomobil yolunun bir hissəsində aparılan təmir-bərpa işləri isə davam edir.

Şəkər çuğundurunun tədarük qiyməti artırılıb

"Azərbaycan Şəkər İstehsalat Birliyi" MMC məhsul yığımı ərəfəsində şəkər çuğundurunun fermerlərdən tədarük qiymətinin artırılması barədə qərar qəbul edib.

Qərara əsasən, "Azərbaycan Şəkər İstehsalat Birliyi" MMC tərəfindən 2023/2024-cü təsərrüfat ilində qışlıq və yazlıq mövsümü üzrə qəbul olunaçaq şəkər çuğundurunun alış qiymətləri ötən il müqayisədə hər bir ton üçün şəkərlilik faizinə uyğun olaraq 4 manat artırılıb.

Çox da uzaq olmayan zamanlarda ölkədə sürətlə inkişaf getməyə və bu inkişafa görə Azərbaycan dünyada öncül mövqelərdə olsa da, bəzi sahələrdə hələ problemlər qalmaqda idi. Xüsusən vətəndaş-məmur münasibətləri müasir çağırışlara cavab vermirdi. Bir sıra qurumlarda vətəndaşların get-gələ salınması, bürokratiya, süründürməçilik halları yaşanırdı.

Danmaq olmaz ki, belə halların qarşısının alınması üçün dövlət tərəfindən müəyyən addımlar atılıb, özbaşına, yerində olmayan məmurlarla bağlı ciddi ölçülər götürülürdü. Amma yəndə hardasa boşluqlar qalır, narazılıqlar olurdu.

2012-ci ildə dövlət başçısının təşəbbüsü ilə yalnız keçmiş postsovet məkənində deyil, dünyada analoqu olmayan bir qurum - Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi - "ASAN xidmət" yaradıldı. Xidmət vətəndaş məmnunluğunun yaradılması və təmin edilməsi ilə yanaşı, bürokratik ön-

"ASAN" "DOST"lar məmnunluq yaradır

göllərin, məmur süründürməçiliyinin qarşısını almaq üçün çox uğurlu bir layihə oldu və cəmiyyət onu razılıqla qarşıladı.

Artıq 11 ildir ki, Azərbaycanda "ASAN xidmət" fəaliyyət göstərir. Bu xidmət, doğrudan da, ölkə üçün böyük uğurdur. O, ictimai xidmət sahəsində dəyişikliklərə səbəb olub, şəffaflığı təmin edib. Hətta o dərəcədə ki, intellektin məhsulu olan "ASAN" bu gün öz xidmətlərini ixrac edir, dünyada Azərbaycan brendi kimi tanınır. Almaniya, İtaliya, Estoniya, Makedoniya və digər Avropa dövlətləri, eləcə də İslam İnkişaf

Bankına daxil olan ölkələr Azərbaycanda tətbiq olunan bu modeli nümunə kimi istifadə edirlər. Əfqanıstan 2016-cı ildə Azərbaycanla müqavilə bağlayaraq eyni adlı qurum ("ASAN Khedmet") təsis edib. Təsdiqi deyil ki, Prezident İlham Əliyev də çıxışlarını birində bu barədə belə deyib: "ASAN" dünyada öz fəaliyyətini genişləndirir və bizim gələcəkdə də bir çox ölkələrlə əməkdaşlığımız mümkündür. Əsas şərtimiz ondan ibarətdir ki, Azərbaycanı göstərən xidmət orada da göstərsin, çünki bu, bizim brendimizdir və mərkəzin adı da bütün ölkələrdə "ASAN" olmalıdır. Təsdiqi deyil ki, "ASAN" artıq beynəlxalq mükafatlara da layiq görülüb və Azərbaycanın həm intellektual brendidir, həm də bizim siyasətimizi, niyyətimizi əks etdirir. Çünki bizim siyasətimiz ondan ibarətdir ki, hər bir sahədə şəffaf, dürüst, mədəni xidmət olsun, pozuntulara yol verilməsin".

Məhz bu səbəbdən 2018-ci ildə Azərbaycanda "ASAN xidmət" modelinin daha bir bənzəri yaradıldı. Prezident İlham Əliyev Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində "Dayanqlı və Operativ Sosial

Təminat Agentliyi (DOST Agentliyi) yaradılması haqqında" fərman imzaladı. Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü olan agentliyin yaradılmasında məqsəd əhalinin məşğulluğu, əmək, sosial müdafiə və təminat sahələrində vətəndaşlara göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsi idi. Şəffaflığın artırılması, eləcə də innovasiyaların tətbiqi və elektron xidmətlərə keçid sürətləndirilməsi də agentliyin qarşısına bir nömrəli vəzifə kimi qoyulmuşdur. Formada Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun digər sahələrdə xidmətlərin həyata keçirilməsini təmin edən DOST mərkəzlərinin yaradılması da müəyyən edilmişdir.

Həmin mərkəzlərdə sadalanan vəzifələrlə yanaşı, əhəmiyyətli reabilitasiya sahələri üzrə, eləcə də bank və notarial kimi funksional məsələlər də daxil olmaqla, ümumilikdə, "bir pəncərə"ndən 15 istiqamətdə 159 növdə xidmət

göstərilir. Bu xidmətlərdən istifadə edənlərin sayı iki milyona yaxındır. Vətəndaşların xidmətlərdən məmnunluq dərəcəsi 98,2 faiz təşkil edir. Azərbaycanda 2025-ci ilədək DOST mərkəzlərinin sayının 17-yə, DOST filiallarının sayının isə 55-ə çatdırılması nəzərdə tutulur.

DOST mərkəzlərində əhalinin həssas qrupuna aid olan əlillərə, müharibə veteranlarına, şohid ailələrinə hər zaman diqqət və qayğıkeçlik göstərmək meyarına çevrilib. Vətən müharibəsində sağlamlıqlarını qismən itirən qazilərin qısa zamanda cəmiyyətə inteqrasiyası üçün reabilitasiya vasitələrinin verilməsi, onların yüksək texnologiyalı protездlərə təmin edilməsi də sosial siyasətin mənası-əxlaqi normalarını əks etdirən DOST-un xidmətidir.

DOST 5 yaşını tamamlandı. Ötən 5 ildə 7, o cümlədən bir neçə gün əvvəl Bərdədə 9 rayon əhatə edən Qarabağ Regional DOST mərkəzi açılıb. Bununla DOST xidmətləri şəbəkəsi daha da genişləndi.

Züleyxa ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

ŞUŞA Türk Dünyasının Mədəniyyət Paytaxtıdır

● Qarabağ Azərbaycandır!

Qarabağın incisi həm də sülhün rəmzidir

"Şuşa rəsmi olaraq Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtıdır, eyni zamanda Şuşa bizim Qələbəmizin rəmzidir, sülhün rəmzidir. Çünki Şuşa azad olduqdan sonra İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatdı".

İlham ƏLİYEV

Çox da uzaq olmayan şanlı tariximizdə - İkinci Qarabağ müharibəsində Şuşa ümidlərin qanadığı, arzuların çiçək açdığı məkandır. Azərbaycanın vətənpərvər oğulları, igid hərbçilərimiz qala şəhəri yağların əsarətindən xilas etmək üçün əfsanəvi qəhrəmanlıq göstərdilər. Prezident İlham Əliyev Şuşa Qlobal Media Forumunun açılış mərasimində bu şəhərin həm də bizim cəsarətimizin rəmzi olduğunu bəyan etdi. Dövlət başçısı dedi: "Yeni bu şəhər öz kimliyini qoruya bilmişdir. Baxmayaraq ki, işğal dövründə o, məqsədlə işğal edilmişdir".

Azərbaycanın bu qədim və gözəl şəhəri, Qarabağın incisi Şuşa yağların əsarətində düşənə qədər çox möhtəşəm tədbirlərə evsahibliyi etmişdir. Qafqazın konservatoriyası, Azərbaycanın musiqi beşiyi hesab edilən əsrarəngiz Şuşanın poeziyamızın, musiqimiz, muğam sənətimizin inkişafında rolunu danılmazdır. Şuşa eyni zamanda zaman-zaman elmin, təhsilin tərəqqisində də digər sahələrdə müstəsna xidmətlər göstərən, şöhrət qazanan sakinləri ilə tanınır.

Həsratın sonu və Şuşadan əşidilən musiqi sədaları

Bu şəhərə yalnız gözəlməli, görməli yerlərini seyr etmək, həm istirahət, həm də ruhən dincəlmək üçün üz tutmaqlıdır. Ötən əsrin son onilliyində Şuşada vaxtaşırı yüksək səviyyəli, unudulmaz tədbirlər keçirilib. Bu inci şəhər 1992-ci il mayın 8-də Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edildi. Şərqi Zəngəzurun və Qarabağın digər əraziləri kimi, Şuşa da otuz ilə yaxın yağı düşmənin əsarətində qaldı. Təcavüzkar ermənilər işğal etdikləri ərazilərdən əsl sakinlərinin - azərbaycanlıların izlərini silmək üçün respublika və dünya əhəmiyyətli abidələrə qənim kəsildilər. Bütün tarixi və mədəni tikililəri - yaşayış, ictimai binaları, muzeyləri, məscidləri erməni vandalları qarət etdilər, taladılar, dağıtdılar.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur həsrətli on illəri aşdı. Ancaq Azərbaycan xalqı hər zaman inanırdı ki, Ermənistanın işğalına bir gün son qoyulacaq, nisgill, ayrılıq bitəcək. 2020-ci il sentyabrın 27-də işğalçı Ermənistanın növbəti təxribatı nəticəsində başlayan İkinci Qarabağ müharibəsi 44 gün davam etdi. Müzəffər Azərbaycan Ordusu hər gün neçə-neçə yaşayış məntəqəsini Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğalından azad edərək xalqımıza misilsiz səvincə, qürur, iftixar hissləri bəxş etdi.

2020-ci il noyabrın 8-də zəfər soraqlı növbəti xəbər Şuşadan gəldi. Həmin gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev bütün azərbaycanlıların adından Şuşaya gözyaşlıqları verdi: "Əziz Şuşa, sən azadsan! Əziz Şuşa, biz qayıtmışıq! Əziz Şuşa, biz səni dirçəldəcəyik!" Dövlət başçısı, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev erməni təcavüzkarlarının işğalına uğradıqdan sonra Şuşada yarımçıq qalan silsilə beynəlxalq tədbirlərin yenidən keçirilməsinə də qəyd etmişdir.

İkinci Qarabağ müharibəsində qazandığımız zəfər Qarabağı və Şərqi Zəngəzur işğalçılardan xilas edib, yenidən Azərbaycana qovuşdurduqdan sonra itkilərimizin nə qədər böyük olduğunu daha aydın görməyə başladık. Yalnız azərbaycanlıları deyil, azad edilmiş ərazilərdə səfər edən əcnəbiləri də erməni vandalları döşətdi. Təcavüzkar, məkri ermənilərin Azərbaycanı, xalqımıza uzun illər boyu vurmuş olduqları maddi və mənəvi ziyan sayə-hesaba gəlməyəcək dərəcədə böyükdür. Amma Azərbaycan dövləti öz qüdrətini, xalqımız mətinliyini yenidən göstərdi. Qarabağın, Şərqi Zəngəzurun işğalçı ermənilərin basdırdıqları minlərlə təməllənən əraziləri quruculuq meydanına çevirdi. Azad edilmiş ərazilərimizdə genişmiqyaslı tikinti-bərpa işləri başlandı. Erməni vandallarının otuz ilə yaxın davam edən işğal müddətində talan etdikləri, dağıtdıqları, tarixi görkəmini dəyişməyə cəhd göstərdikləri Şuşada da quruculuq işləri sürətlə aparılır.

Təcavüzkar ermənilər bir də eşitdikləri ki, Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı - Şuşa şəhərində musiqi sədaları yüksəlir. Bu şəhərdə eyni zamanda yerli və beynəlxalq səviyyəli tədbirlər təşkil olunmağa başlandı. 2021-ci ilin mayında "Xaribülbul" Musiqi Festivalı və avqustunda Vaqif Poesiya Günlərinin, eləcə də digər möhtəşəm tədbirlərin təşkil edilməsi azərbaycanlıların doğma şəhərinə qayıdışının təntənəsi oldu...

Hər birinin öz tarixi və özəlliyi olan mədəni tədbirlər

Qosbkar Ermənistanın işğalından Şuşada hər il düzənənən Vaqif Poesiya Günlərinin digər mədəni tədbirlər kimi

öz tarixi, mənası və məqsədi var. Hələ 1967-ci ildə Heydər Əliyev Şuşada olarkən Molla Pənah Vaqifin məzarını ziyarət etmək istəyib. Azərbaycanın görkəmli şairinin məzarını tapa bilməyiblər. Ümummilli Liderin göstərişi ilə məzar tapılıb. Heydər Əliyev bərdad halda olan dağılmış məzarı ziyarət edib. O, çıxışlarında birində gördüyü bu məzarın Vaqifə layiq olmadığını bildirdi. Sonradan respublika rəhbəri seçilən Heydər Əliyevin göstərişi ilə Molla Pənah Vaqifin məzarı üstündə abidə və türbə inşa olub. Memar A.V.Salamzadə və E.I.Kanukovun layihəsi əsasında 1977-ci ildə Vaqifin muzey-maqbərə kompleksinin tikintisinə başlanılıb. Şuşa şəhərinin Cıdır düzünə yaxın ərazidə inşa olunan kompleksdə şairin Şuşa həyatını əks etdirən dövrə aid 80-nə yaxın eksponat nümayiş etdirilib.

Şuşada 1982-ci il yanvarın 14-də Ümummilli Lider Heydər Əliyevin iştirakı ilə Molla Pənah Vaqifin məqbərəsinin və Poesiya evinin təntənəli açılış mərasimi keçirilib. Heydər Əliyev səfər çərçivəsində Vaqif Poesiya Günlərinin keçirilməsi ilə bağlı göstəriş verib. Həmin tarixdən başlayaraq 1991-ci ilədək hər il Vaqif Poesiya Günləri şairin vətəni Qazaxdan başlayıb, Şuşanın Cıdır düzündə yekunlaşıb.

İşğaldan azad edildikdən sonra, 2021-ci il avqustun 30-da Şuşada böyük Azərbaycan şairi, dövlət xadimi, Qarabağ xanının vəzir Molla Pənah Vaqifin məqbərəsi önündə Vaqif Poesiya Günlərinin açılış mərasimi keçirildi. Tədbirin rəsmi açılış mərasimində çıxış edən Prezident İlham Əliyev qürurla dedi: "Noyabrın 8-də Azərbaycan xalqına Şuşa müjdəsini verərək demədim ki, Şuşa artıq azaddır, bu, həqiqətdir. Biz azad Şuşada yaşayışıq. Demədim ki, biz Şuşaya qayıtmışıq. Bu da həqiqətdir. Festival, poeziya günləri, mədəni tədbirlər və bir çox başqa tədbirlər artıq keçirilir və keçiriləcəkdir. Demədim ki, biz Şuşanı dirçəldəcəyik. Bu da baş verir, biz Şuşanı dirçəldirik".

İyirmi doqquz il sonra ilk dəfə Şuşada keçirilən Vaqif Poesiya Günləri ölkənin həyatında əlamətdar hadisəyə çevrildi. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Şuşada yenidən təşkil olunan tədbir çərçivəsində sərğilər, simpozium keçirildi, xalq şairlərinin, eləcə də orta nəsil və gənc şairlərin çıxışları, muğam sənətkarlarının ifaları dinlənilə, "Nizamidən Vaqifə" adlı poetik kompozisiya təqdim olundu.

Vaqif Poesiya Günləri azadlığa qovuşmuş Şuşada ikinci dəfə 2022-ci ildə Heydər Əliyev Fondu, Mədəniyyət Nazirliyi və Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin (AYB) təşkilatçılığı ilə təşkil olundu. Həmin il iyulun 14-də başlayan tədbirdə

mədəniyyət və incəsənət xadimləri, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvləri, gənc yazıçılar, şairlər və qazilər iştirak etdilər.

Qala şəhərimiz Şuşada bu il 14-15 iyul tarixlərində artıq üçüncü dəfə Vaqif Poesiya Günləri təntənəli şəkildə keçirildi. Tədbirdə dövlət və hökumət nümayəndələri, respublikanın tanınmış elm və mədəniyyət xadimləri, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvləri iştirak etdilər.

İlk dəfə 1989-cu ildə keçirilmiş "Xaribülbul" festivalı da İkinci Qarabağ müharibəsində qazanılmış parlaq zəfərdən sonra - 2021-ci ilin 12-13 may tarixlərində Şuşada Cıdır düzündə Heydər Əliyev Fondunun təşkilatçılığı ilə yenidən düzənləndi. Dövlət başçısı İlham Əliyev o vaxt "Xaribülbul" festivalının açılış mərasimində diqqətə çatdırdı: "Biz bu gözəl ənənəni bərpa etdik və bundan sonra "Xaribülbul" festivalı Şuşada hər il keçiriləcək".

Ötən il Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə respublikamızda "Şuşa ili" elan edildi. Bu münasibətlə mədəniyyət paytaxtımızda, eləcə də respublikamızın digər yerlərində silsilə tədbirlər keçirildi.

"Şuşa ili"ndə bu şəhərdə təşkil olunan yaddaqalan tədbirlərdən biri də görkəmli müğənni, Azərbaycan vokal məktəbinin banisi, dahi Bülbülün anadan olmasının 125 illiyinə həsr olunan Vokalçıların Bülbülünə VIII Beynəlxalq müsabiqəsi olub. Müsabiqədə Azərbaycan, Rusiya, İsrail, Türkiyə, Monqolstan, Özbəkistan, Ukrayna, Meksika, Qazaxistan və digər ölkələrdən 100-ə yaxın ifaçı iştirak etdi.

"Şuşa ili" çərçivəsində 2022-ci ilin 12-14 may tarixlərində keçirilən V "Xaribülbul" Beynəlxalq Folklor Festivalı Heydər Əliyev Fondu, Mədəniyyət Nazirliyi və Şuşa Şəhəri Dövlət Qoruğu tərəfindən təşkil olundu. Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva festivalın açılışında iştirak etdilər. Beynəlxalq festivala Azərbaycanın müxtəlif regionlarından folklor kollektivləri, həmçinin bir sıra xarici ölkələrdən gələn müxtəlif folklor üslublarının ifaçıları, rəqs kollektivləri qatıldılar.

Şuşa azad olunduqdan sonra "Xaribülbul" Beynəlxalq Musiqi Festivalı üçüncü dəfə bu il mayın 9-11-də keçirildi. Şuşa şəhərində Heydər Əliyev Fondu və Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə təşkil olunan festival bu il də bir-birindən maraqlı tədbirlərlə yadda qaldı.

Bütün bunlar göstərir ki, xalqımız əmin-amanlığın, mədəniyyətin, ədəbiyyatın inkişafının tərəfdarı və tərənnümçüsüdür.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

● İncəsənət xadimlərimiz

O, diktör məktəbinin yaratıcılarından

O, bir zamanlar çoxlarının kumiri idi. İnsanlar televizorun düyməsini basıb həsrətli ekranın işıqlanacağı, Rafiqin səsinə eşidəcəkləri, gülməli görünüşlərini gözləyirdilər. Onda televiziyalar indiki kimi deyildi. Ədəb-ərkan, danışıq mədəniyyəti, sözün dəyəri var idi. Görək diktör də özünə, sözünə qiymət verə bilən adam olaydı. Onun səs tembrini, danışıq tərzini, baxışını başqa bir aləm idi. Onu Azərbaycan televiziyasının siması da adlandırdılar...

Söhbət Xalq artisti, ömrünü uzun illər Azərbaycan televiziyasına həsr etmiş, böyük bir diktör məktəbinin yarannasında xidmətləri olmuş Rafiq Hüseynovdan gedir.

Deyərlər, insanlar doğulduğu torpağa, qoyununda boy atıb böyüdüyü, havasını udub, suyunu içdiyi təbiətə bənzəyir. Rafiq Hüseynov 1946-cı il avqustun 4-də Şuşada anadan olub. Gözünü açıb baş buludlara dironən özəməli dağlar, sıldırım qayalar görmüşdü. Şuşanın qəlbə rahatlıq gətirən havasını udub, ürəklərə sərinlik gətirən saf suyundan içib, duruluğunda saflaşmışdı. Böyüdükcə arzuların, diləklərin də artmışdı. Arzusu şərqşünas olmaq idi. Elə bu arzuya da orta məktəbi bitirdikdən sonra Bakıya gəlmişdi. Lakin burada onun sənədlərini qəbul etməmişdilər.

Bakıda qalıb oxumaq, işləmək qərarına gəlmişdi. Universitetə qəbul ola bilməyən gənc yaşmaq, dolanmaq üçün özünü iş axtarırdı. Tale elə gətirir ki, Şuşadan Bakıya üz tutmuş 17 yaşında gənc bir iş elanına rast gəlir. Azərbaycan Televiziyasına üz tutur. Rafiq Hüseynov omək fəaliyyətinə işıqçı kimi başlayır. Bəlkə də həyatı, insanları daha yaxşı tanımaq, hər şeyi olduğu kimi görmək üçün ona bu yolu çəkmək, insanların üzünə, ürəyinə işıq salmaq lazım imiş... İki il Azərbaycan Televiziyasında işıqçı işləyən Rafiq Hüseynov bir müddət sonra diktör müsabiqəsinə dəvət edilir. O, bu müsabiqədən uğurla keçir və 1966-cı ildən diktör kimi fəaliyyətə başlayır.

Rafiq Hüseynov peşəkarlığı ilə seçilən, işini sevon, ona bağlanan, öz üzərində çalışan, daim axtarışda olan, tamaşaçı ilə təmas qurmağı bacaran, təkəmə nitqi ilə deyil, işarət dilindən də

məharətlə istifadə edə bilən nadir sənətkarlardan idi. O, keçmiş Sovet İttifaqında ən yaxşı diktörlerden biri idi. Dəfələrlə Moskvadan mərkəzi televiziyadan iş təklifi alsada, qəbul etməmişdi. İşinin ustası olan Rafiq Hüseynov işıqçıdan ali dərəcəli diktör səviyyəsinə qədər yüksələ bilmişdir.

Rafiq Hüseynovun işi yalnız diktörlüklə, "hazır mətni" oxumaqla bitmədi. Televiziyanın dublyaj studiyasının tərcümə etdiyi filmləri səsləndirir, müxtəlif verilişlərə aparıcılıq edir. Onun "Şəki", "Ölü zona", "Fəryad", "Ailə" və bir sıra filmlərin səsləndirilməsində iştirakı adçıqılın filmlərə gözəllik qatıb. Rafiq Hüseynovla xanımı Roza Tağıyevanın birlikdə aparıcıları "Mavi işıq" verilişində də tamaşaçıların yaddaşındadır. Həyatını Azərbaycan Televiziyasına həsr edən Xalq artisti bir müddət AzTV-nin sədr müavini vəzifəsində də çalışıb. 1991-ci ildə Dövlət mükafatı alan Rafiq Hüseynov 2016-cı ildə Azərbaycan Kinematografıqlar İttifaqının təsis etdiyi mükafata da layiq görüldü. O, həmçinin professor elmi adını alıb.

Deyərlər ki, Tanrı bəzən sevdiyi insanları da sınağa çəkir. Tamaşaçıların sevimlisi, görkəmli televiziya ustası Rafiq Hüseynov ömrünün son illərini xərçəng xəstəliyi ilə mübarizədə keçirib. Təəssüf ki, 2017-ci il oktyabrın 26-da Almaniyanın Düsselldorf şəhərində xəstəliyi "təslim" olub.

Televiziya tamaşaçıların qəlbində əbədi məskən salan, Azərbaycan diktör məktəbinin korifeylərindən olan Rafiq Hüseynovun məzarı sənətvərlərin ziyarət yerlərindəndir.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

● Festival şəhəri

Muğam aləminin beşiyi

"Muğam aləmi" Beynəlxalq Muğam Festivalı keçirilməyə başlayanda Şuşa hələ Ermənistanın işğalı altında idi. Festival Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə ilk dəfə 2009-cu ildə Novruz bayramı ərəfasində Bakıda keçirildi. Həmin il martın 20-də Beynəlxalq Muğam Mərkəzində festivalın rəsmi açılış mərasimi oldu. Tədbir çərçivəsində beynəlxalq elmi simpozium, muğam ifaçılarının müsabiqəsi və çoxsaylı opera tamaşaları, həmçinin konsertlər təşkil edildi. İlk festival martın 25-də Heydər Əliyev Sarayında təşkil olunmuş qala-konsert ilə başa çatdı.

Festival gözəl bir mədəniyyət ənənəsinə çevrildi. Növbəti muğam festivalları 2011-ci, 2013-cü, 2015-ci, 2018-ci illərdə keçirildi. Festival çərçivəsində həm Bakıda, həm də ölkəmizin bir çox bölgəsində Azərbaycanın və xarici musiqiçilərin iştirakı ilə konsertlər verildi, beynəlxalq muğam müsabiqəsi, beynəlxalq elmi simpozium və ustad dərsləri təşkil olundu.

"Muğam aləmi" VI Beynəlxalq Muğam Festivalı isə bu il təşkil edildi. Əvvəlcə Bakıda konsertlər oldu. İyulun 23-də "Muğam aləmi" VI Beynəlxalq Musiqi Festivalı Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşada davam et-

dirildi. Muğamın sədaları gözəl məkanımızda eşidildi. Yaradıcılıq mərkəzinin və Xurşidbanu Natəvanın evinin qarşısında, eləcə də Bülbülün ev-muzeyində, "Qarabağ" hotelinin qarşısında parkda konsert proqramları təqdim olundu.

Azərbaycanın dünyanı heyran edən muğam sənətinin təbliğinə və inkişafına böyük töhfə olan Muğam Televiziya Müsabiqəsi isə 2005-ci ildən Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə keçirilir. İlk muğam müsabiqəsi dahi bəstəkar Üzeyir bəy Hacıbəylinin 120 illiyinə həsr edildi.

Musiqinin əhəmiyyətinin cəmiyyətə çatdırılması, bir sıra

yeniliklərin əldə edilməsi məqsədilə keçirilən 16 aprel "Dünya Səs Günü" bu il Milli Konservatoriyanın təşkilatçılığı ilə mədəniyyətimizin paytaxtı olan Şuşada təşkil olundu.

Mələm olduğu kimi, Şuşa şəhəri 2023-cü ildə həm də Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatı (TÜRKSOY) tərəfindən "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edildi. Odu ki, bu dəfə "Xaribülbul" Beynəlxalq Musiqi Festivalının da iştirakçıları arasında TÜRKSOY-a daxil olan dövlətlər, regionun tərkidilli ölkələri və xalqlarının yaradıcı kollektivləri vardı. Belə ki, mayın 9-dan 11-dək davam edən festivalda Azərbaycanla yanaşı, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Macarıstan, Moldova Respublikasının Qaqazıya Muxtar Ərazi Qurumu (Qaqaz Yeri), Özbəkistan, eləcə də Özbəkistandan Qaraqalpaqstan Muxtar Respublikası, Rusiya Federasiyasının Altay, Xakasiya, Saxa (Yakutiya), Tatarıstan, Tiva respublikaları, Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti, Türkiyə, Türkmənistan təmsil olundu.

Qeyd etdiyimiz kimi, ötən il ölkəmizdə "Şuşa ili" kimi qeyd olundu. Bu il isə tarixi, mədəniyyəti zəngin Şuşa "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı"dır. Bu münasibətlə də bir-birindən maraqlı, yaddaqalan tədbirlər düzənlənir.

Z.FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

Bakıda Atıcılıq üzrə dünya çempionatının açılış mərasimi keçirilib

Bakıda atıcılıq üzrə 53-cü dünya çempionatının açılış mərasimi keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, "Baku Crystal Hall"da təşkil olunan açılış mərasimində övvelcə iştirakçı ölkələrin bayraqları nümayiş olunub.

Ardınca Azərbaycan mədəniyyəti ilə bağlı videoçarx nümayiş etdirilib. Bundan sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağı səhnəyə gətirilib və Dövlət Himni səsləndirilib.

Sonra Beynəlxalq Atıcılıq İdmanı Federasiyasının (ISSF) bayrağı səhnəyə gətirilib və federasiyanın himni səsləndirilib. Gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov açılış nitqi zamanı bu il ölkəmizdə "Heydər Əliyev İli" elan olunduğunu xatırladı: "Bu münasibətlə federasiyalarımız tərəfindən müxtəlif irimiqayış tədbirləri, yarışlar keçirilib. Açılışni etdiyimiz və Azərbaycanda ilk dəfə atıcılıq üzrə dünya çempionatının məhz Heydər Əliyevin 100 illiyini qeyd etdiyimiz ildə keçirilməsi heç də təsadüfi de-

vil. Ümummilli Lider daim idman xüsusi diqqət ayırır və idmançılara dəstəyini əsirgəməyib". "Azərbaycan irimiqayış tədbirləri, yarışları keçirməkdə böyük təcrübəyə malikdir. Bütün bu tədbirləri keçirmək dövlətin dəstəyi olmadan mümkün deyil. Azərbaycanda idman dövlət siyasətidir. Bu dövlət siyasəti ölkə başçısı Prezident İlham Əliyev tərəfindən müəyyən olunub. Onun verdiyi tapşırıqlar, müxtəlif dövlət qurumlarının, federasiyaların birgə işi nəticəsində Azərbaycan idman sahəsində yüksək nəticələr əldə etməkdədir. Beynəlxalq Atıcılıq İdmanı Federasiyasına Azərbaycana inandıqları üçün və yarış bizə həvalə etdikləri üçün və yarışın təşkilində əməyi keçən

hər kəsə ölkəmiz adından dərin təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Bütün idmançılara uğur arzu edirəm", - deyərək əlavə etdi.

Açılış mərasimində çıxış edən ISSF prezidenti Luciano Rossi Bakının bir sıra beynəlxalq yarışlara evsahibliyi etdiyini vurğulayıb: "Bu gün 2023-cü il BİAF dünya çempionatının açılış mərasimi münasibətilə dünya idman atıcılığı üzrə bütün idmançıları təbrik edirəm. Bu axşam möhtəşəm Kristal zalında dünya atıcılığı çempionatının açılış mərasimini qeyd edirik. Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən siyasəti və idmana olan sadiqliyi nəticəsində Azərbaycanda keçirilən Avropa Oyunlarından sonra Bakı bir sıra dünya səviyyəli yarışlara evsahibliyi

edir. Həmçinin Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevaya da öz minnətdarlığımı bildiririk ki, Azərbaycanda müxtəlif idman növlərinin inkişafına böyük töhfə verir. Parisdə keçiriləcək Olimpiya Oyunlarına cəmi bir il qalıb. Bu dünya çempionatı nəticəsində 2024 Paris Yay Olimpiya Oyunlarına gedəcək idmançılar müəyyən olunacaq". Bundan sonra idmançılar, məşqçilər və hakimlərin andiçmə mərasimi baş tutub. Bununla da açılış mərasiminin rəsmi hissəsi başa çatıb və bədi hissəyə keçib. Qeyd edək ki, sentyabrın 1-dək davam edəcək dünya çempionatında 101 ölkədən 1239 idmançı iştirak edəcək. Azərbaycan yarışda 31 idmançı ilə təmsil olunacaq.

İşsizlik və səfalət

Ermənistan baş verən intiharların yeganə səbəbi yoxsulluqdur

Hayastanda sosial problemlər tükənmir, işsizliyin və səfalətin gətirdiyi çətinliklər səbəbindən intihar edənlərin sayı da artır. Hər il məğlub ölkədə 200-dən çox insan ağır həyat şəraiti səbəbindən intihar edir. Bu, ölkənin təxminən bir kəndinin əhalisi qədərdir.

Erməni sosioloqlar ölkədəki kriminogen vəziyyəti və intiharların artması ilə bağlı narahatlıq keçirirlər. Bildirirlər ki, öten il onsuz da əhalisi az olan ölkədə 100-dən çox intihar hadisəsi baş verib. Bu isə 2021-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əhəmiyyətli dərəcədə çoxdur. İntihara cəhdlərin sayı isə 130-u ötürüb.

İntiharların kökündə dayanan yeganə səbəb isə yoxsulluq, sosial səhədo çoxalan problemlərdir. "4rd.am" nəşri yazır ki, ölkədə orta aylıq əməkhaqqı olduqca aşağı səviyyədədir. Paşinyan iqtidarının milli valyutanın - dramın məzənnəsini saxlamaq üçün gətirdiyi cəhdlər isə heç bir nəticə verməyib. Çünki normal iqtisadiyyatı olmayan ölkədə inflyasiyanın həcmi gün keçdikcə bir qədər də artır. Hətta milli valyutanın məzənnəsini saxlamaq məqsədilə Hayastan Mərkəzi Bankının indiyədək ayırdığı vəsaitlərin belə problemin yoluna qoyulmasında heç bir təsiri olmayıb. Ölkənin xarici borcu artıq ümumi daxili məhsulun 60-70 faizini üstələyir.

Son zamanlar Hayastanda çörək istehsalı da kəskin azalıb. Bu barədə İrəvan çörək zavodundan məlumat verilib. Bildirilib ki, ölkənin bir neçə şəhərində müəs-

sisləri var. Son hesabatda əsasən, çörək istehsalı 70 faizə qədər azalıb. İnsanların köhnəməmiş çörəklərə daha çox tələb göstərdiyi bildirilib. Buna səbəb isə köhnəməmiş çörəyin iki dəfə ucuz satılmasıdır. Birdən-birə istehsalda 70 faizlik azalma ölkə iqtisadiyyatında dözülməz vəziyyətin göstəricisidir. İndi bu ölkədə insanlar gələcəklərinə də nikbin yanaşmır və əvvəlki kimi Hayastanı tərk etməyə çalışırlar. Yerdə qalan əhalinin durumu isə olduqca acınacaqlıdır. İnsanlar böyük səfalət içində yaşayırlar, gündəlik ərzaq almağa pul tapmaqda belə çətinlik çəkir.

BMT-nin Ümumdünya Ərzaq Proqramının "Açıq xəritəsi"ndə Hayastanda yarım milyon insanın aclıqdan əziyyət çəkdiyini qeyd olunub. Bildirilir ki, hazırda ölkə əhalisinin sayı 3 milyon nəfərdir. Eyni zamanda qeyd edilir ki, son bir neçə ayda qida çatışmazlığından əziyyət çəkənlərin sayı daha 12 min nəfər artıb. Bu ölkədə 5 yaşa qədər uşaqların təxminən 4,4 faizi kəskin, 9,4 faizi isə xroniki qida çatışmazlığından əziyyət çəkir.

Erməni politoloq Arşak Tevosyan bildirir ki, baş nazir Paşinyanın iqtisadi proqramı zəif və populistdir. O, mikroskopik erməni bazarının demonopolizasiyasından, kölgə iqtisadiyyatı mübarizədən və sairədən danışıq. Ermənistanın saxlanılması na mənbə kimi isə o, yeno də strateji tərəfdaşlarını aktiv olduğu bir dövəmdə varlı diasporu ölkəyə cəlb etmək Qərbə doğru

getmək deməkdir. Bu isə Rusiyadan gələn mənbələrin qapadılması və həm də Hayastanın sonu deməkdir. Paşinyan iqtisadiyyata yeni heç nə verməyib. Digər tərəfdən, Paşinyan başqa ölkələrdən pul gətirib vətəndaşları yemləyəcəyini deyir, lakin hələ də ballı deyil ki, onlar niyə Hayastana bu pulları verməlidirlər".

Vürğulanır ki, postmüharibə dönməmində Paşinyanın proqramı Hayastanı ağır vəziyyətdən çıxarmayan, indiki siyasət mövqeyini qoruyub saxlayan digər proqramlar kimi uğursuzluğa məhkumdur. Qarşıdakı dövr ərzində Paşinyanın iqtisadiyyat və rifah məsələsində heç nə etməyəcəyi gözlənilir. Demək ki, iqtisadiyyatda neqativ əhvali-ruhiyyə güclənəcək və yeni kumir axtarılaçaq.

Əhali arasında aparılan sosioloji sorğuların da məlum olur ki, insanlar 5 il öncə etimad göstərdiyi Nikol Paşinyandan gözləntisi ilk növbədə onların problemlərinin həll edilməsidir. İrəli sürülən tələblər haqlı tələblərdir, lakin bunların yerinə yetirilməsində dövlət acizdir. Ona görə ki, iqtisadi resurslardan məhrumdur. Bu səbəbdən ölkədə başlanmış xaos vəziyyəti gətirdikcə dərinləşir.

Bunlar bir daha Hayastanda bütün sahələrdə vəziyyətin qeyri-qənaətbəxş olduğunu, ölkə hakimiyyətinin hər keçən gün daha çıxılmaz vəziyyətə düşdüyünün sübutudur.

Elçin ÇƏFƏROV, "Azərbaycan"

İstilər Avropa ölkələrinə baha başa gələcək

Analitiklər hesab edirlər ki, isti dalğaları 2023-cü ildə global iqtisadi artımı təxminən 0,6 faiz bəndi azaldacaq. Avropanın bəzi ölkələri iqlim dəyişikliyindən xüsusilə təsirlənəcək.

Kredit sığortası şirkəti Allianz Trade tərəfindən bu yaxınlarda dərc edilmiş araşdırma deyilir ki, İspaniyanın ÜDM-i bir bənd, Yunanıstanın - 0,9 faiz, İtaliyanın - 0,5 faiz, Fransanın - 0,1 faiz azala bilər. Hesabatda deyilir ki, 32 dərəcədən yuxarı temperaturda bir günlük isti dalğası yarım günlük tətillə bərabərdir.

Mütəxəssislərin proqnozlarına görə, bu ilki isti dalğası dünya iqtisadiyyatına ÜDM-in 0,6 bəndi həcmində baha başa gələ bilər. Bu isə iqlim risklərinin əhəmiyyətini vurğulayır.

Allianz Trade araşdırmasında bildirib ki, son aylarda ABŞ, Avropa, Çin və Asiyanın digər ölkələrində rekord yüksək temperatur müşahidə olunub. İqlim dəyişikliyi ekstremal istilik hadisələrinin, istilik dalğalarının, quraqlıqların və meşə yangınlının tezliyinin və intensivliyinin artmasına səbəb olacaqdır. Bu, təkcə insanlara və təbiətə deyil,

0,3 bənd azala bilər. Bu günlərdə Avropanın iqlim dəyişikliyi monitorinqi xidməti "Copernicus" təsdiqləyib ki, 2023-cü ilin iyulunu müşahidələr tarixi boyu ən isti ay olub.

Geriyyət nəzər salsaq, ekspertlər bu ilin isti iyul ayının 1850-1900-cü illərin ortasına qədərindən təxminən 1,5°C çox isti olduğunu təxmin edirlər. "Copernicus" qeyd edir ki, Şimal yarımkürəsinin bir çox regionlarında, o cümlədən Avropanın cənubunda istilik dalğaları müşahidə olunub. Cənubi Amerikanın bir sıra ölkələrində və Antarktidanın əksər hissəsində havanın temperaturu orta səviyyədən xeyli yüksək olub.

Bildirildiyinə görə, Çinin ÜDM-i 1,3 bənd, ABŞ-də isə

Rizvan ÇƏFƏROV, "Azərbaycan"

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə abunə yazılış davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azərmatbuatıyayımı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 124,80 (yüz iyirmi dörd manat səksən qəpik) manat
6 aylıq - 62,40 (altmış iki manat qırq qəpik) manat
3 aylıq - 31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

Hörmətli oxucular!
Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzlənsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Azercell abunəçilərinin nəzərinə!

"Azercell Telekom" MMC tərəfindən göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin daha da artırılması məqsədilə aparılacaq təkmilləşdirmə işləri ilə əlaqədar 17.08.2023-cü il gecə saatları ərzində bəzi xidmətlərin istifadəsində müvəqqəti çətinliklərin yaranması mümkündür.

Daxili İşlər Nazirliyinin Maddi-Texniki Təminat Baş İdarəsi geyim əmlaklarının və fərqlənmə nişanlarının satın alınması məqsədilə açıq tender elan edir

Tenderdə iştirak etmək istəyənlər iştirak üçün müraciət (imzalanmış və möhürlənmiş) və iştirak haqqını ödənilməsi barədə bank sənədini təqdim etdikdən sonra satınalma predmeti üzrə Əsas şərtlər toplusunu əlaqələndirici şəxsdən (iş vaxtı saat 09:00-dan 18:00-a kimi) ala bilərlər. Əlaqələndirici şəxs: Pərviz Abdullayev, telefon: 590-20-64. Ünvan: Bakı şəhəri, Azadlıq pr., 161.

İştirak haqqı: 1000.00 AZN
Tenderdə iştirak haqqının ödənilməsi üçün satınalma təşkilatın bank rekvizitləri:

Dövlət Xəzindərlər Agentliyi
Kod: 210005
VÖEN: 1401555071
Mh: AZ41NABZ01360100000000003944
S.W.I.F.T. Bik: CTREAZ 22
DİN-in Maddi Texniki Təminat Baş İdarəsi
Hesab: AZ14CTRE00000000000002077706
VÖEN: 1500281641
Büdcə təsnifatının kodu: 142595 BSK 3
İştirak haqqı heç bir halda geri qaytarılmır.
İddiaqlar tenderdə iştirak etmək üçün aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər:
1. Azərbaycan Respublikasında vergilərə və digər icbari ödənişlərə dair yerinə yetirilməsi vaxtı keçmiş öhdəliklərinin, habelə son bir il ərzində (fəaliyyətini davandırıldığı müddət nəzərə alınmadan) vergidəyicisinin Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş vəzifələrinin yerinə yetirilməməsi hallarının mövcud olmaması.
2. Satınalma müqaviləsinə bağlamaq səlahiyyəti olması.
3. Öz əmlakından sərbəst və məhdudiyyətsiz istifadə etmək imkanı, habelə ödəmə qabiliyyəti olması, nüfuzlu elan olunmaması, əmlak üzərinə həbs qoyul-

maması, ödənişə yönəlməmiş girovun olmaması, məhkəmənin qərarı ilə kommersiya fəaliyyəti dayandırılması şəxs olmaması.

- Satınalma prosedurlarının başlanmasından əvvəlki 5 il ərzində özlərinin, habelə işlərini idarə edənlərinin, qulluqçularının peşakar fəaliyyətləri, yaxud satınalma müqaviləsinin bağlanması üçün ixtisas göstəricilərini yazılı göstərmələri ilə əlaqədar cinayətə görə məhkum olunmaması, yaxud onların müvafiq peşə fəaliyyətləri ilə məşğul olmasının məhkəmə qərarı ilə qadağan edilməməsi.
- Sahibkarlıq subyektinin bölgüsü.
- Satınalma müqaviləsinin icrasını təmin etmək üçün müvafiq sənəd peşakarlığının, təcrübəsinin, texniki və maliyyə imkanlarının, işçi qüvvəsinin, idarəetmə strukturu, etibarlılığının olması.
- Tender təklifi (tender təklifləri zərflərin açıldığı gündən sonra azı 30 (otuz) bank günü qüvvədə olmalıdır).
- Tender təklifinin birinci əlavəsi kimi tender təklifinin ümumi qiymətinin 1 (bir) faizi məbləğində tender təklifinin təminatı - bank zəmanəti (təminatın qüvvədə olma müddəti tender təklifinin qüvvədə olma müddətindən azı 30 (otuz) bank günü qüvvədə olmalıdır).
- Məğləndərənlər (podratçılar) ilkin sənədləri (1-6-cı bənddə göstərilən) 05.09.2023-cü il saat 15:00-dək Tender komissiyasına təqdim etməlidirlər. Ünvan: Bakı şəhəri, Azadlıq pr., 161.
- Məğləndərənlər (podratçılar) öz tender təkliflərini (7-8-ci bənddə göstərilən) 13.09.2023-cü il saat 15:00-dək təqdim etməlidirlər. Ünvan: Bakı şəhəri, Azadlıq pr., 161.
- Göstərilən tarixdən gec təqdim olunan təkliflər qəbul olunmayacaqdır.
- Tender təklifləri zərfləri 14.09.2023-cü il tarixdə saat 16:00-də DİN-in Maddi-Texniki Təminat Baş İdarəsinin inzibati binasında açılacaq. Ünvan: Bakı şəhəri, Azadlıq pr., 161.

Tender komissiyası

B İ L D İ R İ Ş

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının əsas inzibati binasının həyətəyini sahəsində dəmir barmaqlıq hissənin polikarbonatla üzlənməsi işlərinin satın alınmasına dair kotirovka sorğusu Satınalma komissiyasının 14 avqust 2023-cü il tarixli qərarı ilə "Dövlət satınalmaları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 11.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq baş tutmamış hesab edilmişdir.

Satınalmalar komissiyası

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin reklam xidməti 539-49-20

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Respublikasının müdafiə nazirliyi naziri Məhdət Quliyev və nazirliyin kollektivi general-leytenant İslam Ələkbərova qardaşı

İSMAYİL ƏLƏKBƏROVUN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

AzerGold" QSC-nin rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidmətinin general-leytenantı İslam Ələkbərova əzizi

İSMAYİL ƏLƏKBƏROVUN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin rəhbərliyi və kollektivi general-leytenant İslam Ələkbərova qardaşı

İSMAYİL ƏLƏKBƏROVUN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Müdafiə Sənayesi Nazirliyi Milli Aerokosmik Agentliyinin baş direktoru, professor Natiq Cavadov və kollektivi Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin Aparat rəhbəri Zaur Əliyevə əzizi

VAQİF AXUNDOVUN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman	
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86,	va informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
	434-63-30, 539-72-39	İnformasiya şöbəsi	- 538-56-60
Məsəl katib	- 539-43-23,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl katib müavinləri	- 539-44-91,	Fotolüstrasiya şöbəsi	- 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompyuter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühasibatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "Azərbaycan" nəşriyyatı, IV mərtəbə
contact@azerbajian-news.az
az.reklam@mail.ru

www.azerbajian-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəhsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 5448 Sifariş 2056

Qiyməti 40 qəpik